

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS

Pedagogikos fakultetas

Katechetikos katedra

Rasa Lazdauskaitė

**MALDOS IR DAILĖS TERAPIJOS INTEGRACIJA
KAIP DVASINIO KONSULTAVIMO MODELIS**

Dvasinio konsultavimo studijų
programos magistro baigiamasis darbas

Klaipėda, 2013

TURINYS

ĮVADAS	3
I. MALDA KAIP ASMENINIS KRIKŠČIONIŠKOJO DVASINGUMO VEIKSNYS ...6	
1.1. Maldos samprata.....	6
1.2. Maldos formos.....	8
1.2.1. Žodinė malda.....	8
1.2.2. Meditacija.....	9
1.2.3. Kontempliacija.....	11
1.3. Maldos svarba dvasiniame konsultavime.....	12
1.4. Karmelitiškojo dvasingumo maldos modelis pagal šv. Teresę Avilietę.....	13
II. DAILĖ KAIP DVASINĖS TERAPIJOS ELEMENTAS	25
2.1. Dailės terapijos samprata.....	25
2.2. Dailės terapijos metodai.....	26
2.3. Dailės terapijos poveikio aspektai.....	28
2.3.1. Jausmų išraiška.....	28
2.3.2. Simboliai.....	28
2.3.3. Spalvos.....	30
III. INTEGRUOTAS MALDOS IR DAILĖS TERAPIJOS DVASINIO KONSULTAVIMO MODELIO PROJEKTAS „KELIONĖ Į SIELOS PILĮ“	32
3.1. Tyrimo metodai ir tiriamojo charakteristikos.....	32
3.2. Dvasinio konsultavimo projekto schema ir organizavimo ypatumai.....	32
3.3. Dvasinio konsultavimo projekto „Kelionė į sielos pilį“ turinys.....	37
3.4. Dvasinio konsultavimo modelio, taikant integruotą projektą, atvejo analizė.....	53
IŠVADOS	57
REKOMENDACIJOS	59
LITERATŪRA	60
SANTRAUKA	62
SUMMARY	63
PRIEDAI	64

ĮVADAS

Vienas iš Tikėjimo metų (2012 m. spalio 11 d. – 2013 lapkričio 24 d.) uždavinių yra pažinti šventuosius – autentiškus tikėjimo liudytojus (Tikėjimo mokymo kongregacija, 2012). 2015 m. sukaks 500 metų nuo šv. Teresės Avilietės gimimo. Šventosios autentiško tikėjimo liudijimas, dvasinės patirtys, nuorodos maldai yra neįkainojami lobiai. Atsiliepiant į Bažnyčios kvietimą bei ruošiantis šventosios gimimo jubiliejui, baigiamajame darbe pristatomas Šv. Teresės Avilietės – karmelitės, bažnyčios mokytojos, dvasingumo modelis.

Temos aktualumas. Pasirinkta baigiamojo darbo tema: „Maldos ir dailės terapijos integracija kaip dvasinio konsultavimo modelis“. Tema aktuali ir įdomi teorine bei praktine prasme. Teorinėje dalyje pristatoma krikščioniškoji malda, kurios sampratą bei formas apibrėžė C. Carreto (1998), J. Lafrance (2000), T. Merton (2005, 2008), R. S. Bondi (2006), P. Kreeft (2006), F. Ciardi (2007), J. Szkodon (2008), Šv. Teresė Avilietė (2008), Benediktas XVI (2011), T. Clinton, R. Hawkins (2011) ir t. t. Visi išvardyti autoriai sutaria, jog pagrindinis maldos tikslas – Dievo ir asmens bendrystė. Šv. Teresė Avilietė (2008) nurodo, jog ši bendrystė su Dievu apima septynias „sielos pilies“ buveines: savęs pažinimo, vidinę, atsiduodančią, ramybės, susijungimo maldą, kliūtys meilei ir meilės pilnatvę. Karmelito gyvenime buveinėms – celei yra skiriama svarbi reikšmė – ten susitinkama su Dievu. Įeiti į celę – įeiti į savo vidų „Kai panorėsi melstis, eik į savo kambarėlį ir užsirakinęs melskis savo Tėvui, esančiam slapoje, o tavo Tėvas, regintis slapoje, tau atlygins“ (Mt 6, 6).

Giliau pažvelgti į savo vidų padeda dailės terapija, kurios sampratą, metodus aprašė ir analizavo D. Grakauskaitė – Karkockienė (2002), M. Leliugienė (2002, 2004), R. Kučinskienė (2006), L. Kriūkeliene (2008), C. A. Malchiodi (2012). Klientas per piešinį, jame vyraujančias spalvas bei asmenybei būdingus simbolius turi galimybę kalbėti apie dvasines problemas, reikšti emocijas. Šiuo atveju dailės terapija tampa vienu iš veiksmingų instrumentų.

Malda ir dailės terapija nėra atsieta viena nuo kitos. Dievas sukūrė žmones ir pavedė jiems „viešpatauti“ pasauliui. Kūrėjas kūriniai leido dalyvauti kuriamajame darbe. Jonas Paulius II (1999, 1 nr.) pabrėžė, jog „menine kūryba žmogus labiau atsiskleidžia kaip Dievo atvaizdas. Pasak Pradžios knygos, kiekvienam žmogui patikėta užduotis būti savo gyvenimo architektu: iš savo gyvenimo jam privalu padaryti meno kūrinį, šedevrą“. Žmogus, ne visada savo jėgomis, gali atkleisti Dievo paveikslą. Dažnai tam reikalinga malda – nuolatinis santykis, kuris atkuria Dievo ir asmens bendrystę. Meninė kūryba – tai viena iš saviraiškos formų. Ji tampa terapija, kai visas dėmesys kreipiamas į kūrybinio darbo procesą.

Apibendrinant, galima teigti, jog malda ir dailės terapija nėra nagrinėjamos kartu, tačiau pastebima šios integracijos svarba dvasinio konsultavimo procese.

Darbo praktinės dalies naujumas ir reikšmingumas atskleidžiamas sukurtame maldos ir dailės terapijos dvasinio konsultavimo projekte „Kelionė į sielos pilį“. Šv. Teresės Avilietės (2008) „Sielos pilies“ septynių buveinių modelis tapo šio projekto pagrindu. Siekiant praturtinti meditacijų tekstus remiamasi ir kitomis, šios šventosios, knygomis „Gyvenimas“ (1998), „Vienuolynų steigimas“ (2004), taip pat S. J. Binz (2005), J. Croissant (2006), R. Davies (2011) išvalgomis bei Šventuoju Raštu. Šv. Teresės Avilietės ir kitų autorių mintys, išvalgos pateikiamos adaptuotos meditacijos – maldos forma. Dvasinio konsultavimo projekte „Kelionė į sielos pilį“ duodamos praktinės užduotys, patarimai, nuorodos dvasiniam gyvenimui. Anot šv. Teresės (1998, 91 p.) „naudinga žinoti, ką reikia daryti kiekvienoje maldos pakopoje, kad susirinktum jų vaisius“.

Parengtas dvasinio konsultavimo projektas „Kelionė į Sielos pilį“ patikrintas konsultuojant vieną asmenį. Šio projekto uždaviniai: ugdyti savęs pažinimą, gilinti maldos patirtį, spręsti dvasines problemas, kurti artimesnį ryšį su Dievu. Visa tai nukreipia dvasinės terapijos link.

Gausus įvairių autorių įtraukimas į mokslinę literatūros analizę bei projekto kūrimą padėjo integruoti ir taikyti maldą bei dailės terapiją dvasiniame konsultavime.

Darbo problema. Žmonės yra ištroškę dvasingumo. Tai rodo vis didėjantis susidomėjimas kitų religijų maldos praktikomis, kurios susijusios ir su dailės terapija. Labiausiai žinomas ir naudojamas yra mandalos piešimas, kuris turi galias šaknis Budizme. Ezoterikoje plačiai naudojami kristalai, spalvų spektrai, kuriems suteikiamos gydymo savybės. Sielos harmoniją siūlo joga.

Krikščionybė yra labai turtinga religija. Joje gausu maldos praktikų, formų, pamaldumų, dvasingumų. Tačiau gilesnė integracija tarp šių formų dar nėra išplėtotą. Siūloma ikonoterapija, kuri glaudžiai susijusi su malda ir daile. Kiekvienam šis modelis negali būti pritaikytas. Tai specifinė terapija, kuriai reikia patyrusių specialistų ir meniškai gabių žmonių.

Meno ir religijos sąlytis yra labai glaudus. Jonas Paulius II (1999, 10 nr.) primena, jog Bažnyčiai ypač rūpi dialogas su menu, nes tai draugystės, atvirumo bei dialogo ženklinamas santykis. Šiam pasauliui, kuriame gyvename, kad nepultum į nevilgtį reikia grožio. Grožis, kaip ir tiesa, pradžiugina žmogaus širdį ir yra brangus vaisius, atsparus griaunančiam laiko poveikiui, vienijantis kartas ir įgalinantis jas suartėti per susižavėjimą. Per maldą ir dailės terapijos metodikos naudojimą yra galimybė atverti žmogaus viduje slypintį grožį, padedantį įsitraukti į dialogą apie kurį kalba Jonas Paulius II. Šiame dialoge atsispindi žmogaus santykis su Dievu.

Dvasinio konsultavimo studijų programa – nauja sritis Lietuvoje, kurios vienas iš uždavinių – dvasinių problemų sprendimas. Sukurtas „Kelionės į sielos pilį“ projektas – gali tapti, vienu iš daugelio, dvasinio konsultanto įrankių. Galima kelti hipotezę, jog krikščioniška malda susieta su dailės terapija padeda žmogui ieškančiam atsakymų atrasti problemos sprendimus.

Darbo objektas: maldos ir dailės terapijos integracija dvasiniame konsultavime.

Darbo tikslas: išanalizavus maldos ir dailės terapijos integracijos galimybes, parengti ir empiriškai patikrinti dvasinio konsultavimo projektą.

Darbo uždaviniai:

1. Aktualizuoti maldos svarbą krikščioniškajam dvasingumui išryškinant karmelitiškojo maldingumo specifiką.
2. Pristatyti dailės integravimo dvasinėje terapijoje prielaidas ir metodus.
3. Parengti integruotą maldos ir dailės terapijos dvasinio konsultavimo modelio projektą.
4. Patikrinti projekto vykdymo galimybes dvasinio konsultavimo praktikoje ir pateikti projekto poveikio analizę.

Darbo metodai: mokslinės ir metodinės literatūros analizė, modeliavimas, interpretavimas, sintezė, stebėjimas, pusiau struktūruotas interviu, dailės terapijos metodika.

Struktūra. Dvasinio konsultavimo studijų programos magistro baigiamąjį darbą sudaro: įvadas, 3 skyriai, 11 poskyrių, parengtas Dvasinio konsultavimo projektas „Kelionė į sielos pilį“, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, santrauka ir 4 priedai.

I. MALDA KAIP ASMENINIS KRIKŠČIONIŠKOJO DVASINGUMO VEIKSNYS

1.1. Maldos samprata

Ankstyvieji krikščionys Šventąjį Raštą laikė esant vieną brangiausių Dievo dovanų savo tautai. Biblija – maldos šerdis. Dykumos tėvai ir motinos žinojo maldą esant bendrabūvį su Dievu, o Šventąjį Raštą – vieną pagrindinių Dievo kelių su žmonėmis dalytis pačiu savimi. Taigi, nuoširdžiai norintiems girdėti Dievo balsą, Šventraščiu grįsta malda yra svarbiausias būdas klausytis (Bondi, 2006, 78 p.). Šventasis Raštas – tai neišsenkantis šaltinis maldai, kurio glūdumoje slypi Dievo kvietimas melstis, kad nepakliūtume į pagundą (plg. Lk 22, 40).

Bažnyčios Magisteriumas teigia, jog „krikščioniškoji malda yra Dievo ir žmogaus Sandoros Kristuje ryšys. Joje veikia ir Dievas, ir žmogus; ji kyla iš Šventosios Dvasios ir iš mūsų; suvienyta su žmogumi tapusio Dievo Sūnaus žmogiškąja valia, ji visa yra nukreipta į Tėvą“ (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2564 nr.).

Įvairūs maldos apibrėžimai pabrėžia asmeninio ryšio aspektą: „malda yra kiekvieno asmens bendrystės su Dievu raiška, todėl nėra vieno ir teisingo būdo melstis“ (Bondi, 2006, 61 p.). „Krikščionių malda – tai malda, kuriai būdinga tikėjimo, vilties ir meilės laikysena. Ji išsverminga ir paklusni Dievo valiai. Bet koku atveju krikščioniškoji malda visada kyla iš Kristaus meilės ir yra Dievo meilės ieškanti meilė“ (Youcat, 2011, 271 p.). J. Szkodon (2008, 171 p.) primena, jog malda yra malonė, arba kitaip Dievo dovana, bet taip pat ir pareiga, kurią prisiima Kristaus mokinys.

Krikščionių bendruomenė – tai nuolat besimeldžianti, giedanti ir šlovinanti tauta. Jau ankstyvoje krikščionybėje kartu su Bažnyčia atsirado Liturginių valandų malda – tai buvo tarsi atliepas „melstis be paliovos“ (plg. 1 Tes 5, 17). Ši malda padalinta į dvi pagrindines liturgines valandas: rytinę ir vakarinę, o vėliau suskirstoma į mažąsias valandas. Į vienuolinę praktiką ši malda atėjo su Šv. Benedikto reforma. Reguliarumas maldoje padeda siekti brandos dvasiniame gyvenime (Motina Teresė 2007, 34 p.). „Kas nesimeldžia reguliariai, laikui bėgant iš viso paliauja melstis“ (Youcat, 2011, 274 p.).

Kaip teigia C. Carreto (1998, 33; 37 p.) „malda yra mūsų santykio su Dievu santrauka. Dievas kviečia į nuolatinį santykį. Tikra malda prasideda kai ieškome Dievo valios. Šv. Teresė Avilietė papildė C. Carreto pateiktą mintį, teigdama, jog atsidavimas maldai – tai ryžtas darbuotis ir su visu įmanomu uolumu stengtis savo valią suderinti su Dievo valia. Nuo to priklauso aukštesnis tobulumas, kurį galima pasiekti dvasinio gyvenimo kelyje. Juo tobuliau savo valią sutapatinsime su Dievo valia, tuo labiau patiksime Viešpačiui ir dėl to toliau nueisime šiuo keliu (Avilietė, 2008, 50 p.). Katalikų Bažnyčios Katekizme (1996, 2721 nr.) nurodoma, kad maldos šaltiniai yra Dievo Žodis, Bažnyčios liturgija, tikėjimo, vilties ir meilės dorybės. Iš Šventojo Rašto kyla žodinė,

meditacijos ir kontempliatyvi malda, joms visoms bendras yra širdies susikaupimas ir atvirumas Dievo valiai.

Pagal C. Cerreto (1988) tikra malda iš žmogaus reikalauja daugiau pasyvumo negu aktyvumo; daugiau tylos negu kalbos, daugiau adoracijos negu studijų, daugiau atsidavimo negu veiklos, daugiau tikėjimo negu proto.

Senajame Testamente maldos esmė yra Sandora, kurią Viešpats sudaro su savo tauta. Jis pakviečia žmogų į bendrystę. Dievui pašaukus Abraomas „išėjo, kaip Viešpats jam buvo paliepęs“ (Pr 12, 4), jo širdis visiškai „patiki Viešpaties žodžiu“, jis paklūsta. Esminis dalykas maldoje yra širdimi paklusti ir atsiduoti Dievui. Tačiau Abraomo malda pirmiausia pasireiškia veiksmais: būdamas tylos vyras, kur tik apsistoja, jis stato aukurą Viešpačiui. Tik vėliau pasigirsta jo pirmoji žodinė malda – prislopintas skundas, primenantis Dievui jo pažadus, kurie, atrodo, nebeišsipildys. Šitaip jau nuo pat pradžių išryškėja vienas maldos bruožas: tikėjimo Dievo ištikimybe išmėginimas (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2570 nr.).

Senajame Testamente taip pat atskleidžiama, kad Dievas asmeniškai kalbina žmogų ir kviečia į santykį „Viešpats pašaukė Samuelį: Samueli! Samueli!“ (1 Sam 3, 4), šis atsiliepia: „Kalbėk, Viešpatie, tavo tarnas klauso“ (1 Sam 3, 9). Čia svarbus Dievo balso klausymas, būti pasiruošusiam ir budėti maldoje (plg. Mk 14, 38), kad netartume: „Klausyk, Viešpatie, tavo tarnas kalba“.

„Viešpats kalbėdavosi su Moze veidas į veidą, kaip žmogus kalbasi su savo bičiuliu“ (Iš 33, 11). Anot R. Foster (2007, 15 p.), šis Mozės ir Dievo santykis moko klausytis Kūrėjo balso ir paklusti jo žodžiui. „Veidas į veidą“ – tai veda į adoracijos tylą, kurioje kontempliuojame žvilgsniu ir bendryste, dažnai Jėzus taria: „Aš jus draugais vadinu“ (Jn 15, 15) ir kviečia maldoje ir gyvenime išgyventi draugystę. Mozės malda yra kontempliatyvios, padedančios Dievo tarnui likti ištikimam savo misijai, pavyzdys (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2576 nr.).

Naujajame Testamente malda nukreipta į Jėzų, kuris meldžiasi prieš svarbiausius savo pasiuntinybės momentus: po Krikšto, kai ant jo nusileidžia Šventoji Dvasia (Lk 3, 21), atsimainymo metu (Lk 9, 28) ir prieš pačiam savąja kančia įvykdant Tėvo meilės planą (Lk 22, 41 – 44). Jis meldžiasi taip pat prieš apaštalų pasiuntinybei lemtingus momentus: prieš išrinkdamas ir pašaukdamas dvylika (Lk 6, 12) (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2600 nr.). Jėzus išmokino melstis „Tėve mūsų“. F. Ciardi (2007, 66 p.) teigia, kad „malda „Tėve mūsų“ mums apreiškia Švč. Trejybės tarpusavio meilę ir įveda į ją, leisdama dalyvauti trijų asmenų tarpusavio meilėje. Tai trejbinė malda Tėvui, per Kristų Dvasioje“. Maldos tikrovę mums tobulai apreiškė Žodis, tapęs kūnu ir gyvenęs tarp mūsų. Stengtis suprasti jo maldą reiškia artintis prie Jėzaus kaip prie degančio krūmo. Pirmiausia kontempliuoti jį patį besimeldžiantį, paskui klausytis, kaip moko melstis, ir pagaliau patirti kaip jis išklauso maldą (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2598 nr.).

Šventojo Rašto maldos patirtis, kada Dievas leidžiasi į dialogą, randa atgarsį ne tik Abraomo, Mozės, Samuelio gyvenimuose. Šis dialogas tebesitęsia ir šiandien. Visa tai persikelia ir tęsiasi Jėzaus asmenyje, kuris moko mus melstis, išmokina kaip kreiptis į Dangiškąjį Tėvą. Maldos slėpinys yra atviras naudojimui ir tebevykstančiam pokalbiui.

1.2. Maldos formos

1.2.1. Žodinė malda

Nuo pat dvasinio gyvenimo pradžios žmogus naudoja priemonę – žodžiu, norėdamas išreikšti savo jausmus, prašymus, maldavimus, dėkojimus Kūrėjui (Cerreto, 1998, 39 p.). Malda nėra vien tik žodžiai, kaip ir pokalbis nėra tik žodžiai. Malda pranoksta žodžius, kadangi yra meilė. Mylintis Dievas trokšta susitikti su žmogumi. Šis susitikimas veda į bendrystę, kuri nėra primetama kaip būtinybė – tai laisvos valios ėjimas Kūrėjo link. „Melsdamiesi nedaugiažodžiaukite kaip pagonys; jie tariasi būsią išklaudyti dėl žodžių gausumo“ (Mt 6, 7). Tačiau svarbu nepamiršti, kad kelias į bežodę maldą yra grįstas žodžiais. Dievo buvimo išgyvenimas be žodžių yra gėlė, kuri išauga iš žodinės maldos augalo (Kreeft, 2006, 24 p.).

„Maldos patirtis prasideda nuo lūpų maldos, kurią kiekvienas gerai pažįstame“ (Doherty, 2004, 127 p.). Šv. Teresė Avilietė (2008, 30 p.) pataria žodinę maldą atlikti dėmesingai ir apmąstant. Maldos, kurioje negalvojama su kuo kalbama, ko prašoma, kas yra tas, kuris prašo ir tas, kurio prašoma, Šv. Teresė, nelaiko malda, nors ir kaip uoliai būtų judinamos lūpos. Jeigu kartais ir būtų kreipiamas dėmesys į maldos žodžius, tai ją būtų galima laikyti malda tik tiek, kiek ji buvo anksčiau apgalvota. C. Cerreto (1998, 35 p.) pastebi, kad malda dažnai tampa paviršutinišku dvasios plepėjimu. Anot autoriaus, žmonės dažnai prašo dalykų, kurie netarnauja tikram mūsų gėriui, ir mums pakenktų, jei juos gautume; vienatvė ir skausmas prikemša mums pilną burną maldingų žodžių, kurių Jėzus liepia saugotis. „Dievas kalba žmogui savo žodžiu. Mūsų maldai gyvybę suteikia mintimis ar balsu ištarti žodžiai. Tačiau svarbiausia širdžiai būti čia ir dabar su tuo, kuriam kalbame melsdamiesi“ (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2700 nr.).

Žodinė malda yra krikščioniškojo gyvenimo pagrindas, kuris anot vysk. J. Szkodon (2008, 172 p.) neįmanomas be „Šventosios Dvasios veikimo. Tai Šventoji Dvasia įtraukia mus į amžinąjį Tėvo ir Sūnaus dialogą, į tą dialogą, kuris įgavo išraišką laike, kai Žodis tapo kūnu ir apsigyveno tarp mūsų“. Apaštalas Paulius primena, kad „nei vienas negali ištarti: Jėzus yra Viešpats“, jei Šventoji Dvasia nepaskatina“ (1 Kor 12, 3).

Šv. Raštas nutiesia maldos kelią, kuriuo eina žmonės, kartodami, melsdamiesi, medituodami Dievo Žodį. Mokiniai, susitikę su Jėzumi ir matydami jį dažnai besimeldžiant, prašo „Viešpatie,

išmokyk mus melstis“ (Lk 11, 1). Jėzus maldą moko pradėti žodžiais: „Tėve mūsų, kuris esi danguje, teesie šventas tavo vardas“ (Mt 6, 9) – tai žodinė malda, kurios padedami, anot F. Ciardi (2007, 63; 66 p.), pažinsime Dievą ir save tokius, kokius jis mus mato ir išmoksime mylėti Dievo meile bei vykdyti Jo įsakymus. „Ši malda mums apreiškia Švč. Trejybės tarpusavio meilę ir įveda į ją, leisdama dalyvauti trijų asmenų tarpusavio meilėje. Tai trejybinė malda Tėvui, per Kristų Dvasioje“. C. Cerreto (1998, 35 p.) analizuodamas „Tėve mūsų“ maldą, pabrėžia, kad „mūsų pareiga – skubiai lūpomis ir širdimi prisiliesti prie dieviškosios srovės ir kartoti tai, ką Jėzaus Dvasia mums patarė kalbėti ir ką mes įstengiame tarti“.

C. Cerreto (1998, 40 p.) pastebi, kad žodinės maldos metu „siela daug kalba savo atsivėrimo, noviciato laikotarpiu, tai yra pirmaisiais Dievo atradimo metais. Sielai yra lengviausias tarpsnis dar dėl to, kad viskas pradeda puošti maldą: naujovė, jausmas, vaizduotė, menas ir t. t.“. Nuo žodinės maldos pereinama prie meditacijos.

1.2.2. Meditacija

Pasak Benedikto XVI (2011), maldos gyvenimas yra tikėjimo kelio dalis, o vienas iš būdų melstis yra medituoti. Tai reiškia „minėti, atsiminti“ tai, ką Dievas yra padaręs, neužmiršti tai, ką iš jo gavome. Beveik 2000 metų krikščioniškos meditacijos tradicija dažniausiai perduodama vienuolynuose. Po II Vatikano Susirinkimo pradėta naudoti ir pasauliečių žmonių maldos grupėse. Popiežius Benediktas XVI teigia, jog „krikščioniškoji meditacija yra tokia maldos forma, kuri pastaruoju metu kelia vis didesnę susidomėjimą. Meditacija kyla iš asmeninio santykio su Dievu, troškimo melstis ir būti jo artumoje. Tyla, ramybė, susikaupimas padeda išlikti ištikimais maldoje, net ir tada kai šiuolaikinė kultūra diktuoja visai kitus prioritetus.

Meditacija dažnai laikoma antra maldos pakopa, kurią R. J. Foster (2007, 15 p.) apibūdina kaip gebėjimą klausytis Dievo balso ir paklusti jo žodžiui. T. Merton (2005) papildoma meditacijos apibūdinimą – tai Biblijos žodžių įsisavinimas, įsiminimas ir kartojimas su didžiu paprastu susikaupimu „iš širdies“. Anot autoriaus „širdis“ tampa svarbiausia šioje maldos formoje. Ši „širdies malda“ – tai Kristaus vardo šaukimasis su didžiu dėmesiu, iš pačių būties gelmių, tai yra iš „širdies“, kuri suvokiama kaip visos vidinės asmens tiesos šaknis ir šaltinis (Merton, 2005, 22 p.). Jėzus apaštalams sakė: „iki šiol jūs nieko neprašėte mano vardu. Prašykite ir gausite, kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų“ (Jn 16, 24). Meditacija, kaip maldos „savo kambarėlyje“ (plg. Mt 6, 6) atmaina, yra tikėjimo turinio gilinimas protu ir malda. Šioje maldoje žmogus ieško vidinio pastiprinimo (Szkodon, 2008, 188 p.).

R. J. Foster (2007, 17 p.) teigia, kad medituodami sukuriame emocinę ir dvasinę erdvę, leidžiančią Kristui mūsų širdyje pastatyti šventovę „Argi nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir

jumyse gyvena Dievo Dvasia?“ (1 Kor 3, 16). Šioje Dievo šventovėje būtini susitikimai su Dievu per kontempliaciją. Pavyzdžiui, T. Merton mano, kad meditacija ir kontempliatyvioji malda yra būdas pailsėti tame, kuris mus myli, yra arti mūsų, ateina pas mus, kad patrauktų prie savęs (Merton, 2005, 32 p.).

T. Merton (2008, 198 p.) plėtoja mintį apie dvasinių knygų skaitymo svarbą, kurių tikslas yra išmokyti mąstyti. Autorius perspėja, kad svarbu yra nešvaistyti laiko vien knygos skaitymui, bet skirti laiko svarbių knygų minčių apmąstymui. Apmąstymas yra pirmas meditacijos žingsnis. Toliau C. Carretto meditaciją pataria pradėti pasiimant Šv. Raštą. Autorius atkreipia dėmesį teigdamas, kad žmogus gali perskaityti visas knygas apie meditaciją, bet tai nėra būtina; būtina skaityti ir medituoti Dievo Žodį. „Gana katalikybės be Biblijos!“ (Carretto 1998, 41 p.). R. J. Foster (2007, 26 – 27 p.) pastebi, kad „meditacija ties Šv. Raštu yra esminė meditacijos forma, pagal kurią modeliuojamos visos kitos. Užrašytas Žodis tampa gyvu Žodžiu, skirtu jums“.

Kitas meditacijos žingsnis yra jos tikslas, kuris, anot T. Merton (2008, 199 p.) yra sustiprinti visus mūsų religinius įsitikinimus, suteikti gilesnio tikėjimo pamatą. Svarbu suprasti, kad meditacija pirmiausia yra ieškojimas. Jos metu stengiamasi suvokti krikščioniškojo gyvenimo „kodėl“ ir „kaip“. Tuo metu įsiklausoma ko Dievas reikalauja ir į tai atsiliepti vykdant Viešpaties valią (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1996, 2705 nr.). Pavyzdžiui, Šv. Pranciškus San Damiano bažnytėlėje stengėsi išgirsti ko Dievas nori iš jo ir žvelgdamas į nukryžiuotąjį klausė: „Viešpatie, ką tu nori, kad aš padaryčiau?“ Išgirdęs atsakymą jis vykdė Dievo valią.

T. Merton kviečia ieškoti Dievo, priimti ir gyventi jo žodžiu. „Meditacija pirmiausia siekia užmegzti tavo sieloje gyvybingą meilės ryšį su gyvuoju Dievu, tad jei ji tik sukelia vaizdinius, mintis ir jausmus, galimus suprasti, jausti ir vertinti, jos dar nėra. Tačiau, kai ji veda anapus tavo supratimo ir vaizduotės lygmens, ji tikrai artina tave prie Dievo, nes paneria į tamsą, kurioje jau nebegali mąstyti apie jį, todėl esi priverstas jo ieškoti aklu tikėjimu, viltimi ir meile“ (Merton, 2008, 201 p.). Meditacijos metu užmegztas ryšys yra Jėzaus meilės priėmimas.

1.2.3. Kontempliacija

Kontempliatyvus gyvenimas tai ne tik vienuolių – benediktinų, trapistų, karmelitų – pareiga, bet yra Dievo meilės nešėjų gyvenimas (plg. Motina Teresė 2007, 126 p.), kuris įmanomas kiekvienam žmogui, pasirošusiam nepertraukti Dievo meilės ryšio maldos gyvenime. Kartais kontempliatyvioji malda, anot T. Merton, (2008, 222 – 223 p.) atrodo tamsi kelionė, bet tai tik todėl, kad žmonės jos nepažįsta. Išgirdę, kad tai vienuolinė malda, jie atsitraukia ir neleidžia Dievui veikti. Šioje kelionėje labiausiai reikia ryžtingo pasitikėjimo dieviškuoju vedimu, taip pat drąsos ir ištikimybės Dievo duotam pažadui.

Aukščiausias meditacijos, tai yra maldos su didelėmis proto pastangomis, laipsnis yra kontempliacija. Kontempliatyvi malda yra meilė, tylėjimas, klausymasis ir buvimas Dievo akivaizdoje (Youcat, 276). Maldos esmę atspindi susitikimas, kurio metu kartu su valstiečiu iš Arso turėtume tarti „Aš žvelgiu į jį, o jis žvelgia į mane, ir mes esame laimingi kartu“ (Lafrance, 2000, 20 p.).

J. Szkodon (2008) teigia, kad ši malda gali būti pasiekta, bet kontempliacijos dovana gali būti ir Dievo duota ypatinga malonė. Tačiau T. Merton (2008) paneigia autoriaus mintį, sakydamas, kad kontempliacija yra religinė ir transendentinė dovana. Negalime jos įsigyti patys, savo proto pastangomis ar tobulindami prigimtines galias. Abu autoriai sutaria, kad tai Dievo dovana, kurios metu betarpiškai išgyvenamas buvimas su Dievu, jo artumas. Kontempliacijos metu nebekreipiama dėmesio į maldos turinį, tik į meilę (Szkodon, 2008, 188 – 189 p.). „Ši malda paprasčiausiai yra meilės klausimas. Dar niekas nėra suabejojęs, jog Dievas mus pirmas pamilo!“ (Doherty, 2004, 134 p.). E. Markovas SJ (2007) papildo, kontempliacija yra į Dievą nukreiptas žmogaus žvilgsnis, nebylus žodžių klausymasis ir nebylus ėjimas prie Viešpaties. Jo manymu reikia pakeliui sustoti ir pajusti kiekvieną Dievo meilės žvilgsnį. Jis nori kiekvienam žmogui duoti atsakymą (Markovas, 2007).

Šventasis Raštas yra kontempliatyvios maldos šaltinis. Evangelijos veikėjai kontempliacijoje įsivaizduojami taip, tarsi jie gyventų dabar ir mokytų mus. Maldoje yra klausoma, ką jie sako, apmąstomi jų žodžiai bei veiksmai, stengiamasi atsakyti į juos (Markovas, 2007). T. Merton (2005, 21 p.) pastebi, kad „malda buvo imama pirmiausia iš psalmių. Pirmieji vienuoliai Psalmyną laikė visų kitų Šventojo Rašto knygų sąvadu. Psalmės atskleidžia slaptus širdies virpesius grumiantis su tamsybių jėgomis“. Autorius (2008, 222 p.) pataria, pasitelkiant Šventąjį Raštą, kontempliacijoje eiti nuo Dievo Žodžio prie poilsio tyliai laukiant Dievo. Tačiau, jei pajusi, kad daraisi išsiblaškęs, sugrįžti prie Biblijos eilučių.

T. Merton (2008) atskleidžia, kad „negali būti kontempliacijos ten, kur nėra paslapties“, nes pati kontempliacija yra paslaptis į kurią Dievas pakviečia žmogų ir jis atsiliepia tikėjimu ir malda. Šiame santykiyje, anot autoriaus, svarbi vienuma, kuri pirmiausia yra vidinė ir dvasinė. „Tai aukščiausia maldos būseną: būti vaikais Dievo rankose; tylėti, mylėti, džiaugtis“ (Carreto, 1998, 53 p.).

Dažnai kontempliacija yra lyginama su dykuma. Anot C. Carreto jei žmogus negali išeiti į dykumą, tai jis turi „pasidaryti dykumą“ savo gyvenime. Ir toliau pats autorius paaiškina, ką reiškia ši dykuma: retkarčiais palikti žmones, paieškoti vienumos, kad tyloje ilga malda „sulopytum“ savo „sielos apdarą“. Tai kelias link kontempliatyvios maldos. „Kontempliatyviai maldai reikia laiko, pasiryžimo ir pirmiausia tyros širdies. Tai nuolankus atsidavimas kūrinio, kuris nusimeta visas

kaukes, tiki meile ir visa širdimi ieško Dievo. Ši malda dažnai vadinama širdies malda“ (Youcat, 2011, 276 p.).

Žmogus trokšta atrasti santykį su mylinčiu Dievu, tačiau, anot T. Merton (2008, 47 p.) „tampame kontempliatyvūs, kai Dievas atranda save mumyse“. Šio santykio išgyvenimas yra susivienijimas su jo mylimuoju Sūnumi.

1.3. Maldos svarba dvasiniame konsultavime

Dvasiniame konsultavime kreipiamas dėmesys ne tik į žmogaus psichologinę, bet ir į dvasinę sveikatą. Svarbus yra žmogaus santykis su Dievu, su Jėzumi ir vienybė su Šventąja Dvasia.

Efektyvus maldos naudojimas prasideda su veiksmingu jos supratimu. T. Clinton ir R. Hawkins (2011, 142 p.) nurodo, jog dauguma psichologų praleidžia maldos rolę konsultavime. Tačiau įvairūs mokslai, tyrimai ir studijos, parodė, kad malda yra susijusi su asmeniniu gerbuviu, gyvenimo tikslu, geresne savijauta. Malda yra veiksminga ir padeda žmogui atrasti pagalbą bei atsakymus į jam rūpimus klausimus. Vienas iš geriausių pavyzdžių – tai psalmės, kuriose žmogus rauda, aimanuoja, skundžiasi Dievui, kuris pakelia netekusį vilties, išklauso ir suteikia gyvenimui prasmę „Bet tu, Viešpatie, esi galingas ir malonus Dievas, visada kantrus, visada geras ir ištikimas“ (Ps 86, 15). Psalmių malda, dvasiniame konsultavime, yra tampriai susieta su kenčiančiojo, prislėgto, nelaimingo žmogaus skausmu bei kančia. Psalmėse, klientas turi galimybę išsakyti Dievui viską ką jis jaučia, išlieti susikaupusį skausmą, neviltį, abejones. Tai terapinis momentas, nes žmogus turi galimybę gyti per Dievo Žodį, per glaudų santykį su Viešpačiu. Nors psalmėse gausu raudų, pykčio, nevilties, Dievas jose yra šlovinamas už ištikimybę, gailestingumą, gerus darbus.

T. Clinton, R. Hawkins (2011, 143 p.) išskiria tris maldos modelius:

1. **Konsultanto malda.** Konsultantas ateina į Dievo akivaizdą, tikėdamas ir pasitikėdamas jo galia jis pereina iš žemiško į dievišką lygmenį. Problemos sprendimas atsiduria Dievo rankose. Apaštalas Paulius meldėsi siekdamas padėti „visuomet, kiekvienoje maldoje, su džiaugsmu už jus visus besimeldamas“ (Fil 1, 4). Konsultantas turėtų melsti aiškumo, kad galėtų tinkamai diagnozuoti problemą. Melsti išminties suprasti išeitį, kuri padėtų klientui.

2. **Kliento malda.** Yra daugybė priežasčių kodėl klientas turėtų melstis už save ir kartu su konsultantu. Kliento malda susijungia su Dievo meile, atleidimu ir tikslu. Jis patiria viltį „mūsų viltis Viešpatyje, – jis mūsų pagalba ir skydas“ (Ps 33, 20), ramybę „nesvyruojantiems duodi ramybę ir teiki gerovę, nes jie tavimi pasitiki“ (Iz 26, 3), atnaujintą džiaugsmą „Viešpats padarė dangų; jo priekyje – garbė ir didybė, jo buveinėje – jėga ir džiaugsmas“ (1 Met 16, 26 –

27) ir stipresnis savęs pažinimas ir suvokimas. Kliento tikėjimas augs jiems kalbant su Dievu, šlovinant ir meldžiantis.

3. Gydymo malda. Meldžiantis už žmones, kuriems reikia išgydymo ar pagalbos, būtina ištyrėti ar jų liga yra emocinės problemos ar nuodėmės priežastis. „Tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir Viešpats jį pakels, o jeigu jis būtų nusikaltęs, jam bus atleista. Tad išpažinkite vieni kitiems nuodėmes ir melskitės vieni už kitus, kad atgautumėte sveikatą. Daug gali karšta teisingo malda” (Jok 5, 15 – 16). Pažadas būti išgydytam yra neatsiejamas nuo išpažinties. Biblija susieja ligą su nuodėme, nes tam tikros nuodėmės sukelia fizines negalias. Nuodėmė sunaikina gyvenimo discipliną. Jei kančios priežastis yra asmeninė nuodėmė, Dievas siūlo galimybę tapti švairiu.

Dievas yra tas, kuris teikia pilnatvę. Pagrindinis raktas į išgijimą nėra asmeninis tikėjimas. Gydytojas yra Dievas. Viena iš dažniausiai sutinkamų kliūčių yra neatsakyta malda. Žmogus yra nekantrus ir mano, kad Dievas privalo atsakyti jo būdu ir jo laiku. Dievas dažnai atidėlioja, kad siektume jo, o ne jo atsakymų. Kai meldžiamės už ir su žmonėmis, kurie yra sužeisti, mes susijungiamo su Dievu – siekdami, prašydami išminties ir vykdydami jo valią (Townes, 2009).

Malda, dvasiniame konsultavime, yra pamatas ant kurio „statomas santykis“ tarp kliento ir konsultanto.

1.4. Karmelitiškojo dvasingumo maldos modelis pagal šv. Teresę Avilietę

Karmelitiškame dvasingume maldai skiriama centrinė vieta. Susitikimas, į kurį esame kviečiami, prasideda nuo kelionės į „sielos gelmes, ieškant ne savęs ar savo autentiškumo, bet ieškant Dievo. Mes, įžengiamo ten, pradėję savo kelionę Dievo link, gyvenančio mūsų sielos gelmėje“ (Sutikti Dievą, 2011, 90 p.). Karmelitės šv. Teresės Avilietės dvasingumo modelis yra tikras draugystės ryšys, ne šiaip metafora. Nėra nieko tikresnio už draugystę su Jėzumi (Faricy, Pecoraio, 2012, 57 p.).

Šv. Teresės Avilietės knyga „Sielos pilis“ (1579 m.) yra maldos lobynas, kuris moko kaip priartėti prie Dievo. Ją parašė karmelitų provincijolo tėvo Graciano (Gracian) ir daktaro Valaskveso (Valasquez) pavedimu. Švč. Trejybės šventės išvakarėse ji meldėsi ir mąstė, kokia turėtų būti pagrindinė knygos idėja. Viešpats išklaušė jos maldą. Ji išvydo rutulio pavidalo nuostabaus grožio krikščionių pilį, kurioje buvo septynios buveinės. Septintoje buveinėje, esančioje pačiame pilies centre, gyveno nuostabi šviesa švytintis Karalius. Jis apšvietė ir puošė visas buveines ir pilies aplinką. Arčiau pilies centro esančios buveinės buvo labiau apšviestos. Šviesa, sklindanti iš pilies centro, palaipsniui silpnėdama apšvietė tik pilį ir jos aplinką. Už pilies buvo tamsu, nešvaru, knibždėjo rupuzės, gyvatės ir kiti nuodingi gyviai (Avilietė, 2008, 5 – 8 p.).

Šv. Teresė Avilietė naudoja labai daug simbolių: šviesa, buveinės, pilis, karalius, pilies vartai, menė, nuodingi žvėrys ir t. t. Kiekvienas simbolis turi savo reikšmę. Pilis – tai žmogaus siela, kuri savęs nepažįsta. Anot šv. Teresės (1998, 84 p.) „niekada negalima liautis rūpintis pažinti save“. Norint pažinti save reikia pasiryžti kopti į maldos kalną. „Nėra tokios maldos pakopos, kurioje nereikėtų dažnai viską pradėti iš naujo. Mąstymas apie nuodėmę ir savęs pažinimas besimeldžiant yra tarsi duona“ (Avilietė, 1998, 84 p.). Šiame etape būtinas atsisakymas, keliaujant atgailos keliu kiekvienas yra skatinamas palikti nuodėmes, palikti savo senąjį „aš“. Susitikimas su savimi ir Dievu įvyksta tarsi iš naujo. „Žvilgsnio kryptis yra kelio pradžia. Prieš pradėdami žygi turime pasirinkti teisingą kryptį“ (Croissant, 2006, 46 p.). Teisinga kryptis, link kurios einame yra pilies Karalius – Jėzus.

Šventoji atskleidžia, kad per maldą siela gali pažinti save ir sustiprinti, atrasti santykį su pilies Karaliumi. Senajame Testamente Dievas vadinamas Karaliumi „Viešpats – tikrai Dievas, jis gyvasis Dievas, amžinasis Karalius“ (Jer 10, 10), „Juk Dievas – visos žemės Karalius“ (Ps 47, 8). Šv. Rašte taip pat randamas ir pilies įvaizdis: „Mano Dieve, mano uola, kur randu pastogę! Tu mano skydas ir mano išganymo jėga, mano pilis ir priebėga!“ (2 Sam 22, 3), „Išgirsk mane, skubėk manęs gelbėti! Būk užuovėjos uola – mano tvirtovė, – galinga pilis man gelbėtis!“ (Ps 31, 3). Gyvatės, rupužės, šliužai – tai nuodėmės simboliai, kurie skiria nuo Dievo. „Esame kviečiami palikti viską ir eiti į save, į savo gelmėje slypintį centrą, Dievo išsirinktą vietą, kurioje jis pastatė savo padangtę ir mūsų laukia, kad leistų gėrėtis savo artumu“ (Croissant, 2006, 43 p.). Artumas – tai meilės pilnatvė. „Sielos pilies“ autorė kalbėdama simbolių kalba cituoja šv. Raštą, kuris yra maldos šaltinis.

„Sielos pilį“ sudaro septynios buveinės, kurios išsidėsčiusios eilės tvarka. Į kiekvieną buveinę reikalingas perėjimas. Eiti toliau – tai pažinti save bei Kūrėją, atsigręžti ir iš naujo patirti gydančią Dievo meilę. „Visi etapai – nuo pirmosios iki septintosios buveinės – atitinka skirtingą maldos lygmenį. Siela tampa pilimi“ (Faricy, Pecoraio, 2012, 62 p.). Vieni greitai pasiekia pilies viršūnę, kiti eina lėtais žingsniais. Tai priklauso nuo sielos.

Šv. Teresės Avilietė „Sielos pilyje“ netiesiogiai pasakoja apie save ir asmeninę kelionę Dievo link. Šventosios patirtys yra pamokomojo tipo, kuriomis atskleidžiama dvasinio gyvenimo prasmė. „Sielos pilyje“ gausu patarimų, kurie padeda augti tikėjime; pamokymų, kurie moko kaip pasiruošti susitikimui su Dievu; nuoseklumo, kuris padeda pažinti save per maldą ir savianalizę; praktikos, kuri veda į susijungimą su Dievu. Vaizdinga kalba skatina leisti į vidinę patirtį pasitelkiant vaizduotę bei simbolius.

Kiekvieno žmogaus tikėjimo patirtis yra labai skirtinga ir autentiška. Šventoji siūlo septynių buveinių modelį – kaip vientisą kelionę. Kelionės tikslas – susitikti su pilies Karaliumi – Kristumi.

Pirmoji buveinė – tai pasiruošimas įėjimui į „Sielos pilį“. Šv. Teresė Avilietė ragina įsivaizduoti savo sielą tarsi pilį, pastatytą iš deimanto arba labai skaidraus krištolo su daugybe menių, – taip kaip ir danguje yra daug buveinių (plg. Jn 14, 2). Šventoji primena, kad „teisiojo siela yra ne kas kita kaip rojus, kuriuo gėrisi Viešpats“ (Avilietė, 2008, 27 p.). Karališkos pilies įvaizdis sulyginamas su nepaprasta dangaus karalyste. Jis kuriamas pasitelkiant vaizduotę. Asmuo yra kviečiamas įeiti į save, nepasilikti už savo sielos pilies sienų.

Šv. Teresė neskuba pateikti visų atsakymų, ji palieka tai atsakyti keliaujančiam į „Sielos pilį“: „Kaip manote, kokia turėtų būti toji buveinė, kuria galėtų džiaugtis toks galingas, toks išmintingas, toks tyras ir visokiomis gėrybėmis didžiai turtingas Karalius? Dievas pasakė, kad siela yra sukurta pagal Dievo paveikslą, – iš to galime spręsti apie jos didingumą ir grožį“ (Avilietė, 2008, 27 p.). Anot „Sielos pilies“ autorės, žvilgsnis į save ir į savo sielos gelmes yra labai svarbus. Todėl apgailėtina ir nuostolinga, jeigu mes dėl savo kaltės nepažįstame savęs ir nežinome kas esame. Žinome, kad turime sielą, tačiau retai svarstome, kokie turtai slypi joje, kokia jų vertė, kas joje gyvena. Kaip tik dėl to taip menkai tesirūpinama kuo uoliau saugoti sielos grožį. Mes rūpinamės tik grubiu jos aptvaru – mūro siena, juosiančia pilį, t. y. savo kūnu (Avilietė, 2008, 28 p.). Mūro siena – tai dar vienas vaizdingas simbolis, kuris parodo sielos silpnumą.

Pirmojoje buveinėje nuolat grįžtama prie klausimo „kas aš esu?“. Pažinti ir atpažinti savyje Dievo veikimą, maldos svarbą, nuodėmės viliones – tai pirminis etapas. „Pilyje yra daug buveinių – vienos aukštai, kitos žemai, dar kitos šonuose ir giliai viduje. O šių buveinių centre yra pati svarbiausioji, būtent toji, kur tarp Dievo ir sielos vyksta labai paslaptingi dalykai“ (Avilietė, 2008, 28 p.). Susitikimas su Dievu yra labai asmeniškasis. Gyvenimo centre yra Kristus – pilies Karalius. Visas gyvenimas yra skirtas Dievo ieškojimui ir bendrystei su juo.

Kaip galėtume įeiti į pilį? „Jeigu ši pilis yra mūsų siela, tai aišku, kad mums nereikia į ją įeiti, nes pilis ir siela yra tas pat. Tačiau derėtų žinoti, kad toje pačioje vietoje galima būti labai skirtingais būdais. Dauguma sielų pasilieka prie pilį juosiančių sienų vidinėje pusėje – ten, kur stovi sargyba, ir nesirūpina žengti toliau į vidų. Jos net nežino, ką slepia savyje šis nuostabus rūmas, nei kas ten gyvena, nei kokios menės joje yra. Yra sielų tokių skurdžių ir sukasdienėjusių, taip užsiėmusių išoriniais dalykais, kad joms atrodo neįmanoma įeiti į savo vidų. Įprotis bendrauti su šliužais ir kitais pilį supančiais žvėrimis, sielą beveik su jais sulygina“ (Avilietė, 2008, 29 – 30 p.). Svarbu pažinti savo skurdą ir ištrūkti iš jo. Pasilikimas už sienų neveda į bendrystę su pilies Karaliumi. Teresė Avilietė ragina palikti pilies sienas ir eiti į vidų, nebendrauti su šliužais – nuodėme.

Pirmojo aukšto kambariuose yra daugybė kenksmingų žvėrių, kuriuos siela atsiveda su savimi. Jie neleidžia įžvelgti pilies grožio ir drumsčia ramybę. Didelis sielos pasiekimas yra tai, kad ji pasiryžo įeiti ir pradėti kelionę (Avilietė, 2008, 27 – 32 p.). Yra vertinamas sielos pasiryžimas įeiti į „sielos pilį“ – susitikimą su Viešpačiu. Tai nėra lengva kelionė, bet „viskas išeina į gera mylintiems Dievą, būtent jo valia pašauktiesiems“ (Rom 8, 28).

„Kaip įeiti į pilį? Įėjimas – tai malda. Pirmoji buveinė yra skirta tiems, kurie pradeda melstis. Tai puikus maldos kelionės modelis. Tikslas – kaskart įeiti giliau į pilį, kuri yra tavo siela, kol galiausiai pasieksi septintąją buveinę, kur gyvena Karalius – Jėzus“ (Faricy, Pecoraio, 2012, 63 p.). Malda yra lyg raktas, kuris atrakina sielą bendravimui su Dievu.

Antroji buveinė – vidinė malda

Antroji buveinė – tai dar vienas vidinis žingsnis į „Sielos pilį“. Ši buveinė skirta tiems, kurie pradėjo praktikuoti vidinę maldą ir supranta, kaip svarbu nepasilikti pirmoje buveinėje. Būdamos arčiau tos menės, kurioje gyvena Jo Didenybė, jos turi labai gerą kaimyną ir girdi, kaip Viešpats pakartotinai jas kviečia (Avilietė, 2008, 45 – 46 p.). Dievas yra kviečiantysis „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!“ (Mt 11, 28). Jis nuolat kviečia, kol siela išgirsta mylinčio Dievo šauksmą ir eina tikėjimo ir pasitikėjimo keliu.

Perėjimas į kitą buveinę yra naujas žingsnis į dar artimesnį susitikimą su Dievu. Teresė Avilietė (2008, 46 p.) pastebi, kad sielos tebėra prisirišusios prie savo pokalbių, užsiėmimų, draugų ir prie apgaulingų šio pasaulio dalykų. Jos nusideda ir vėl keliasi, nes gyvenant su tokiais nuodingais, neramiais ir pavojingais žvėrimis būtų tiesiog stebuklas nesuklupti, nenupulti. Kelionė į „Sielos pilį“ nėra lengva. Tam reikalingos vidinės ir išorinės pastangos. Kova su nuodėme ir pačiu savimi dažnai būna varginanti, bet kiekvienam labai naudinga.

Antrojoje buveinėje per maldą siela eina į artimesnį ryšį su Dievu. „Kad ir kokia silpna būtų vidinė malda, Viešpats aukštai ją vertina. Kova su piktosiomis dvasiomis, kurios pakiša tūkstančius visokių pinklių, čia yra baisi ir sielą vargina daugiau negu pirmojoje buveinėje. Priešas taip kerta ir šaudo, kad siela būtinai turi išgirsti. Piktosios dvasios kiša į akis apgaulingus pasaulio dalykus: tarsi niekad nesibaigiančius jo džiaugsmus; juose randamą pagarbą; turimus draugus ir gimines; sveikatą, kurią galima prarasti besimarinant, nes į šią buveinę įėjusi siela nori atgailauti“ (Avilietė, 2008, 46 p.). Vidinė atgaila – tai gailestis dėl savo nuodėmių, gailestis dėl to, kad nepažinome Dievo ir nebuvome atviri jo malonės veikimui gyvenime. Tačiau šioje buveinėje siela ne visada yra pasiruošusi atsižadėti, pasninkauti ir atgailauti. Kopiant vis aukščiau siela pamažu yra ruošama vidinei atgailai.

„Protas moko sielą, jog geresnio draugo ji negali rasti, kad ir kaip ilgai begyventų; jog pasaulis kupinas apgaulės, o šėtono siūlomi džiaugsmas pilni kančių, rūpesčių ir prieštaravimų. Protas užtikrina sielą, kad išskyrus šią pilį ji niekur nebus saugi ir neramybė, todėl privalo liautis bastytis po svetimus namus. Savo namuose ji turi gėrybių pilnatvę ir bet kada gali jomis naudotis“ (Avilietė, 2008, 47 p.). Gėrybių pilnatvė yra neišsenkanti dovana sielai. Svarbu atpažinti, kas yra svetimi namai. Teresė Avilietė ragina grįžti į santykį su Dievu – į pilį, kurioje laukia Karalius, nepasiduoti pagundoms ir pasaulio siūlomoms vilionėms. Tuštybė, nuodėmė, beprasmiška kančia ir nuolatinis liūdesys yra mūsų žemiškieji namai. Ėjimas į pilį – tai ėjimas į dvasinę erdvę, renkantis maldos gyvenimą.

„Mūsų tikėjimas yra toks negyvas, kad mes mieliau laikomės to, ką matome, negu to, ko tikėjimas moko, nors ir pastebime, kad siekiantieji regimų dalykų patiria didžiausią skurdą. Dėl to kalti tie šliužai, su kuriais mes bendraujame, nes įgėlus gyvatei visas kūnas užnuodijamas ir sutinsta. Taip atsitinka ir čia, jeigu nesisaugome tų žvėrių. Reikia ilgai gydytis, kad pasveiktum, ir didelė Dievo malonė, kad nuo įkandimo nemirštame“ (Avilietė, 2008, 49 p.). Būtina saugotis ir būti atidiems – „Budėkite ir melskitės, kad nepatektumėte į pagundą. Dvasia ryžtinga, bet kūnas silpnas“ (Mt 26, 41). Atsidavę vidinei maldai ryžkitės dirbti su visu įmanomu uolumu, stenkitės savo valią suderinti su Dievo valia. Kaip galima tikėtis rasti ramybę kituose namuose, jei nerandame jos savuose (Avilietė, 2008, 50 p.). Priimta ir įgyvendinta Dievo valia teikia ramybę – tai grįžimas ten, kur žmogus yra laukiamas ir mylimas.

Šventoji nuolat primena, kad svarbu yra pasitikėti tik Dievo gailestingumu, bet ne savimi. Tada „patirsite, kaip Viešpats veda sielas iš vienos buveinės į kitą ir perkelia jas į tokią šalį, kur laukiniai žvėrys nebegali jų paliesti ir varginti, kur jos visus tuos žvėris pavergs ir juoksis iš jų ir kur jos jau šiame gyvenime naudosis visomis gėrybėmis, kokių tik gali trokšti – ir dar didesnėmis“ (Avilietė, 2008, 51 p.). Šventosios Dvasios litanijoje vienas iš prašymų yra: „Nuo per didelio pasitikėjimo savimi, gelbėk mus Viešpatie“. Tai dar kartą įrodo, kad pasitikėjimas Dievu yra esminis. Per didelį pasitikėjimą savo jėgomis dažnai veda į puikybę.

„Būtų kvailystė manyti, kad galime patekti į dangų, neįėję į savo vidų, nepažinę savęs, neapmąstę savo skurdo bei pareigos Dievui ir dažnai nemelsdami jo gailestingumo“ (Avilietė, 2008, 52 p.). Ėjimas į savo vidų yra nuolatinis procesas, kuris reikalauja irtis į savo gilumą, ieškoti savęs.

Trečioji buveinė – atsiduodanti malda

Įžengus į trečią buveinę, Teresė Avilietė primena, kad mūsų gyvenimas žemėje yra skurdus. Ji pataria elgtis taip lyg priešai nuolat stovėtų prie vartų. „Nei valgydami, nei miegodami negalime pamiršti ginklą, turime nuolat bijoti ir budėti, kad priešai neišiveržtų į pilį“ (Avilietė, 2008, 54 p.).

„Apsiginkluokite visais Dievo ginklais, kad galėtumėte išsilaikyti prieš velnio klastas. Mes grumiamės ne su krauju ir kūnu, bet su kunigaikštystėmis, valdžiomis, šių tamsybių pasaulio valdovais ir dvasinėmis blogio jėgomis dangaus aukštumose. Todėl imkitės visų Dievo ginklų, kad galėtumėte piktą dieną pasipriešinti ir, visa nugalėję, išsilaikyti. Tad stovėkite, susijusę strėnas tiesa, apsilikę teismo šarvais ir apsiavę kojas ryžtu skleisti taikos Evangeliją. O svarbiausia, pasiimkite tikėjimo skydą, su kuriuo užgesinsite visas ugningas piktojo strėles. Pasiimkite ir išganymo šalną bei Dvasios kalaviją, tai yra Dievo Žodį. Kiekvienu metu melskitės Dvasioje visokeriopomis maldomis ir prašymais. Be paliovos budėkite“ (Ef 6, 11 – 19). Apsiginkluoti ir naudotis Dievo ginklais – tai nuolatinis budėjimas, kuris padeda atrasti vidinę ramybę ir eiti arčiau Dievo. „Būkite blaivūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti“ (1 Pt 5, 8). Šventoji daug kartų įspėja, kad priešai – šliužai yra labai arti mūsų. Jie laukia kada galės įsiveržti ir apsigyventi pilyje. Priešų – šliužų buvimas trukdo susitikti su Dievu, būti bendrystėje ir keliauti į sekančias buveines.

Sielos, kurios nugalėjo pirmuosius sunkumus, įėjo į trečią buveinę, Viešpats suteikė ne mažą, bet didelę malonę. Jos rimtai trokšta niekada neižeisti dieviškosios Didybės ir saugojasi net menkų nuodėmių, jos mielai atlieka atgailos pratimus, turi nustatytas valandas vidiniam susitelkimui, gerai naudoja savo laiką, darbais praktikuoja meilę artimui (Avilietė, 2008, 56 p.).

Šventoji ragina prisiminti turtingą jaunuolį, minimą Evangelijoje (Mt 19, 16 – 27), kuriam Viešpats liepė palikti viską ir sekti juo. Palikti viską – tai besąlygiškai pasitikėti. Nebūti vien įstatymo vykdytojais. Sekti paskui Kristų yra kviečiamas kiekvienas, kuris trokšta mylėti.

„Trečiosios buveinės kambariuose sieloms nestinga paguodų, kuriomis teisingasis ir gailėstingasis Viešpats joms atlygina. Jis visada duoda daug daugiau negu nusipelnome“ (Avilietė, 2008, 64 p.). Gerasis Viešpats parodė didelį gailėstingumą sieloms, kurias jis atvedė į šią buveinę. Joms jau visai nedaug trūksta, kad pradėtų kilti į aukščiausias pilies buveines. Juk būdamos arti pirmųjų buveinių, lengvai gali ten sugrįžti, nes jos nėra dar tokios tvirtos. Gali nutikti, kad sunkūs persekiojimai privers sielas pasukti iš kelio, nes piktasis priešas puikiai sugeba regzti pinkles mūsų nenaudai. Ir kol mes, skatinami gero įkarščio, bandysime taisyti svetimas klaidas, galbūt nesugebėsime pasipriešinti kliūtim savo kelyje. Žiūrėkime tik į savo klaidas, o ne į svetimas (Avilietė, 2008, 66 – 67 p.).

Ištikimybė, uolumas ir atsidavimas – žmogaus, pasiekusio šias buveines, bruožai, tačiau čia tyko subtilus pavojus tapti savimi patenkintu, drungnu ir pamiršti „pirmąją meilę“. Šios kliūtytys įveikiamos atnaujinant valios ryžtą (Šventumo kelias karmelyje, 2010) gyventi su Dievu.

Ketvirtoji buveinė – ramybės malda

Ketvirtoji buveinė – daugiau nei kelio vidurys, nuo čia prasideda antgamtiniai dalykai. Ši buveinė yra dar arčiau Karaliaus menės, į kurią siekia patekti daug sielų. Buvimas žemesnėse buveinėse mus augina ir paruošia tinkamam susitikimui su Dievu. Teresė Avilietė (2008, 70 p.) pastebi, kad čia šliužai retai kada teįsiveržia, o jeigu ir įsibrauna, tai nepakenkia, bet atneša naudos. „Pažanga šiame kelyje ir patekimas į trokštamą buveinę priklauso ne nuo to, kad mes daug mąstome, bet nuo to, kiek mylime, todėl darykite viską, kas jumyse skatintų meilę“ (Avilietė, 2008, 72 p.). Meilė yra matas, kuriuo galima matuoti darbus, tikėjimą ir pasitikėjimą Dievu. Nuo meilės kiekio priklauso kokie esame ir kaip mokame vertinti kitus. Šventoji perspėja, kad meilė nėra šventi pamaldumo jausmai, bet tvirtas pasiryžimas visame kame patikti Dievui. Svarbu saugotis kiek įmanoma, bet kokio Dievo įžeidimo (Avilietė, 2008, 72 p.).

Visos septynios buveinės yra nuolatinė maldos kelionė. Sielai einant į aukštesnes buveines malda tampa vis asmeniškesnė ir gilesnė. Teresė Avilietė perspėja, kad „nereikia nutraukti maldos, nes kaip tik to trokšta šėtonas. Didžioji dauguma neramumų ir kančių kyla dėl to, kad mes šioje srityje savęs nepažįstame. Kiekvienas neramumas ir kiekviena kova yra pakeliami, jeigu randame ramybę ten, kur gyvename“ (Avilietė, 2008, 74 – 75 p.).

Ketvirtojoje buveinėje malda tampa kontempliacija. Tai – ramybės malda. Ši malda nebūtinai turi būti rami. Ji gali būti dar ir kokia audringa, sukelianti tamsos momentų išgyvenimų. Tai jau tikra kontempliatyvi malda (Faricy, Pecoraio, 2012, 64 – 65). Šv. Teresė Avilietė susikaupimą laiko antgamtiniu. Jis ateina neieškant nuošalios vietos ar užsimerkiant, ar kokių kitų pastangų dėka, nors pasiekus tokį susikaupimą akys pačios užsimerkia ir siela ieško nuošalumo. Toje būsenoje statomas pastatas maldai be dirbtinių pastangų (Avilietė, 2008, 82 p.).

Susitelkimo maldos metu Dievas suteikia poveikius ir ženklus. Tai aiškiai pastebimas sielos išsiplėtimas. Dievas daro daug nuostabių dalykų, ruošdamas sielą, kad ji pajęgtų visa tai į save susiimti. Šis išsiplėtimas pasireiškia sieloje matomais poveikiais. Tarnybos Dievui reikaluose siela nebėra tokia suvaržyta ir tarnauja jam daug laisviau. Baimė įžeisti Dievą padidėja, tačiau siela išsivaduoja iš vergiškos pragaro baimės ir įgyja didžiulį pasitikėjimą, kad pasieks laimę gėrėtis Dievu. Siela nebijo kančių, mato, kad jo Didybė suteikia malonę kantriai pakelti kančias. Ji sustiprėjo visose dorybėse ir tikrai stiprės toliau, jei tik negrįš atgal ir neįžeis Dievo (Avilietė, 2008, 88 – 89 p.).

Dievas, šiose buveinėse, suteikia žmogui malonę pirmą kartą patirti jį „pasyvaus susitelkimo“ ir „ramybės maldoje“. Besimeldžiantysis ne tik patiria Dievo buvimą, bet jo valia yra uždegama meilės ugnimi, kurios dėka tvirtėja dorybės (Šventumo kelias karmelyje, 2010). Ketvirtoji buveinės patirtis paruošia sielą susijungimo maldai.

Penktoji buveinė – susijungimo malda

Penktoji buveinė – tai mistinio gyvenimo su Dievu pradžia. Žmogus vis labiau atsiduoda Dievui, veikiančiam giliausioje žmogaus sielos gelmėje per jo protą, atmintį ir valią. Krikščionis, pasiekęs šią maldos pakopą, dalyvauja dieviškoje bendrystėje. Šios vienybės vaisius – dvasinis ir moralinis perkeitimas (Šventumo kelias karmelyje, 2010).

Penktosios buveinės tikslas yra susivienijimo malda. Šioje fazėje atsiranda neįtikėtinas lengvumas vienijantis su Jėzumi, užmezgant su juo ryšį. Tai malda, kurios centrą visiškai užima Jėzus. Susivienijimo maldos fazė dažniausiai yra pereinamojo pobūdžio, tęsiasi vos keletą savaičių ar keletą mėnesių, retais atvejais, apie metus. Penktoje buveinėje pabūnama tik ribotą laikotarpį. Čia nėra tamsos – patiriamas veikiau medaus mėnesio jausmas; gyvenama tarsi debesyse, išgyvenant susitaikinimo jausmą, kylantį iš vidinio ryšio su Dievu (Faricy, Pecoraio, 2012, 65 p.).

Ar mūsų malda pasiekė susijungimo lygį – geriausiai rodo tobulas atsižadėjimas. Susijungimo maldoje siela visiškai budri Dievui, o pasaulio dalykams ir sau – visai nejautri. Šio trumpo susijungimo metu siela tarsi netenka sąmonės, tad ir norėdama nieko negali mąstyti. Todėl nėra reikalo dirbtinai slopinti mąstymą. Čia siela tik myli. Ji yra apmirusi pasauliui, kad kuo labiau būtų gyva Dieve (Avilietė, 2008, 94 – 95 p.).

„Į penktąją buveinę, nors ir labai vikrūs, driežiukai nepatenka. Čia nei vaizduotė, nei atmintis, nei protas negali sutrukdyti sielai gėrėtis. Jei siela yra maldoje, ji tikrai susijungia su Dievu. Šėtonas nediršta nei artintis. Siela čia tiek daug laimi, nes Dievo veikimui netrukdo niekas, net mes patys“ (Avilietė, 2008, 95 – 96 p.). Ji yra Dievo artumoje ir išgyvena artimą ryšį su juo.

Toliau Teresė Avilietė pateikia du pavyzdžius, kurie nurodo susijungimo būdus. Pirmasis – tai sielos susijungimas su Dievu, kuris „teikia palaimą, ramybę, džiaugsmą ir pasitenkinimą“. Antrasis – tai susijungimas su šėtonu, kuris „gali panardinti sielą tuščiuose dalykuose“ (Avilietė, 2008, 96 p.). Šventoji perspėja, kad tai kas vyksta sielos viduje sunku iširti. Dievas atima iš sielos jusles, kad giliau į ją įsiskverbtų tikroji išmintis, ir tokioje būsenoje siela nei girdi, nei mato, nei supranta. Tokia būseną trunka neilgai. Dievas sieloje palieka tokį antspaudą, jog ji, atgavusi jusles, neabejoja, kad buvo Dieve ir Dievas buvo joje. Nors siela to paslaptingo vyksmo, kol jis vyko joje, nematė, po to ji aiškiai atpažįsta jo tikrumą. Tos paslapties ji nematė vizijoje, tačiau joje lieka toks tikrumas, kokį tik vienas Dievas gali duoti (Avilietė, 2008, 96 – 97 p.).

Šv. Teresė Avilietė primena, kad susijungimo maldoje, siela turi stengtis tobuliau tarnauti Dievui ir pilniau pažinti save (Avilietė, 2008, 108 p.). Susijungimo būdas – kurį Dievui padedant siela gali pasiekti – tai meilė artimui. Šventoji perspėja, kad mes negalime žinoti ar mylime Dievą, tačiau žinoti, ar mylime artimą, galime (Avilietė, 2008, 111 p.).

Penktoji buveinė yra nuostabus susitaikinimo laikas, mėgavimasis malda, savotiškas Dievo patyrimas (Faricy, Pecoraio, 2012, 68 p.). Šventoji ragina neatidėlioti ir skubiai eiti prie darbo – atsižadėti savimeilės, savosios valios, neprisirišti prie nieko žemiško, atsiduoti atgailai, maldai, klusnumui, apsimarinimui ir praktikuoti visas dorybes.

Šeštoji buveinė – kliūtys meilei

Čia mistinė vienybė dar gilesnė ir vadinama „sužadėtuvėmis“. Mistikas išgyvena neapsakomą Dievo meilę, bet drauge ir „dvasios naktį“. Dievas vis dažniau aplanko vidiniais kreipiniais, vizijomis, skrydžiais, ekstazėmis, taip dar labiau padidindamas besimeldžiančiojo troškulį (Šventumo kelias karmelyje, 2010).

Viešpats perkelia į šeštąją buveinę: ūmai pajunti savotiškos sausros potyrius, esi naktyje, patiri vidinius ir išorinius išbandymus, o nebūdamas visiškai švarus, jautiesi itin nepatogiai. Išoriniai išbandymai tave atakuoja, tave vargina, kankina, nes tu dar nesi pakankamai švarus; vidiniai išbandymai – sausra, pagundos, dykuma ir apleidimas – visa tai tave valo, tyrina (Faricy, Pecoraio, 2012, 65 – 66 p.).

Šv. Teresė Avilietė, rašydama apie šeštąją buveinę, atskleidžia, kad siela jau yra sužeista meilės Sužadėtiniui. Ji dar labiau stengiasi ieškoti vienumos ir pašalinti visa kas trukdo mylėti. Šioje buveinėje pilies Karalius yra vadinamas Sužadėtiniu. Anot šventosios, siela jau yra pasiruošusi atsiduoti Sužadėtiniui, bet Sužadėtinis nekreipia dėmesio į jos didelį troškimą susituokti jau dabar. Jis nori, kad ji dar nuoširdžiau to trokštų ir kad dėl šito gėrio, aukštesnio už visus gėrius, daugiau pavargtų. Visos sielos kančios, palyginus su tuo laimėjimu, yra nieko vertos. Šv. Teresė toliau kalba apie kančias su kuriomis susiduriame. Pradedama vardyti nuo mažiausios – tai apkalbos, skaudžios ligos, kančios. Kančia – tai sielos pasiruošimas aukštesniam skrydžiui.

Dievas kalba ir žadina sielą. Šv. Teresė (2008, 133 – 136 p.) kalba apie kreipinius į sielą „atrodo, kad kai kurie kreipiniai ateina iš išorės, kiti iš sielos gelmių, o dar kiti iš aukštesniosios sielos dalies“. Kreipiniai gali kilti iš Dievo, iš piktojo ar būti vaizduotės vaisius. Tam, kad būtų galima atskirti ir pastebėti kas yra kreipinių šaltinis, reikalingi ženklai. Kitaip galima labai stipriai susipainioti ir apsigauti. Kreipiniai neturi prieštarauti Šv. Raštui. Šventoji pateikia tokius ženklus: pirmasis ir tikriausias Dievo kreipinių ženklas yra jų galia ir viešpatavimas, tokiu atveju kalba ir veiksmas yra viena. Antrasis ženklas, rodantis kreipinių dievišką kilmę, yra sieloje liekanti gili ramybė; joje sukyla pamaldaus susikaupimo nuotaika, ir ji skatinama garbinti Dievą. Trečiasis ženklas, rodantis, jog tai Dievo kreipinys, yra tai, jog jo poveikis trunka labai ilgai, kartais jis niekada nepamirštamas. Kai siela girdi Dievo kreipimąsi, ji visai neabejoja. „Į sielą gali įsiveržti abejonė, kurią sukelia piktasis arba tai būna vaizduotės pasekmė. Jei kreipiniai yra vaizduotės

vaisius, sieloje nebus nei vieno ženklo: nei tikrumo, nei ramybės, nei vidinio džiaugsmo“ (Avilietė, 2008, 138 p.).

Šv. Teresė Avilietė (2008, 139 – 140 p.) atskleidžia kaip dar kitaip Viešpats kalba sielai: tai proto vizijos. Tai vyksta giliausiame sielos viduje. Ji mano, kad savo dvasinėmis ausimis girdi patį Viešpatį taip aiškiai. Girdėjimo būdas ir regėjimo paliktas įspūdis užtikrina ir įtikina ją, kad piktasis priešas čia negali dalyvauti. Toliau, mistikė, pateikia penkis punktus, kurie padeda įsitikinti, kad tai nėra vaizduotės vaisius:

1. Kreipinys pasižymi ypatingu aiškumu. Tuo tarpu kai vaizduotės sukelti kreipiniai niekuomet nebus tokie aiškūs. Jie atrodo tarsi pusiau susapnuoti.

2. Dieviško kreipinio turinys dažnai suvokiamas apie tai negalvojant (t. y. visai nelaukta, o kartais net pokalbio su kitais metu). Kreipiniuose liečiami dalykai, apie kurių egzistavimą ar tikroviškumą niekada nebuvo galvota. Tokių reiškinių, kad siela save apgaudinėtų tuo, ko ji niekada netroško, nenorėjo ar net nežinojo, vaizduotė negali išrasti.

3. Jei sielai kalba Dievas, girdimi tarsi kito tariami žodžiai. O jei kreipiniai yra vaizduotės vaisius, tada panašu, lyg žmogus, norintis ką nors išgirsti, pamažu kuria pats.

4. Dieviški žodžiai iš esmės skiriasi nuo kitų žodžių. Vienu vieninteliu pasakoma daugiau, negu mūsų protas taip greitai galėtų išrasti.

5. Kartu su tuo ką Dievas duoda žodžiais suprasti, nesuprantamu būdu dar daugiau apreiškama be žodžių. Bežodis kreipinys yra labai malonus ir nuteikia sielą Viešpaties garbinimui.

Šv. Teresė (2008, 143 – 145 p.) atskleidžia, kad reikalinga ypatinga drąsa, norint priimti iš Viešpaties teikiamas malones. Susižadėjimas su „dangišku Karaliumi“ įvyksta tada, kai Viešpats išjungia jusles, suteikia sielai sužavos maldą. Šiai maldai yra priskiriama keletą etapų, kurie labiau padeda atpažinti ją. Sužavos rūšis yra tokia, kai siela – net ne maldos metu, išgirdusi ar prisiminusi kokį Dievo Žodį – yra stipriai paveikiama. Jei Viešpats šioje sužavoje apreiškia kai kurias paslaptis arba apdovanoja vaizdinėmis vizijomis, tai siela gali visa tai atpasakoti – jie lieka taip giliai, jog niekada neišdyla iš atminties. Kita ekstazių rūšis – tai dvasios skrydis. Siela čia skatinama trejopai: pirma, – Dievo didingumo pažinimu, nes juo dažniau turime galimybę jį regėti, tuo labiau jį pažįstame. Antra, – savęs pažinimu ir nuolankumu, prisimenant, kad tokia visiškai skurdi būtybė išdrįso tokį nuostabų Kūrėją įžeisti ir dabar dar turi drąsos pakelti akis į jį. Trečia, – visų žemiškų dalykų, jei jų negalima panaudoti tokio dydžio Dievo tarnyba, nevertina. Šv. Teresė (2008, 157 p.) visa tai pavadina brangenybėmis, kurias Sužadėtinis pradeda teikti savo sužadėtinei.

Jėzus, Švč. Mergelė Marija bei šventieji šiame kelyje yra labai svarbūs. Šv. Teresė Avilietė (2008, 172 p.) atkreipia dėmesį į gyvenimą, kuris yra ilgas ir gausus kančių. Ji pataria įsižiūrėti į Kristų, įsijausti į jo nusistatymą, su kuriuo jis priėmė kančias. Toks įsižiūrėjimas ir įsijautimas, anot

šventosios, padėtų savo kančias priimti su krikščionišku tobulumu. Tam mums padeda apaštalų ir šventųjų pavyzdžiai.

Šeštoji buveinė yra ypatinga, nes joje Viešpats apsireiškia sielai vaizdiniais regėjimais. Regėjimai kyla iš Viešpaties teikiamos malonės – tai dovana sielai. Jie trunka labai trumpai, tačiau atmintyje turi neišdildomą vertę. Šv. Teresė Avilietė (2008, 183 p.) atskleidžia, kad regėjimas savo grožiu ir žavesiu viršija bet koki įsivaizdavimą. Viešpats jame apsireiškia didybėje, siela išsigąsta. Tačiau po trumpo laiko nurimsta ir būna ramybėje. Netikėtumas ir negalėjimas pasiruošti regėjimui atneša baimę ir sumaištį. Viešpats nuolatos ragina budėti, nes nežinome nei dienos, nei valandos (plg. Mt 25, 13) kada įvyks asmeniškasis susitikimas su Dievu. Budėjimas – tai nuolatinė pasiruošimo laikysena, kuri padėtų nugalėti baimę, sumaištį.

Septintoji buveinė – meilės pilnatvė

Septintojoje buveinėje išgyvenama „mistinė santuoka“. Dievas ir siela tapo viena. Mistikas gyvena nuolatinėje vienybėje su Jėzumi bei Švenčiausiąja Trejybe. Jis gyvenimu liudija, jog yra perkeistas į nukryžiuotąjį Kristų ir neša gausių vaisių Dievui ir Bažnyčiai (Šventumo kelias karmelyje, 2010).

Šv. Teresė Avilietė dar kartą ragina prisiminti, kad siela yra vidinis pasaulis, o jos vidus – tai Dievo buveinė. Dievas suvienija sielą su savimi. Siela įvesta į septintąją buveinę susitinka su Švenčiausiąja Trejybe, kuri yra kaip vienas asmuo, viena būtybė, viena galybė, viena išmintis ir vienas Dievas (Teresė Avilietė, 2008, 205 p.). Švenčiausioji Trejybė atveria Evangelijoje užrašytą Viešpaties žodžių prasmę „Jis ir Tėvas, ir Šventoji Dvasia ateis ir apsigyvens jį mylinčioje ir jo įsakymus vykdančioje sieloje“ (plg. Jn 14, 23). Tai dieviška draugystė, kuri sielą nuolat ruošia vis didesniems dalykams. Šv. Teresė (2008, 206 p.) pastebi, kad šia draugyste Viešpats padeda sielai visapusiškai tobulėti ir išsilaisvinti nuo baimės.

Sieloje gyvena Kristus. Gyvenimas yra perkeistas Dievo meile. Teresė Avilietė aprašydama septintąją buveinę išskiria poveikius, kurie atskleidžia sielos kelionę. Pirmasis poveikis – savęs pamiršimas. Visiškas pasikeitimas, atrodo, kad siela pati savęs nebeatpažįsta. Ji negalvoja nei apie dangų, nei apie gyvenimą, nei apie garbę. Ji siekia vieno – didinti Dievo garbę. Antrasis poveikis – didelis troškimas kentėti. Siela sutinka su viskuo ką Dievas jai siunčia. Per kančią trokšta, kad būtų pagarbintas Viešpats. Pastebimas didelis troškimas būti vienetvėje ir „dirbti sielų naudai“. Jos nebeapatiria nei dvasios sausrų, nei vidinių kančių. Septintoji buveinė – tai ramybės oazė. Prie visų malonių, kurios čia yra suteikiamos siela niekuo neprisideda, išskyrus tai, kad ji yra visiškai atsidavusi Dievui (Teresė Avilietė, 2008, 219 – 220 p.).

Šioje buveinėje kalbama apie dvasinį gyvenimą kaip gyvenimą Kristuje. Šventoji atskleidžia, kad labai svarbu yra žvelgti į Nukryžiuotąjį. Susitikti su Kristaus žvilgsniu – tai susitikti su savimi. Zachiejus ir Petras susitiko Jėzaus perkeičiantį žvilgsnį, kuris nuo tos akimirkos pakeitė jų gyvenimus. „Jei Viešpats savo meilę mums parodė tokiais nuostabiais darbais ir kančiomis, kaipgi jūs galite tikėtis patenkinti jį vien žodžiais?“ (Avilietė, 2008, 226 p.). Apaštalas Jokūbas primena, kad „tikėjimas be darbų negyvas“ (Jok 2, 26). Dvasinis gyvenimas, apie kurį toliau kalba šventoji, yra ne kas kita kaip tarnystė – tapimas Dievo vergais, kurie yra pažymėti kryžiumi. „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepasiima savo kryžių ir teseka manimi“ (Mt 16, 24).

Visas dvasinio gyvenimo statinys laikosi ant nuolankumo pamatų. Tam, kad būtų iškloti geri pamatai yra svarbu tarnauti, visada galvojant kaip būtų galima padėti ir patarnauti kitiems. Visa tai lyg tvirti akmenys, kurie yra reikalingi, kad pilis nesugriūtų. Sielos pilis negali būti pastatyta iš žodinės maldos. Stovėjimas vietoje neatneša gausių vaisių. Dvasiškai neaugti – tai reiškia mažėti. „Meilė negali pasitenkinti likdama toje pačioje pakopoje“ (Teresė Avilietė, 2008, 227 p.).

Šv. Teresė Avilietė (2008, 230 p.) pataria nestatyti bokštų be pamatų, nes Viešpats žiūri ne į darbų dydį, bet į meilę, su kuria tai daroma. Atnašaukime tas aukas, kurias pajėgiame. Viešpats jas sujungs su ta auka, kuria jis už mus ant kryžiaus paaukojo Tėvui, kad jos įgytų vertę, pelnyta mūsų valia, nors mūsų darbai ir menki.

Kelionė su Dievu – „sielos pilies“ Karaliumi nesibaigia pasiekus septintąją buveinę. Dabar siela išgyvena vienybę ir susijungimą su Dievu, kuris tęsiasi visą gyvenimą.

II. DAILĖ KAIP DVASINĖS TERAPIJOS ELEMENTAS

2.1. Dailės terapijos samprata

Dailė egzistuoja kiekvienoje visuomenėje – tapymas yra beveik toks pat senas kai ir žmogus, kuris simboliškai atspindi asmenybės ir kultūros raidos ypatumus (Dalley, 2004, 12 p.). „Menas yra viena seniausių žmogaus kūrybinės, emocinės, jausmų ir minčių išraiškos forma, kuri padeda išreikšti save. Saviraišką psichologai traktuoja kaip svarbiausią mūsų žmogiškosios esmės paieškos ir atskleidimo prielaidų“ (Leliugienė 2002, 19 p.). Per meną žmogus turi galimybę atverti savo vidinį pasaulį, ugdyti asmenybę, realizuoti save.

K. Šapoka (2009, 75 p.) nurodo, jog dailės terapijos sąvoką sudaro dailės ir terapijos jungtis. Ši jungtis sako, kad dailės terapijos specifika remiasi dailės taikymu terapiniais – gydomaisiais tikslais. Dailės terapijos sąvoka mokslinėje terminologijoje atsirado pirmiausia angliškai kalbančiose šalyse ir reiškė gydymą, kuris remiasi meninės kūrybos praktika (Kučinskienė, 2006, 11 p.). L. Kriukelienė (2008, 47 p.) teigia, kad dailės terapija yra viena iš psichoterapinio veikimo krypčių. Pagrindinis dailės terapijos tikslas – pažadinti aktyvumą, skatinti pacientus realizuoti savo kūrybines galimybes, išlaisvinti jausmus, siekti harmonijos tarp kūno ir sielos. „Terapijos“ sąvoka šiame darbe nevartojama somatine, medicinine prasme.

Meno terapija iš pradžių buvo susijusi su psichoanalize. S. Freud teigė, kad giluminės mintys ir jausmai dažniausiai išreiškiami ne žodžiais, o vaizdiniais simboliais – tai taikliai atspindi pagrindinę dailės terapijos nuostatą. C. G. Jung pastebėjo, kad simbolis turi ryšį su vidiniu žmogaus gyvenimu. Šie simboliai nėra pažinūs tiesiogiai. Jie sunkiai apibūdinami bei paaiškinami, nes yra labai individualūs, susiję su asmeniniu patyrimu, giliai paslėptais ir nesuvoktais žmogaus poreikiais, norais ir jausmais. Tai yra kolektyvinės sąmonės simbolių kalba, kuri apima ir pirminius išgyvenimų modelius – archetipus (Leliugienė, Klemkaitė, 2004, 25 p.). Vaizdais yra išreiškiamos mintys ir jausmai, kurių kūrybinis procesas analizuojamas bei interpretuojamas. „Dailės terapija leidžia sukurti saugesnį kontaktą, padeda įveikti gynybines sienas, koreguoti pasipriešinimo mechanizmus. Dailės priemonės tampa vienu iš terapinių instrumentų, leidžiančių išreikšti save ir savo išgyvenimus, pranešti ir išgirsti apie juos ne tik tiesiogine, bet ir netiesiogine meninės metaforos ir simbolio forma“ (Kriukelienė, 2008, 47 – 48 p.).

Dailės terapijos tikslas nėra meninių gabumų plėtojimas, siekis tapti dailininku. Terapija turi padėti žmogui suprasti, įsigilinti ir atskleisti savo vidinį pasaulį, kuriame slypi problemos priežastys; laisvai reikšti savo jausmus, mintis, emocijas. Svarbi meninė saviraiška, kuri yra aptariama susitikimų metu. Simboliai, spalvos, linijų storis, išsidėstymas turi savo reikšmę, kurią atskleidus prieinama vis giliau prie problemos sprendimo ir asmenybės augimo.

R. Kučinskienė (2006, 12 p.) išskiria pagrindinius dailės terapijos principus: laisvumas (laisvas temų ir vaizdavimo būdų pasirinkimas; terapeutas nenurodo „receptų“); spontaniškumas (klientas turi būti toks, koks jis yra, laisvas nuo savikontrolės, refleksijos). Dailės terapija naudojama kaip nežodinės komunikacijos priemonė (Dalley, 2004, 12 p.), kuri turi terapinį poveikį. D. Grakauskaitė – Karkockienė (2002, 47 p.) teigia, jog „kūryba jei ji neslopinama, o skatinama gali turėti ir gydomąjį poveikį. Kūrybinė veikla – tarsi kaminas, išleidžiantis dūmus, kad jų neprisikauptų namuose“. „Dailė – tai būdas bendrauti. Žmogus gali protu ir jausmais įsigilinti į paveikslo reikšmę, susiedamas ją su savo paties gyvenimo situacija. Susitelkus tapyti galima aiškiai pamatyti daugelį savo užslėptų savybių. Kurdamas žmogus sužino, mokosi“ (Dalley, 2004, 13 – 14 p.) bei atskleidžia save.

Dailės terapija ir malda atranda tam tikrus sąlyčio taškus. Malda veda į santykį tarp Dievo ir žmogaus, o dailė yra priemonė pažinti ir atskleisti šį santykį. Tuo atveju dailė tampa kaip dvasinės terapijos elementas.

2.2. Dailės terapijos metodai

Dailės terapija apjungia daug skirtingų metodų, kurių taikymas padeda įveikti gausybę problemų, prisitaikyti prie aplinkos, padeda pajusti džiaugsmą bei veiklos prasmingumą. Įvairių metodų derinimas leidžia dailės terapeutui geriau pažinti savo pacientus, laiku užkirsti kelią nepageidaujamiems veiksams, suteikia galimybių ir būdų padėti bręstančiai asmenybei adaptuotis jos artimiausioje aplinkoje ir prisiderinti prie griežtų šiuolaikinės visuomenės reikalavimų (Kriūkeliene, 2007, 100 p.).

A. J. Kopytinai išskiria du pagrindinius dailės terapijos taikymo tipus: individualų ir grupinį. Per grupinius dailės terapijos užsiėmimus stengiamasi išmokyti piešiniu ir žodžiu reikšti savo mintis, suvokti savo tikrąsias emocijas būsenas ir jų priežastis, taip pat lavinti kūrybingumą ir bendravimą. Grupę turi sudaryti ne daugiau nei 11 – 13 žmonių (Kriūkeliene, 2007, 100 p.). Svarbu yra kurti gerą grupės mikroklimatą, kuris padeda skatinti tarpusavio pasitikėjimą, atvirumą, bendravimą. R. Kučinskienė (2006, 21 p.) teigia, kad dailės terapijos pradžioje svarbu paaiškinti grupės taisykles. Nariai gali dirbti individualiai, mažomis grupėmis arba bendrai. Visa tai priklauso nuo dailės terapijos užduoties, technikos ir iškeltų tikslų.

Laiko ribos yra svarbus terapijos aspektas. Dailės terapijos sesija trunka nuo 45 min. iki 120 min. Svarbus yra ne tik piešimo procesas, bet ir laikas, skirtas darbams aptarti (Kučinskienė, 2006, 22 p.). Tuo metu bandoma žodžiais išreikšti tai, kas buvo pavaizduota piešinyje.

Individualūs susitikimai yra reikšmingi, nes leidžia asmeniškiau eiti į terapinį santykį. „Per individualius dailės terapijos susitikimus teikiama pagalba individams – sprendžiamos jų

psichologinės, bendravimo, raidos problemos, palaikomas individualus ryšys“ (Kriukelienė, 2007, 101 p.).

R. Kučinskienė (2006, 23 p.) remdamasi A. Kopytin (2003) įžvalgomis teigia, kad sudarant dailės terapijos sesijos struktūrą, terapeutas turi įvertinti ir numatyti šias sąlygas: kliento (grupės dalyvių) bendrą fizinę būklę ir darbingumo lygį; kliento (grupės dalyvių) laiko galimybes; dailės terapijos sesijos formos, modeliai ir temų užduotys, kurias būtina atlikti sesijos eigoje ir dailės terapijos procese (susitikimai meninėje studijoje, teminės orientuotos grupės, nestruktūruotos grupės ir pan.); patalpa, kurioje vyks susitikimai.

Dažniausiai dailės terapijoje yra naudojamas piešinys ir tapyba. Šis metodas pasižymi paprastumu, lengvumu, nesudėtingumu (Malchiodi, 2009, 28 p.). Kitas metodas yra laisvas piešimas, tai žaidimas spalvomis. Anot M. Leliugienės ir J. Klemkaitės (2004, 29 p.) spalvos padeda išreikšti nuotaiką ir tai, kaip jaučiamasi čia ir dabar. Naudojant šį metodą suteikiama laisvė pasirinkti piešti ką nori ir kaip norisi. „Laisvo piešimo užsiėmimai – nedirektyvi metodika, leidžianti aptarti su klientu piešinius, metaforas, vaizdinius ir išsakyti, išgirsti ir priimti daug daugiau nei paprastai kalbant“ (Leliugienė, 2002, 16 p.). Laisvo piešinio metodikai gali būti pasirinkta įvairi technika: piešiama rankomis, lipdomas molis, plastilinas, tapymas, liejant akvarelę, piešimas pastele, kuris dažnai pereina į piešimą rankomis ir pan. Popieriaus lapas, stiklas, medžiaga – tai priemonės ant kurių gali būti kuriamas piešinys. „Popieriaus formatas, pasirinktos technikos, medžiagos – visa tai raktai į žmogaus vidinį pasaulį“ (Kučinskienė, 2006, 38 p.).

R. Kučinskienė (2006, 21 p.) aprašo piešinio – pasakojimo kūrimą. Pacientai kuria piešinius – pasakojimus apie žmones arba gyvūnus, kurių siužetas analogiškas jų išgyvenimams (pvz. baimei, skausmui, pykčiui ir pan.). Per pasakojimą klientai gali pasidalinti savo traumuojančiais išgyvenimais – piešiniais, tai padeda atsikratyti neigiamų emocijų. Piešinių temos gali būti įvairios: „Mano vaikystės peizažas“, „Gėlė, kuri man patinka“, „Tai, kas man nemalonu“.

Darbas su moliu skatina mąstymą bei lytėjimo pojūčius. Tai medžiaga, kuri yra iš žemės ir artima žmogui. Gali būti naudojamas plastilinas, modelinas, druskos tešla. Darbas kuriamas rankomis (Malchiodi, 2009, 28 p.). Tai tiesioginis prisilietimas prie kūrybos, kuriai galima suteikti pavadinimą, judesį, vaidmenį, ieškoti asociacijų, per kurias būtų galima atskleisti asmenybę.

Dailės terapijos metodika yra gausi. Pradedant nuo nedirektyvių metodikų kaip laisvas piešimas, užbaigiant struktūruotu piešimu. Čia pateikti ne visi metodai, kurie gali būti naudojami siekiant atskleisti kliento problemą, emocijas. Šie metodai naudojami dažniausiai ir juos dažniausiai galima aptikti literatūroje, todėl projekte bus naudojami kai kurie iš aprašytų metodų.

2.3. Dailės terapijos poveikio aspektai

2.3.1. Jausmų išraiška

Dailės terapijoje jausmų išraiškai skiriamas didelis dėmesys. R. Kučinskienė (2006, 74 p.) analizuoja ir aprašo medicinos mokslų daktaro Aleksandro Kopytino seminarų užrašus (2005 m.), kuris teigia, kad „jausmų raiškos sferai skirtos ekspresyvios meno terapijos technikos: darbas su balsu, nekuriant harmoningo kūrinio, technikos garsui išleisti, pvz., rekomenduojama kokia nors chaotiška veikla, kartoninių dėžių laužymas, popieriaus plėšymas, draskymas, keverzonių piešimas, spontaniška veikla, spalvų pasirinkimas, kūno tapyba, ekspresyvi veikla su moliu. Dailės terapija – saugi įvairių jausmų, pvz., agresijos, pykčio, destruktinio skausmo, kaltės, beviltiškumo, raiškos forma“.

Jausmams išreikšti gali būti naudojamos spalvos, kurios atskleidžia vidinę būseną. Spalvų maišymas, derinimas, taškymas ant popieriaus, medžiagos ar stiklo parodo ir iškelia jausmus, kurie tampa matomi. K. Šapoka (2009, 75 p.) atkreipia dėmesį į dažus, kurie naudojami dailės terapijoje. Jie skirti išreikšti emocijoms – švelnūs, minkšti akvareliniai atspalviai stimuliuoja emocinę ekspresiją, akriliniai dažai suteikia galimybę taisyti klaidas, aliejiniai – konceptualiai svarbūs tapatinimosi su profesionaliais dailininkais, savo statuso suvokimo prasme.

„Meno terapija leidžia pažinti sergančiojo vidinį pasaulį negrėsmingu būdu – per terapinį bendravimą ir dailės priemones“ (Purvinaitė, Bružaitė, 2009, 52 p.). Dailės terapija yra saugus būdas išreikšti savo emocijas. „Stengdamiesi kontroliuoti savo jausmus galime išreikšti juos netyčia, pavyzdžiui, paraudimu, ašaromis arba drebuliu“ (Dalley, 2004, 46 p.). Visa tai neverbalinė kalba, kuri yra svarbi bei reikšminga, nes teikia daug informacijos apie klientą.

2.3.2. Simboliai

L. Kriūkeliene (2007, 147 p.) pastebi, kad žmogui „būtinai simboliai, kad visa tai, ko jis paprastai negali įsivaizduoti, perkeltų į suvokimo erdvę ir galėtų siekdamas tikslo, išsiaiškinti“. Suvokimo erdvė – tai popieriaus lapas, kuriame klientas išreiškia, pavaizduoja savo vidinę būseną, jausmus, problemą. Visa tai išreiškiama simboliais, spalvomis, linijų ar figūrų žaismu. Popieriaus lapas tampa priemone, kuri tarsi „sugeria“ pyktį, liūdesį, džiaugsmą, nusiminimą ir visus jausmus, kuriuos klientas išgyvena.

Simbolis (gr. symbolon) – daiktinis, vaizdinis ženklas, turintis kokią nors sutartinę reikšmę. Simbolinis yra kiekvienas kūrinys, kuris daiktais, jų santykiais, įvykiais, spalvomis ir garsais išreiškia kūrėjo išgyvenimą. Kai autorius gilesnę, prasmingesnę mintį bus išgyvenęs kaip emociją,

tada jo sukurtas vaizdas dažniausiai bus simbolinis ne detalėmis, bet pačiais bendriausiais bruožais“ (Kriūkeliene, 2007, 146 p.). Kūrėjo išgyvenimas – tai centrinis taškas dailės terapijoje, kuris atskleidžia tolimesnę konsultacijos kryptį.

Dailės terapijoje naudojamos spalvos ir simboliai kiekvienam klientui gali reikšti skirtingus dalykus. Ne visada sutartiniai ženklai ar simboliai naudojami pagal jų reikšmę. Terapijos metu klientas atskleidžia savo vidinį pasaulį simboliais ar spalvomis, kurios jam yra svarbios. „Simbolis iškelia tai, kas žinoma ir nežinoma“ (Kučinskienė, 2006, 41 p.). Todėl svarbu su klientu kalbėti apie spalvas, simbolius ir neskubėti interpretuoti, nes „ankstyva interpretacija tarp kliento ir terapeuto pastato sieną“ (Kučinskienė, 2006, 41 p.). Klientas geriausiai žino, kaip jaučiasi ir ką norėjo pasakyti savo piešiniu. Kliento interpretacija leidžia giliau pažvelgti į kūrinį ir ką jis tuo norėjo pasakyti. Kiekvienas piešinys yra labai asmenišką ir vertingas. Terapeuto interpretacija taip pat yra svarbi, tačiau ji turi būti laiku ir vietoje. „Dažnai, kai terapeutas interpretuoja teisingai, jis pastebi fizinius kliento pokyčius: ašaras, atsilošimą, susierzinimą ir pan.“ (Kučinskienė, 2006, 41 p.). Laiku pastebėta neverbalinė kalba kuria naują santykį tarp to kas pasakoma ir nuslepama.

R. Kučinskienė (2006, 43 p.) analizuodama lyginamosios psichologijos mokslo daktaro J. K. Dubowskio seminarų užrašus (2001, 2003, 2005 m.), teigia, kad „spalva, popieriaus dydis gali rodyti emocinę būseną. Tekantys, išsilieję dažai gali simbolizuoti ašaras. Ilgą laiką maišomi juodi dažai panašėja į purvą – tai gali simbolizuoti, kad žmogus turi sukaupęs daug kaltės ir gėdos. Juoda lūžtanti anglis gali simbolizuoti skaudžius, tamsius jausmus, padrožtas paprastas pieštukas – vidinį pyktį. Popierius gali būti įvairių spalvų, rūšių, plonas, storas – jis irgi turi emocinių ypatybių. Pavyzdžiui, jei pasirenkamas mažas lapas, pašmonė tarsi sako, kad jaučiasi bevertė, neverta didelės erdvės. Jeigu pasirenkamas didelis lapas ir jame nupieštas mažas vaizdinys, tai gali rodyti, kad žmogus jaučiasi tarsi pasiklydęs“. Simboliai yra persipynę su spalvomis, kurie parodo asmenybės brandą, savivertę, darną, santykį su pačiu savimi, problemą ir pan.

R. Kučinskienė (2007, 147 p.) naudojami C. G. Jung pastebėjimais, apibūdinant medžio simbolį – medžiai yra archetipiniai pavidalai. Šie fantazijos kūriniai labai dažnai piešiami simetriško pavidalo. Medis yra vaizdas, kuris parodo savąjį „aš“. Dažnai tai vaizduoja augimo procesą.

Pasak mokslininkės L. Lebedevos, jei asmuo piešia saulę – tai ženklas, kad tas žmogus mėgsta vadovauti, nupiešta saulė gali reikšti santykius su tėvais ar vadovu, gali simbolizuoti Dievą. Kvadratas – figūra, simbolis, kuris gali reikšti siekį įgauti stabilumo. Kai žmonės pasirenka kvadratą, pasak mokslininkės, tas stabilumas gali būti ne tik progresyvus, bet ir regresyvus. Apskritimas – pašmonintas noras save nuraminti, apsaugoti, išgelbėti. Gėlė simbolizuoja reprodukciją, savęs pratęsimą. Gėlių gausa gali būti noras nuspalvinti pasaulį, matyti grožį (Kučinskienė, 2007, 147 p.).

Klientas geriausiai žino ką norėjo pavaizduoti ir kokią reikšmę teikia simboliams. Todėl svarbus yra dialogas, kurio metu atskleidžiama tikroji piešinio prasmė. Terapeutas turi stebėti ne tik patį piešinį, bet ir kliento neverbalinę kalbą, kad galėtų atkreipti daugiau dėmesio į svarbius simbolius.

2.3.3. Spalvos

Spalvų simbolika yra interpretuojama labai skirtingai. Visa tai priklauso nuo kultūros, piešinio simbolikos, asmenybės.

R. Kučinskienė (2007, 99 – 103 p.) pateikia dailės terapijos specialistės J. Geringovos pagrindinių spalvų: raudonos, geltonos ir mėlynos interpretaciją. Raudona – pati dinamiškiausia ir energingiausia spektro spalva, kuri turi du aspektus: pozityvų ir negatyvų. Ji gali suteikti laisvės, energijos, kita vertus, gali slėgti, sekinti, varginti. Jausmai, susidūrus su raudona spalva, susiję su mūsų energetine būseną. Jei žmogus nemėgsta ir visai vengia raudonos spalvos, galima įtarti nervinį išsekimą, energijos „nutekėjimą“, norą, kad kas nors apsaugotų nuo stresą keliančių veiksnių. Jei raudona – pati mėgstamiausia spalva, tai rodo siekį nugalėti, lyderio savybes, kūrybinį pradą, aktyvumą.

Geltona asocijuojasi su saule, šviesa, sąmone, ateitimi, mąstymu, žaidimu, ateitimi. Siejasi su naujumu, neįprastumu, svetingumu, dosnumu, komfortu, asocijuojasi su džiaugsmu, linksmybėmis, šventėmis. Geltona reiškia nevaržomą ekspansyvumą, atsipalaidavimą, spontaniškumą, džiaugsmingą, bet neįprastą viltis. Jei žmogus ypač mėgsta geltoną spalvą, tai rodo laimės laukimą, siekimą ko nors naujo. Tik nei laimė, nei naujovės dar nėra iki galo įsisąmonintos ir suprastos (Kučinskienė, 2006, 102 p.). L. Kriūkeliene (2007, 10 p.) nurodo, kad geltona – tai labai priešingų prasmų spalva. Simbolizuoja kilnumą, darnumą, protą, taip pat išdavystę, pavydą, veidmainystę ir godumą.

Pagrindinės mėlynos spalvos asociacijos – tai dangus ir vanduo; siejasi su kuo nors tolima, su tuo, kas susiję su dvasiniu pasauliu, begalybe. Tai Dievo Motinos spalva, reiškia begalinę meilę, atleidimą, globą. Mėlyna – šalta spalva, nukreipianti dėmesį nuo savęs. Mėlynos spalvos apsuptyje žmogus jaučiasi ramesnis, ji sukelia gerovės pojūtį. Tamsiai mėlyna spalva laikoma profesionalumo, verslo ir autoriteto simboliu. Mėlyna išreiškia pasitenkinimą esama situacija, susitaikymą, jautrumą ir pažeidžiamumą. Ji rodo gebėjimą suprasti kitą žmogų, pasitikėjimą, ištikimybę, pasiaukojimą, estetiškumą, susimąstymą, pastovumą ir garbę. Mėlyna taip pat yra prislėgtumo ir depresijos spalva. Kai kuriems žmonėms ši spalva sukelia savęs praradimo pojūtį (Kučinskienė 2006, 103 – 103 p.). L. Kriūkeliene (2007, 150 p.) teigia, kad ji mažina susierzinimą, neigiamas emocijas, tinka baimei ir nerimui gydyti.

Žalia – tai labiausiai raminanti iš visų spalvų. Tinka pacientams, kamuojamiems nerimo ir liūdesio, nemigos. Ši spalva sukelia pasitikėjimą savimi, įkvepia jėgų. Žalia simbolizuoja rojų, augmeniją, pavasarį, vasarą, sveikatą, jaunystę, gyvastį, dvasios brandumą, viltį, džiaugsmą, grožį, nuolankumą ir nusižeminimą (Kriukelienė, 2007, 150 p.).

Krikščioniškosios ikonografijos žodyne (1997, 41 p.) aukso spalva siejama su pastovumu, amžinumu ir tobulumu. Krikščionybės Tradicijoje auksas simbolizuoja meilę – vieną didžiausių dorybių. Kartais auksui suteikiama ir menkinamoji reikšmė, pav., kai jis simbolizuoja pinigus.

Viotelinė spalva sudėtingiausia ir mistiškiausia spektro spalva. Su šia spalva siejamas optimizmas ir nusivylimas, pasitikėjimas ir apgaulė, realybė ir mirazas, aistra ir kančia, ramybė ir drama, sėkmė ir nesėkmė, džiaugsmas ir liūdesys (Kriukelienė, 2007, 150 p.). Krikščionybėje ši spalva siejama su atgaila.

Oranžinė spalva sukelia svajones. Simbolizuoja saulę, karštį, pyktį, herojiškumą, panieką arba draugystę, vedybas ir intelektą (Kriukelienė, 2007, 150 p.).

„Balta spalva simbolizuoja gyvybę, šviesą, džiaugsmą, gerį, sėkmę, švarą, tyrumą, šventumą, išmintį ir dieviškumą“ (Kriukelienė, 2007, 150 p.). Krikščioniškos ikonografijos žodyne (1997) balta spalva siejama su dvasiniu atgimimu, absoliutu. Priskiriama angelams, pranašams ir apaštalams. Tačiau kita vertus, balta yra vaiduoklių ir šmėklų spalva.

Juoda spalva – tai daugiausia negatyvi spalva, simbolizuojanti tamsą, liūdesį, kančią, skausmą, ligą, mirtį, nuodėmę, išdavystę, pragarą, burtus. Juodą spalvą mėgsta stiprūs ir savimi pasitikintys žmonės. Ji laikoma savisaugos, išminties, išsilavinimo ir elegancijos spalva. Juoda ir balta kartu reiškia kilnumą, tyrumą, rimtumą bei iškilmingumą (Kriukelienė, 2007, 150 p.). „Krikščionybės tradicija juodą spalvą sieja su šėtonu, nuodėme, mirtimi ir netikėjimu“ (sud. Ramonienė, 1997, 126 p.).

Dailės terapijoje spalvos, simboliai, jausmų išraiška yra terapijos elementas – įrankiai, kuriais atskleidžiama asmenybė. Pati asmenybė gali reikštis spalvomis, pavyzdžiui, T. Maddron (2004) išskyrė asmenybės tipus pagal spalvas. Taigi, galima manyti, kad spalvos yra svarbios piešinyje ir gyvenime, todėl svarbu į jas atkreipti dėmesį analizuojant kūrinį.

III. INTEGRUOTAS MALDOS IR DAILĖS TERAPIJOS DVASINIO KONSULTAVIMO MODELIO PROJEKTAS „KELIONĖ Į SIELOS PILĮ“

3.1. Tyrimo metodai ir tiriamojo charakteristikos

Remiantis B. Bitino (2008), K. Kardelio (2005), V. Martišiaus (1999) siūloma metodologija, tyrimo tikslui įgyvendinti pasirinktas kokybinio tyrimo tipas, metodas – vieno atvejo tyrimas. Duomenų rinkimo šaltiniai – stebėjimas, kūrybos, saviraiškos produktai – dailės terapijos metodika, pusiau struktūruotas interviu. Gauti tyrimo rezultatai pateikiami atvejo analizės forma (Būtienė, 2012).

K. Kardelis (2005, 290 p.) nurodo, kad vieno atvejo tyrimas yra kaip savarankiška tyrimo forma, kurioje visas dėmesys skiriamas individualiam, atskiram atvejui. B. Bitinas (2008, 139 p.) išvelgia pagrindinį atvejo tyrimo privalumą – tai tyrėjo gilinimasis į žmogaus elgsenos ir veiklos subtilumus, sudėtingų santykių analizę, nenumatytų veiksnių įtakos raišką – objekto ypatumus, kurių neįmanoma apčiuopti kitomis tyrimo strategijomis. V. Martišius (1999, 64 p.) teigia, kad norint padėti individui išspręsti problemas yra svarbus išsamus asmens tyrimas. Šis metodas teikia galimybę atskleisti asmenybės unikalumą, jos psichinio gyvenimo sudėtingumą, apibūdinti individualias asmens savybes, giliau iširti dvasinių problemų priežastis bei ieškoti sprendimo būdų. Giliam atvejo tyrimui būdinga tai, kad surenkama gana daug duomenų išreikštų žodžiais, vaizdais. Siekiant visapusiško pažinimo gali būti naudojami keli kokybinio tyrimo metodai (Kardelis, 2005, 291 p.).

Projekto „Kelionė į sielos pilį“ vykdymo kokybinis tyrimas apima tokius metodus:

Stebėjimas. G. Gudaitė (2007, 179 p.) nurodo, jog stebint klientą yra svarbi nežodinė asmenybės saviraiška. A. Vengeris (2008, 36 p.) teigia, kad piešimo metu būtina atkreipti dėmesį į tiriamojo klausimus, bandymus atsisakyti atlikti užduotį, darbo tempą, komentarus, kurie turi tris pagrindines grupes: vertinamuosius (gerai, blogai moku tai daryti), autobiografinius (pav. mūsų mokykloje yra piešimo pamokos) ir santykius kuriančius (mėgstu/ nemėgstu tokios veiklos). G. Gudaitė (2007, 196 p.) pataria taip pat atkreipti dėmesį į kliento savęs ar tyrimo kritiką, pagalbos prašymą.

Kūrybos, saviraiškos produktai – dailės terapijos metodika. G. Gudaitė (2007, 196 p.) pateikia dar vieną metodą – tai kūrybos, saviraiškos produktai (ilustracijos, meno kūriniai – tai gali būti įvairūs piešiniai ar kita kliento kūryba). Visa tai yra vidinių išgyvenimų, gilaus žvilgsnio į save atvaizdai, kurie parodo kas svarbu bei reikšminga. Kūrybos, saviraiškos produktai kuriami naudojantis dailės terapijos metodika. R. Kučinskienė (2006, 12 p.) teigia, kad dailės terapija yra būdas padėti klientams reikšti savo mintis, jausmus ir potyrius piešiant. Siekiama parodyti, kad

kūrybinis procesas gali būti efektyvus būdas išspręsti asmeninius emocinius konfliktus, labiau save pažinti ir bręsti kaip asmenybei.

Pusiau struktūruotas interviu. B. Bitinas (2008, 154 p.) teigia, jog pusiau struktūruotas interviu turi šiuos privalumus: visiška tyrėjo laisvė (spontaniškai interviu metu gali formuluoti klausimus, interpretuoti, atsižvelgdamas į situaciją ir išsikeltą tikslą. Taikant pusiau struktūruotą interviu tyrėjas gali lengviau suprasti tiriamą problemą, atskleisti visai netikėtus ir iš anksto nenumatytus tiriamos problemos aspektus. Pateikiami tik „nukreipiantys klausimai, kurie skirtingiems individams gali skirtis“ (Gudaitė, 2007, 136 p).

Visi išvardyti metodai – tai būdas surinkti kuo įvairesnę informaciją apie kliento dvasines problemas. Tyrimo metu surinkti duomenys apie klientės dvasines problemas bus apibendrinti ir nagrinėjami bei pateikiami atvejo analizės forma. Pilnas kiekvieno susitikimo turinys pridėtas Priede Nr. 1.

Tiriamasis asmuo. Tyrime dalyvavo vienas asmuo (Emanuelė 18 m.). Mergina motyvuota, ji išgirdusi iš draugų, kad yra sukurtas dvasinio konsultavimo „Kelionė į sielos pilį“ projektas, pati pasisiūlė jame dalyvauti. Remiantis V. Martišiaus (1999) ir K. Kardelio (2005) įžvalgomis, pasirinktas vienas tiriamasis dėl šių priežasčių: pirmiausia, siekiama patikrinti naujai sukurto dvasinio konsultavimo projekto naudingumą, veiksmingumą, pritaikymą sprendžiant ir dvasines problemas, ugdant savęs pažinimą, gilinant maldos patirtį ir kuriant artimesnį ryšį su Dievu. Išsamus, giluminis vieno asmens tyrimas yra vertingas, nes tiriamasis gali pilnai atskleisti savo vidinį pasaulį, labiau priartėti prie asmeninio santykio su Dievu. Individualių susitikimų metu kuriama maldos, pasitikėjimo, atvirumo atmosfera, kuri padeda klientui visapusiškai atsiverti ir kalbėti ne tik atsakant į konsultanto užduodamus klausimus, bet taip pat ir per piešinius.

Tiriamąjo problematika. Klientė įvardijo, kad nepažįsta savęs, nežino kaip pasielgtų konkrečiose gyvenimiškose situacijose. Ji įvardija, kad atsiradęs nerimas dėl vis daugėjančių nuodėmių, kurios trukdo spręsti dvasines problemas. Emanuelė norėtų stiprinti asmeninį santykį su Dievu.

3.2. Projekto schema ir organizavimo ypatumai

Struktūra. Projekto trukmė – 8 susitikimai. Užsiėmimų skaičius: vieną kartą per savaitę (~ 2 mėn.). Remiantis R. Kučinskienės (2006) rekomendacijomis, užsiėmimų trukmė numatoma 75 min.

Projekto „Kelionė į sielos pilį“ uždaviniai:

1. Ugdyti asmens, kuriam taikomas „Kelionė į sielos pilį“ projektas, savęs pažinimą.

2. Gilinti tiriamojo maldos patirtį.
3. Projekto metu spręsti dvasines problemas.
4. Šiuo projektu padėti kurti artimesnį ryšį su Dievu.

Užsiėmimo sudedamosios dalys:

1. Pasisveikinimas.

2. **Malda.** Šv. Teresė Avilietė (2008) nuolat primena, kad malda yra vartai į pilį. Visos septynios buveinės yra sielos kilimas maldos pakopomis. Kiekvieno susitikimo pradžioje arba pabaigoje (priklauso nuo susitikimo) rekomenduojama malda. Remiantis teorinės medžiagos analize, projekto metu bus naudojamas T. Clinton ir R. Hawkins (2011) rekomenduojamas konsultanto maldos už klientą, asmeninės kliento ir gydymo maldos modelis.

3. **Užsiėmimo tema.** Pristatoma užsiėmimo tema. Trumpas pokalbis, padedantis klientui įsijausti, suprasti temą, kuri nurodo veiklos kryptį.

4. **Meditacija.** „Kelionė į sielos pilį“ meditacijos tekstai buvo kuriami adaptuojant Šv. Teresės Avilietės dvasinę patirtį („Sielos pilis“ (2008), „Vienuolynų steigimas“ (2004) „Gyvenimas“ (1998)). Taip pat naudojami kitų autorių mintys ir įžvalgos: S. J. Binz (2005), J. Croissant (2006), R. Kučinskienės (2006), R. Davies (2011) ir Šventuoju Raštu (1998).

Klientui meditacija padeda įsijausti į susitikimo metu nagrinėjamą temą, kryptingai mąstyti apie dvasinį gyvenimą, problemas, išgyventi iš naujo skaudžias patirtis ir prieiti prie kito etapo – dailės terapijos metodikos.

Šv. Teresės Avilietės bei kitų autorių dvasinės patirtys nesiekia tapti pavyzdiniu modeliu, jos yra tarsi nuorodos, kurios padeda atkreipti dėmesį į vidinį sielos pasaulį – pilį.

5. **Dailės terapijos metodika.** Naudojama kaip priemonė, padedanti asmeniui per dailės terapijos metodus priartėti ir susitikti su savimi, pamatyti vizualiai vidinį pasaulį, jausmus, emocijas, problemas. Remiantis teorinės medžiagos analize, projekto metu bus naudojamos L. Kriūkelienės (2007) pateiktomis dailės terapijos metodais – teminis, spontaniškas bei laisvas piešimas; R. Kučinskienės (2006) piešinio – pasakojimo kūrimo metodu. Naudojantis įvairiais metodais, technikomis, priemonėmis siekiama padėti klientui išreikšti save ir atkurti savo, kaip Dievo vaiko, paveikslą.

6. **Aptarimas.** Siekiama, kad klientas giliau pažvelgtų į save ir į piešinį, atrastų simbolių reikšmes ir jas susietų su vidiniais išgyvenimais, patirtimis, jausmais. Remiantis G. Gudaitės (2007) ir B. Bitino (2008) aptarimo metu bus naudojamas pusiau struktūruotas interviu.

7. **Apibendrinimas.** Klientas atsako į klausimus: Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

8. Atsisveikinimas.

Teminis „Kelionės į sielos pilį“ planas

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Dailės terapijos metodika	Priemonės, įranga	Pastabos
1.	Sielos pilis – savęs pažinimo buveinė	Sielos pilies piešimas	- Įvairių dydžių popieriaus lapai; - akvarelė, guašas, pastelė, kreidelės, įvairaus storio teptukai, - CD grotuvas, meditacinė muzika.	
2.	Savojo skurdo pažinimas	Nuodingų gyvūnų, kurie supą sielos pilį, piešimas. Kas padeda ginti sielos pilį?	- Įvairių dydžių popieriaus lapai; - akvarelė, guašas, pastelė, kreidelės, įvairaus storio teptukai, spalvotas tušas, plunksnos, vanduo; - CD grotuvas, meditacinė muzika.	
3.	Vidinės maldos buveinė	Kokios pagundos trukdo maldai?	- Dažai skirti piešti rankomis; - įvairių dydžių popieriaus lapai; - CD grotuvas, meditacinė muzika.	
4.	Atsiduodanti malda	-	- Šventasis Raštas; - A4 formato balti popieriaus lapai, spalvoti pieštukai.	Šiame susitikime naudojamas Lectio divina metodas.
5.	Ramybės malda	Aš Dievo akivaizdoje	- Įvairių dydžių popieriaus lapai; - akvarelė, guašas,	

			<p>pastelė, kreidelės, įvairaus storio teptukai, - CD grotuvas, meditacinė muzika.</p>	
6.	Susijungimo malda	Kaip vikšras tampa peteliške?	<p>- Įvairių dydžių popieriaus lapai; - akvarelė, guašas, pastelė, kreidelės, įvairaus storio teptukai, - CD grotuvas, meditacinė muzika.</p>	
7.	Kliūtys meilei	Aš ir Dievas dykumoje	<p>- įvairių dydžių popieriaus lapai; - akvarelė, guašas, pastelė, kreidelės, įvairaus storio teptukai, vanduo; - CD grotuvas, meditacinė muzika.</p>	
8.	Meilės pilnatvės buveinė	Laisvas piešinys	<p>- Įvairių dydžių popieriaus lapai; - akvarelė, guašas, pastelė, kreidelės, įvairaus storio teptukai, spalvotas tušas, plunksnos, vanduo; - CD grotuvas, meditacinė muzika.</p>	

3.3. Dvasinio konsultavimo projekto „Kelionė į sielos pilį“ turinys

Sielos pilis – savęs pažinimo buveinė

Įvadas. Konsultantas prisistato ir susipažįsta su klientu. Trumpai pristatoma užsiėmimų struktūra, trukmė, tikslas, eiga. Kartu kuriamos darbo taisyklės. Pirmasis pokalbis yra skirtas suprasti ko klientas tikisi iš užsiėmimų, kokius turi lūkesčius su kokia nuotaika, jausmais atėjo.

Malda. Viešpatie Dieve, trokštu įeiti pro vartus, kurie veda į sielos pilį. Ten esu aš, siela, kuri menkai save pažįstu. Esu toli nuo tavęs, nuo tavosios meilės ir besąlygiško pasitikėjimo tavimi. Aš noriu ryžtis šiai kelionei, kurios tikslas yra susitikti su tavimi – pilies – manosios širdies karaliumi. Prašau, kad būtum visada kartu su manimi. Į tavo rankas, Viešpatie, aš atiduodu visą save, kad atrasčiau iš naujo, atpažinčiau Dievo atvaizdą manyje.

Tema: Sielos pilis – savęs pažinimo buveinė. Savęs pažinimas – tai galimybė iš naujo susitikti savo slapčiausiąjį „Aš“. Žmogus yra tarsi pilis, kurioje yra daug buveinių. Kiekviena buveinė yra vertinga, nes joje slypi asmenybės grožis, savybės, jausmai, emocijos, talentai, gyvenimo ir maldos patirtis. Pirmoji sielos pilies buveinė yra nauja pakopa, kuri skatina pabusti dvasiniam gyvenimui, pabusti iš nuodėmės ir regėti šviesą „Pabusk, kuris miegi, kelkis iš numirusiųjų, ir apšvies tave Kristus“ (Ef 5, 14).

Meditacija. Prieš paimant teptukus, pieštukus ar kitas priemones, „Sielos pilies“ paveikslą pabandyk nutapyti savyje – savo fantazijoje. Pasitelk vaizduotę, vaizdų sąsajas, gyvenimo patirtį, kad po to galėtum viską perkelti į popieriaus lapą.

Užsimerk ir įsivaizduok savo sielą tarsi pilį. Žvelk į ją kuo giliau. Pastebėk kokio ji? Aukšta ar žema? Stovi ant kalno? O galbūt prie tekančio vandens? Pastatyta iš deimanto ar iš skaidraus krioštolo? Kokios pilies langai? Durys? Liptai? Kokios spalvos vyrauja? Kas juosia pilį? Tvorą? Siena? Medžiai? Kas tai?

„Įsivaizduok, kad toje pilyje yra daug buveinių – vienos aukštai, kitos žemai, dar kitos šonuose ir giliai viduje. O visų šių buveinių centre yra pati svarbiausioji, būtent toji, kur tarp Dievo ir sielos vyksta labai paslaptingi dalykai“ (Avilietė, 2008, 28 p.). Kreipk savo akis į centrą. „Kiekvieną namą kas nors stato, o visa ko statytojas yra Dievas. Kristus viešpatauja namuose kaip Sūnus, ir tie namai esame mes, jeigu išlaikysime tvirtą pasitikėjimą ir pasididžiavimą viltimi. Taigi, anot Šventosios Dvasios žodžių: „Jei šiandien išgirsite jo balsą, neužkietinkite savo širdžių“ (Hbr 3, 3. 6 – 7). Tam, kad išgirstume Viešpaties balsą mums reikia vidinės ir išorinės tylos, susikaupimo ir

širdies atvirumo. Kieta širdis, kaip kieta ir sudžiūvusi dirva, yra netinkama Dievo sėklai. Tik atvira širdis yra pasiruošusi išgirsti Viešpaties kvietimą ir eiti į susitikimą su juo.

Namo statytojas – Dievas, kuris sukuria žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą (Pr 1, 27). Kas yra manojų paveikslo kūrėjas? Aš ar Dievas? Jis yra kviečiantysis, kuris laukia grįžtančių į namus. Net suklupusius ir parpuolusius Tėvas pažįsta iš tolo, susigraudina, pribėga ir apkabina (plg. Lk 15, 20).

Apsisprendimas įeiti į „Sielos pilį“ – tai visų pirma savęs pažinimas. „Kas aš esu?“. Siela mąstydamą apie Dievo didingumą ji geriau, nei pasilikdamą savyje, pažins savo menkumą ir išsilaisvins nuo parazitų. Didelis Dievo gailestingumas skatina lavintis savęs pažinime. Prieš siekiant pakilti į kitą buveinę, iš pradžių stenkimės įeiti į savęs pažinimo buveinę, nes savęs pažinimas yra kelias į kitą buveinę. Mes niekada tobulai nepažinsime savęs, jei nesistengsime pažinti Dievo. Mąstydamą apie Dievo didybę, geriau atpažinsime savo menkumą, mąstydamą apie jo tyrumą, matysime savo dėmes, o mąstydamą apie jo nusižeminimą patirsime, kaip dar toli esame nuo šios dorybės (Avilietė, 2008, 37 – 38 p.). „Aš visa galiu tame, kuris mane stiprina“ (Fil 4,13).

Užmerk akis ir pabuk kelias akimirkas visiškoje tyloje, susikaupus. Kai būsi pasiruošusi, atsimerk.

Dailės terapijos metodika. Sielos pilies piešimas.

Aptarimas:

Kaip jautiesi?

Ar sunku buvo piešti savo sielos pilį?

Su kokiais sunkumais susidūrei?

Kas buvo lengva?

Papasakok, kokia yra tavoji sielos pilis?

Kokie pilies langai, durys, laiptai?

Kokios spalvos vyrauja? Ką jos reiškia?

Kas juosia pilį?

Kokios buveinės yra sielos pilyje?

Kam skirtos šios buveinės?

Kas jose gyvena?

Kaip jos atrodo?

Ar sielos pilyje yra buveinė skirta Dievui?

Kokia ji?

Jeigu nėra, ar norėtum kad ji būtų?

Kaip atrodytų buveinė skirta Dievui?

Kas yra tavojo paveikslo kūrėjas?

Kur šiame piešinyje esi tu?

Ką tau tai reiškia?

Kur norėtum būti?

Apibendrinimas. Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Savojo skurdo pažinimas

Malda. Mano širdies Karaliau, šiandien aš trokštu regėti Tave, kuris esi šviesa, apšviečiantis tamsumą. Manyje yra daug blogio, kuris trukdo šiai šviesai skliti. Taip dažnai, dėl savo kaltės, nebepažįstu ir nebežinau kas esu. Padėk man, atpažinti nuodėmės klastas, viliones ir pagundas, kurias siūlo piktasis priešas. Nebenoriu rūpintis vien tik grubiu aptvaru – mūro siena – savo kūnu, pataikauti žemiškiems malonumams. Sielos pilyje – manyje nebėra vietos nuodėmei, nuodingi šliužai man ne draugai! Aš trokštu būti kuo arčiau tavęs. Draugystė, į kurią tu kvieti mane, yra vilties ženklas.

Tema: Savojo skurdo pažinimas. Pamatyti savąjį skurdą yra skausminga. Nuodėmė yra giliai mumyse įsišaknijusi – ji kaip plėšrūs gyvūnai, kurie drasko sielą. Nori užimti Dievo vietą, kad siela vergautų nuodėmei, rinktųsi melą vietoj tiesos; kerštą vietoj meilės bei atleidimo; abejones ir neviltį vietoj vilties, tikėjimo bei pasitikėjimo.

Meditacija. Ateini į save – sielos pilį, kurioje jauti, kad gali nusimesti visas vidines ir išorines kaukes. Čia esi savimi. Kartais atsitinka taip, kad siela tampa labai skurdi. Ji sukasdienėja, užsiima išoriniais dalykais, kurie yra laikini ir suteikia trumpalaikį džiaugsmą. Tada „atrodo nebeįmanoma įeiti į savo sielos vidų. Įprotis bendrauti su šliužais ir kitais pilį supančiais žvėrimis, sielą beveik su jais sulygina“ (Avilietė, 2008, 30 p.). Pilį supantys žvėrys yra grėsmingi, jie nori bet kokia kaina patekti į vidų ir valdyti tave, kad nususuktum nuo Dievo. Nuodėmė yra labai arti, ji kaip slankiojantys ir tykojantys žvėrys, laukia kol suabejosi ir pasiduosi pagundai. Prie ko tavoji siela yra prisirišusi? Kokie gyvūnai supa pilį? Atpažink nuodėmes, kuriuos neleidžia ir stabdo eiti į sielos pilį. Kaip įeiti į pilį? „Dauguma sielų pasilieka prie pilį juosiančių sienų vidinėje pusėje – ten, kur stovi sargyba, ir nesirūpina žengti toliau į vidų. Jos net nežino, ką slepia savyje šis nuostabus rūmas, nei kas ten gyvena, nei kokios menės jame yra“ (Avilietė, 2008, 29 – 30 p.).

Kur esi tu? Ar pasiruošusi eiti į sielos vidų ir susitikti su pilies Karaliumi? Tu eini į sielos pilį – eini į save, kad labiau pažintum „kas esi?“. Žengi į savo vidų, kad pamatytum „kokia esi?“. Vartai per kuriuos įeinama į buveinę yra malda. Už vartų laukia pilies Karalius. Ar esi pasiruošusi susitikti su juo? Bet prieš tai yra reikalingas apsisprendimas: pamažu stengtis nebebendrauti su šliužais, žvėrimis – nuodėme, keltis ir eiti pas Tėvą, sakyti: Tėve, nusidėjau dangui ir tau (plg. Lk 15, 18).

Užmerk akis ir pabuk kelias akimirkas visiškoje tyloje, susikaupus. Kai būsi pasiruošusi, atsimerk.

Dailės terapijos metodika. Nupiešk nuodingus gyvūnus, kurie supa sielos pilį.

Aptarimas. Nupiešus gyvūnus, kurie supa asmenybę – sielos pilį, svarbu šalia turėti pirmąjį piešinį. Tai tęstiniai užsiėmimai, todėl ir piešiniai yra tarpusavyje susiję. Tai, kas nebuvo pasakyta, nenupiešta pirmajame piešinyje, galima prie to grįžti, plėtoti bei aptarti.

Kaip jautiesi?

Ar sunku buvo piešti gyvūnus?

Su kokiais sunkumais susidūrei?

Papasakok apie gyvūnus, kuriuos nupiešei.

Kokie jie?

Ar jie moka kalbėti?

Ką jie tau sako?

Jeigu nemoka kalbėti, pabandyk įsivaizduoti, ką jie sakytų jei mokėtų kalbėti?

Koks tavo atsakymas?

Pažvelk į pirmąjį piešinį, kur jame yra šių gyvūnų vieta? Galbūt pirmame piešinyje yra nupiešti gyvūnai, kurie supa pilį? Jei taip, tai kokie jie? Kokie panašumai ir skirtumai su dabar pavaizduotais gyvūnais?

Ar gali susieti nuodėmes su šiais gyvūnais?

Kokios tai nuodėmės? Vidiniai prisirišimai?

Dailės terapijos metodika. Kas padeda ginti sielos pilį?

Aptarimas:

Papasakok, kas pavaizduota tavo piešinyje.

Kas padeda ginti sielos pilį?

Kaip padeda?

Kaip norėtum, kad padėtų?

Ką nori daryti su gyvūnu, kuris simbolizuoja nuodėmes?

Konsultantas kaip vieną iš galimybių gali pasiūlyti maldą. Jos metu klientas turėtų galimybę atnešti nuodėmes, vidinius prisirišimus, kurie trukdo asmeniniam santykiui su Viešpačiu. Piešinys gali būti nuodėmės simbolis, kuris maldos metu gali būti suplėšomas. Šį veiksma gali lydėti maldos žodžiai (pav. į tavo rankas, Viešpatie, atiduodu...). Maldos metu klientas gali nuodėmes surašyti ant lapelio, kuris simbolizuoja nuodėmės palikimą ir pasiryžimą naujam gyvenimui.

Apibendrinimas. Jei klientas pasirenka maldą, svarbu kalbėti apie išgyventus jausmus, emocijas. Ar kas nors pasikeitė po maldos? Kas pasikeitė? Kas turėtų atsitikti, kad pasikeistų?

Jei klientas suplėšo piešinį, svarbu kalbėti apie plėšymo procesą ir jį lydinčius jausmus, išgyvenimus. Ką reiškia suplėšyti – sunaikinti nuodėmės simbolį? Kokie jausmai lydi?

Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Vidinės maldos buveinė

Įvadas. Kopiant į vidinės maldos buveinę, svarbu, kad klientas pilnai išgyventų maldą kaip bendrystę su Dievu. Klientas yra skatinamas melstis garsiai, kad išgirstų save. Konsultantas gali pradėti – įvesti į vidinės maldos temą. Po to, klientas turi galimybę nebijodamas išsakyti padėkas, prašymus, maldavimus, abejones.

Malda. Viešpatie Dieve, kai žengiu vis giliau į sielos pilį pamatau kokia esu mylima ir apglėbta tavojo rūpesčio. Šioje buveinėje aš trokštu kovoti su pagandomis, kurios užkerta mūsų bendrystei kelią. „Viešpatie, tavo pagalba yra būtina, nes be jos mes nieko nesugebame. Dėl savo gailėstingumo neleisk, kad siela būtų suklaidinta ir atsisakytų to, ką pradėjo. Suteik jai šviesos suprasti, kad visa jos gerovė priklauso nuo atkaklaus ėjimo į priekį ir blogų draugysčių vengimo“ (Avilietė, 2008, 48 p.).

Tema: Vidinės maldos buveinė. Tai kelionė į pilies vidų – žingsnis į save. Malda – tai raktas nuo rūmų durų. Kopiant į sielos pilį maldos patirtis auga. Šis augimas yra palaipsninis. Reikalingos pastangos ir troškimas susitikti su pilies Karaliumi. „Vidinė malda yra ne kas kita, kaip draugiškas bendravimas, dažnai slaptas pasikalbėjimas su tuo, kuris mus myli, nors jo dar nemylime, nes tikra meilė ir tvirta draugystė reikalauja vienodo širdžių nusistatymo“ (Avilietė, 1998, 51 p.). Ši buveinė yra skirta vidinei maldai. Meldžiantis, Dievas mums tampa artimas, todėl

jo artumos šviesoje siela yra kviečiama atpažinti kovą, kuri vis dar trukdo sielai pasiekti vidinės maldos pilnatvę.

Meditacija. Nebijok ateiti arčiau prie Viešpaties. Ženk į artimesnį santykį – draugystę, nes Viešpats yra šauklys. Ar trokšti išgirsti šaukiančiojo balsą? Eiti maldos keliu, nebepasilikti prie žodinės ir lupų maldos, bet eiti giliau – užėti į vidų. Viduje yra Karalius – tavosios širdies Karalius. Kur ta menė, kuri išpuošta ir paruošta susitikimui? Dar laukia ilga kelionė. „Ištvermė čia yra reikalingiausia, nes jos dėka daug laimima. Tačiau kova su piktosiomis dvasiomis, kurios pakiša tūkstančius visokiausių pinklių, čia yra baisi ir sielą vargina“ (Avilietė, 2008, 46 p.). Kova yra sunki. Ne visada siela yra pasiruošusi atpažinti gundytoją. Nuodėmė taip dažnai yra įpakuojama kaip gražiausia dovana, miela akims ir širdžiai. Pagunda būna saldi kaip medus. „Čia piktosios dvasios kiša į akis apgaulingus pasaulio dalykus: tarsi niekad nesibaigiančius jo džiaugsmus; juose randamą pagarbą; turimus draugus ir gimines; sveikatą, kurią galima prarasti besimarinant, nes į šią buveinę įėjusi siela visada trokšta atgailauti“ (Avilietė, 2008, 47 p.). Noras būti geresniems ir pamaldesniems už kitus – tai griauianti jėga. Perdėtas troškimas atgailauti bei apsimarinti, kad būtum pastebėtas ir kiti aukštai vertintų yra pagunda. Tik Dievo gailestingumu pasitikinti siela gali kovoti ir laimėti šią kovą. Ar esi pasiruošusi kovoti ir pasitikėti Dievu?

Siela „privalo liautis bastytis po svetimus namus“ (Avilietė, 2008, 47 p.). Kas yra svetimi namai? „Iprotis atsiduoti tušties dalykams ir įsitikinimams, kad ir visas pasaulis jų trokšta, viską paverčia niekais“ (Avilietė, 2008, 48 p.). Nuodėmė – sielai svetimi namai. „Siekiantieji regimų dalykų patiria didžiausią skurdą. Dėl to kalti yra tie šliužai, su kuriais mes bendraujame, nes įgėlus gyvatei visas kūnas užnuodijamas ir sutinsta. Taip atsitinka ir čia, jeigu nesisaugome tų žvėrių. Didelė Dievo malonė, kad nuo įkandimo nemirštame“ (Avilietė, 2008, 47 p.). Gyvenimas yra nuolatinė kelionė, kurioje Viešpats yra tas, kuris dovanoja pilnatvę.

Dailės terapijos metodika. Įsivaizduok, kad ateini į susitikimą su Viešpačiu maldoje. Kelias akimirkas pabūk tyliai, gali užsimerkti ir prisiminti, kokios pagundos tau trukdo maldai. Visa tai gali išreikšti spalvomis, piešiant rankomis.

Aptarimas:

Kokius jausmus jautei piešiant rankomis?

Ar pavyko susikaupti ir atpažinti pagundas, kurios trukdo maldai?

Kokios pagundos čia pavaizduotos?

Kokie jų vardai?

Ką jos reiškia?

Kaip jos trukdo maldai?
Kaip kovosi su jomis?
Kas padėtų atsikratyti pagundų?
Kokios spalvos vyrauja piešinyje?
Ką jos reiškia tau?

Apibendrinimas. Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Atsiduodanti malda

Malda. Viešpatie Dieve, esu kaip piligrimas, kuris keliauja į savo sielos pilį. Išbandymų ir sunkumų šiame kelyje gausėja. „Kad pažintume pačios save, bandyk mus Viešpatie, kuris žinai, kas mes iš tikrųjų esame“ (Avilietė, 2008, 58 p.). „Mes taip sunkiai, taip svyruodami siekiame visiškai atsiduoti Dievui“ (Avilietė, 1998, 66 p.). Viešpatie, man sunku atiduoti savo gyvenimą, savo ateitį, talentus, troškimus ir siekius. Tik su tavo pagalba aš galiu visa tai padaryti, nes tavoji meilė ištikima. Ji suteikia drąsos, skatina nebijoti, atsiduoti ir patikėti, kad Jėzus yra kelias, tiesa ir gyvenimas (plg. Jn 14, 4).

Tema: Atsiduodanti malda. „Atsidavimas, visos savo esybės patikėjimas, išlaisvėjimas, meilės ir tarpusavio supratimo kupini žvilgsniai – štai kelio gairės, kuriuo turime eiti“ (Tonnelier, 2010, 28 p.). Piligrimystė į sielos pilį tęsiasi. Svarbu eiti tik į priekį – nesižvalgyti ir neatsitraukti nuo pradėto kelio. Vidinis susitelkimas čia yra esminis. Jam reikalingas širdies praplėtimas, kad pasaulio dalykai liktų nuošaly ir siela galėtų susitelkti einant į vienybę su Dievu. Vienybė yra siekiamybė.

Lectio Divina metodas.

Lectio divina. „Ši praktika leidžia Šventajam Raštui mummyse išsakyti, prasiskverbti iki pačių sielos gelmių, kad jis taptų mūsų dalimi“ (Binz, 2009, 57 p.).

Lectio. Šventojo Rašto teksto skaitymas ir susitelkimas ties perskaitytais žodžiais. Tekstas skaitomas garsiai, neskubant ir aiškiai.

Mt 19, 16 – 27

„Štai vienas jaunuolis prisiartino prie Jėzaus ir paklausė: „Mokytojau, ką gera turiu daryti, kad įgyčiau amžinąjį gyvenimą?“ Jis atsakė: „Kam manęs klausai apie gera? Vienas tėra Gerasis! O

jei nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų“. Tas paklausė: „Kokių?“ Jėzus atsakė: Nežudyk, nesvetimauk, nevok, melagingai neliudyk; gerbk savo tėvą ir motiną; mylėk savo artimą kaip save patį. Jaunuolis tarė: „Aš viso to laikausi. Ko dar man trūksta?“ Jėzus atsakė: „Jei nori būti tobulas, eik parduok, ką turi, išdalyk vargšams, tai turėsi lobį danguje. Tuomet ateik ir sek paskui mane“. Išgirdęs tuos žodžius, jaunuolis nuliūdęs pasišalino, nes turėjo daug turto“ (Mt 19, 16 – 27).

Po trumpos pauzės tekstas perskaitomas dar kartą, kad būtų labiau įsimenamas. Klientas gali sekti skaitomą Šventojo Rašto tekstą bei užsirašyti žodžius, jausmus, mintis, kurios kilo.

Meditatio – tai antrasis Lectio divina žingsnis, kurio metu giliau apmąstomas tekstas, ieškoma sąsajų su gyvenimu bei atsidavimo malda.

Turtingo jaunuolio situacijos apmąstymas ir pritaikymas:

Koks buvo turtingo jaunuolio tikslas?

Ką reiškia laikytis Dievo įsakymų?

Kokio atsakymo laukė turtingas jaunuolis?

Kokia jo reakcija į Jėzaus atsakymą?

Ko negalėjo palikti jaunuolis?

Koks buvo jo turtas?

Ką reiškia būti turtingam Dievo akyse?

Ką reiškia būti skurdžiam Dievo akyse?

Kaip ši istorija yra susijusi su tavo gyvenimu?

Kuo turtingas jaunuolis panašus į tave?

Kuo turtingas jaunuolis skiriasi nuo tavęs?

Kaip atsakytum į jaunuolio klausimą „Ko dar man trūksta?“

Kaip manai, ką šiandien reikia palikti – atiduoti, kad galėtumėte pilnai sekti Jėzumi?

Ką reiškia pilnai sekti Jėzumi?

Oracio. „Tai, ką per meditaciją atradote savyje, – paveskite Dievui. Melsdamiesi iš širdies – atsiliepkite į jums kalbėjusį Dievo Žodį“ (Binz, 2009, 108 p.).

Apibendrinimas. Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Ramybės malda

Malda. Viešpatie Dieve, tu visada esi kartu su mumis ir mumyse. „Be tavęs, vien pati viena, nieko negalėčiau, tik išrauti gėles, kurias tu pasodinai mano sode. Ir ši skurdi žemė vėl taptų amatų vieta, kaip buvo anksčiau. Neleisk šito, Viešpatie, neleisk, kad žūtų siela, kurią tu su tokiais didžiais skausmais išpirkai, kurią vis iš naujo atperki ir išplėši iš baisaus slibino nasrų!“ (Avilietė, 1998, 93 – 94 p.). Ramybė į kurią tu mane kvieti yra tavojo artumo ir ištikimybės ženklas, padėk man būti ramybėje ir tavo artumoje.

Tema: Ramybės malda. Į ketvirtąją buveinę įžengiame maldos žingsniais – mąstymu, ramybe ir susikaupimu. „Maldos darbas yra sunkus. Siela pasitelkia įvairius metodus, kad nesukluptų: dvasinių knygų skaitymą, pamokymus, žodines maldos praktikas. Kai apleidžia visus prisirišimus pasiekia ramybę“ (Davies, 2011). Meilė Dievui skatina kilti vis aukščiau, kol pasieksime septintąją buveinę – visišką vienybę su Viešpačiu. „Meilė nėra džiaugsmingi pamaldumo jausmai, bet tvirtas pasiryžimas visame kame patikti Dievui“ (Avilietė, 2008, 72 p.). Pasiryžimas mylėti ir melstis yra stiprėjantis, nes siela juda į vidų – pilies širdį.

Meditacija. Įžengi į ketvirtąją buveinę – ramybės, susikaupimo ir tylos oazę. Čia yra galimybė ramiai mąstyti apie Dievą, švelnia meile mylėti (Avilietė, 1998, 88 p.) ir ilsėtis jame. Esi kviečiama susikaupiti ir atsistoti į Dievo akivaizdą. Jausti, kad šalia stovi Karalius, kuris teikia ramybę, viltį ir meilę. Dievo dovana yra „galėti nuolatos mąstyti apie jo darbus. Sielos pažanga – ne daug mąstyti, bet daug mylėti“ (Avilietė, 2004, 34 p.). Dievas savo artumu apgaubia sielą, kuri trokšta šios meilės ir yra kaskart vis labiau pasiruošusi susitikti su širdies Karaliumi. „Ramybės maldoje vidinis sielos pasigėrėjimas – džiaugsmas apima sielos ir kūno jusles bei galias taip, kaip išsipildo psalmininko žodžiai: Mano širdis ir mano kūnas džiūgauja gyvajam Dievui (Ps 83, 3)“ (Avilietė, 1998, 90 p.).

Ramybės siekimui dažnai trukdo išsiblaškyimas maldoje – tai vaizduotė, prigimtis, piktasis priešas, juslinio mąstymo galia. „Tik Dievas gali sunaikinti išsiblaškyimus, taip mus patraukdamas prie savęs“ (Avilietė, 2008, 73 p.).

Susikaupimas yra antgamtinis „jis ateina neieškant nuošalios vietos ar užsimerkiant, ar kokių nors kitokių išorinių pastangų dėka, nors pasiekus tokį susikaupimą akys pačios užsimerkia ir siela ieško nuošalumo“ (Avilietė, 2008, 83 p.). Susikaupus ir atsivėrus maldai įvyksta susitikimas su Dievu. Siela šiam susitikimui nuolatos ruošiasi. Bendravimas su Viešpačiu darosi vis dažnesnis. Siela nebebijo nutilti prieš Viešpatį, nes trokšta išgirsti Dievo valią savo gyvenime ir sekti juo. „Viešpats tiems, kuriuos pradeda kviesti aukštesniems dalykams, suteiks ne vien šią malonę, jei tik

jie leis Jo Didybei laisvai veikti“ (Avilietė, 2008, 84 p.). Vidinė laisvė žmoguje pradeda skleistis ir atsiranda troškimas pasitikėti Dievu.

„Didžiausias tobulumas yra bet koks suderinimas mūsų valios su Dievo valia, kad visą, ką suvokiame esant Dievo valią, noriai apkabiname ir tai, kas skausminga, džiugiai priimame, kaip ir tai, kas malonu. Sunku yra ne vykdyti, bet pasiekti, kad būtume patenkinti tuo, kas mūsų valiai yra visiškai priešinga“ (Avilietė, 2004, 37 p.). Čia svarbus nusižeminimas ir nuolankumas. Visa tai turi kilti iš meilės, kad augtų link didžio ištikimybės bei tarnystės džiaugsmo. Meilė ir ramybė įsilieja iš vidaus ir iš išorės.

Dailės terapijos metodika. Aš Dievo akivaizdoje.

Aptarimas:

Pasidalink, ką nupiešei savo piešinyje?

Kur esi tu?

Kaip jautiesi Dievo akivaizdoje?

Papasakok plačiau, kokie jausmai vyrauja.

Ką šie jausmai reiškia?

Kokia tavo laikysena Dievo akivaizdoje?

Ką ji reiškia?

Kaip Dievas žvelgia į tave?

Koks yra tavo atsakas į šį žvilgsnį?

Koks norėtum, kad būtų atsakas?

Kada išgyveni, kad esi Dievo akivaizdoje?

Koks yra Dievas?

Koks jis tampa, kai žvelgia į tave?

Kas nors keičiasi, ar Dievas visada išlieka toks pat?

Koks vyrauja santykis tarp jūsų?

Kas pasikeičia, kai pajauti, kad esi Dievo akivaizdoje?

Apibendrinimas. Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Susijungimo malda

Malda. Viešpatie Dieve, aš trokštu skleisti sparnus tavo šviesoje, meilėje ir tiesoje. Kiekvieną dieną kartoti „Viešpatie, aš pasitikiu tavimi“ ir susijungti su tavimi. Kelionė į kurią esu kviečiama yra tavosios meilės artumo ženklas.

Tema: Susijungimo malda. Šv. Teresė Avilietė vidinę mirtį apibūdino kaip vikšro mirtį, kuris vėliau tampa maža peteliške. „Drugelis daugiau nebeturi santykio su vikšru. Taip yra ir mums, kai einame į priekį ir atsisveikiname su tam tikrais dalykais iš praeities. Kova nuo nepriklausomybės yra sunki. Kai užauga sparnai poreikis skristi pasidaro labai stiprus“ (Kučinskienė, 2006, 53 p.). Šventajame Rašte mokoma, kaip svarbu apmirti pasauliui, kad regėtume tikrąją šviesą „Jei kviečių grūdas nekris į žemę ir neapmirs, jis pasiliks vienas, o jei apmirs, jis duos gausių vaisių“ (Jn 12, 24). Apmirti – nereiškia išnykti. Tai susijungimas su Dievu, kada atmetame tai kas mums nereikalinga, pasiryžtame gyventi tiesoje bei meilėje.

Meditacija. Įsivaizduok, kad šilkmedžiui skleidžiant lapus, iš kiaušinėlio, panašaus į garstyčios grūdelį, išsirita vikšrelis. Jis maitinasi šilkmedžio lapais, kol iš jo išauga vikšras. Tada jam padedama šakelių, po kuriomis savo snukučiu iš savęs verpia šilko siūlus, kuriuos vyniodamas aplink save pasistato ankštą namelį – kokoną ir jame užsidaro. Dabar jis jau yra tapęs dideliu, bjauriu vikšru, kuris tame namelyje miršta, kad vėliau iš jo išskristų balta, mažutė, visai miela peteliškė (Avilietė, 2008, 100 p.).

Namas, kuriame turime mirti sau yra Kristus „Jūs juk esate mirę, ir jūsų gyvenimas su Kristumi yra paslėptas Dieve“ (Kol 3, 3). Susijungimas su Kristumi įvyksta, kai Dievas tampa mūsų buveine – esantis mumyse. „Mes galime šią buveinę pasistatyti, bet ne ką nors iš Dievo atimdami ar ką nors jam duodami, bet panašiai kaip šilkverpis – nuo savęs kai ką nuimdami ir įdėdami. Dievas tą mažą mūsų darbą, kuris yra tarsi niekas, sujungia su savo didybe ir suteikia jam tokią didelę vertę, jog jis pats tampa mūsų užmokesčiu“ (Avilietė, 2008, 102 p.).

Siela miršta sau ir pasauliui, kad susijungtų su Dievu. Susivienijimo malda, į kurią esame kviečiami, išsikleidžia ir tampa artima sielai. „Iš tiesų, – siela pati savęs nebepažįsta. Prisiminkite, kaip skiriasi bjaurus vikšras ir peteliškė?“ (Avilietė, 2008, 102 p.). Šis tamsos periodas yra reikalingas, kad siela labiau pamatytų šviesą, kuri sklinda iš septintosios buveinės. Šviesa yra blanki, tačiau „tamsa traukiasi, o tikroji šviesa jau šviečia“ (1 Jn 2, 8). Siekiamas susijungimas su Dievu valia ir meile. Meilė artimui parodo mūsų meilę Dievui. Nelengva eiti meilės ir susijungimo su Dievu keliu. Siekiamybė yra norėti ir trokšti to, ko Dievas trokšta. Ir per meilę artimui pažinti

save, suprasti kokie esame. Pasitikėti ir patikėti save Dievui, perkeičiančiai meilei. Šioje buveinėje siela auga meile Dievui ir artimui, žmogiškume ir maldos ištikimybėje.

Dailės terapijos metodika. Kaip vikšras tampa peteliške.

Aptarimas:

Papasakok, kaip tavo piešinyje vikšras tampa peteliške?

Kokiame etape tu esi?

Kokia tu esi peteliškė?

Kokia peteliškės nuotaika?

Kur skrenda peteliškė?

Koks jos tikslas?

Kokios spalvos vyrauja piešinyje?

Kokia jų reikšmė?

Apibendrinimas. Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Kliūtys meilei

Malda: Viešpatie Dieve, tavoji meilė yra ištikima. Trokštu ir aš būti ištikima tau išbandymuose, abejonėse. Padėk man pažvelgti į save, kad pamatyčiau ir atpažinčiau tikėjimą, viltį ir meilę tau, manosios širdies Karaliau. Ir tuomet, kai keliausiu dykuma, Viešpatie, tavo buvimas tebūna visada su manimi.

Tema: Kliūtys meilei. Šeštoji buveinė skirta iš naujo pažvelgti į save. Įsitikinti ar tikrai niekas netrukdo mylėti Dievo. Dykuma – tai vieta, kur siela yra toli nuo pasaulio siūlomų vilionių. Ši vieta yra ne tik simbolinė, bet ir labai svarbi. Mozė per dykumą vedė Izraelio tautą, Jėzus buvo gundomas joje.

Meditacija. Šiandien keliausime į dykumą. Viešpats taria sielai: dabar viliosiu, išvesiu tave į dykumą ir prašnekinsiu, piršiuos širdžiai (plg. Oz 2, 16). Tai svarbus žingsnis, kuris reikalauja iš tavęs dar kartą peržvelgti santykį su Dievu, atpažinti ir įvardyti kokios dar yra likusios kliūtys meilei.

Įsivaizduok, kad esi dykumoje. Eini ir tavo žingsniai darosi vis lėtesni. Staiga sustoji, nes darosi sunku eiti per dvasios sausrą, abejones, neviltį, skausmą. „Iženk į save ir nusileisk į gelmę, kad susivienytum su juo“ (Croissant, 2006, 141 p.) ir leistum, kad širdies Karalius kalbėtų, veiktų ir mylėtų tave. Kas trukdo mylėti Dievą? Kliūtys būna vidinės ir išorinės, jos sukelia kančias (apkalbos, sunkios ligos, kurios atneša liūdesį, abejones Dievo buvimu, įvairūs prisirišimai). Viena iš vidinių kančių yra Dievo nebuvimo pajutimas, tikėjimo abejonės. Jos metu maldos gyvenimui gresia pavojus, nes melstis darosi vis sunkiau. Pradedama abejoti ar Dievas tikrai girdi maldos žodžius, prašymus. „Dvasios nakties“ ir sausros periodo metu jausmai, emocijos yra pakeičiami tyla. Reikalinga vidinė tyla, ramybė. Sielai artimas yra Dievo Žodis, nes ji nuolat trokšta pažinti Dievą ir save. Visa tai didina besimeldžiančiojo troškulį gilintis į tiesą. „Minėtos kančios paruošia sielą aukštesniam skrydžiui“ (Avilietė, 2008, 129 p.). Siela sužeidžiama meilės žaizda, nuo kurios ji nenori pagyti „iš degančio meilės židinio, kuris yra mano Dievas, meilės ugnies kibirkštėlė įkrenta į sielą ir ją uždega. Ji įsiliepsnoja taip, kad ugnis paliečia jos jausmus, bet jų dar nesudegina. Dėl šio palaimos jausmo siela patiria tą kančią, o tos ugnies prisilietimas paveikia ją“ (Avilietė, 2008, 130 p.). Kančia yra maloni, jos nevengiama, bet nuolankiai priimama.

O gal priešingai? Norisi žengti kuo greičiau per dykumą, nes meilė Dievui yra stipresnė už dvasios sausrą, abejones ir neviltį. Dykuma gali būti dar vienas etapas, kuris sustiprina ir atskleidžia koks tavo ir Dievo santykis.

Dailės terapijos metodika. Aš ir Dievas dykumoje.

Aptarimas:

Papasakok, kas pavaizduota piešinyje.

Kaip atrodo dykuma, kurioje esate?

Kokia tai dykuma?

Kaip ten patekai?

Koks vyrauja santykis tarp tavęs ir Dievo?

Koks norėtum, kad būtų santykis?

Ką galėtum pakeisti, kad santykis peraugtų į meilę, pasitikėjimą ir draugystę?

Ar esi šioje ar kitoje dykumoje joje buvus anksčiau?

Kaip patekai?

Su kuo buvai dykumoje?

Kaip tada jauteisi?

Su kuo kovojai?

Kas atsitiko, kad ten patekai?

Ką tau reiškia dykumos patirtis?
Kaip Dievas kalbina dykumoje?
Ką tu atsakai?
Kokius žodžius norėtum ištarti šalia esančiam Dievui?
(klientas gali būti paskatinamas melstis garsiai arba tyliai).

Apibendrinimas. Aš supratau... Ką gavai iš šio susitikimo? Su kokia mintimi, pasiryžimu išeini?

Meilės pilnatvė buveinė

Malda. Dėkoju Tau, mano Dieve, kad atvedei mane arti savęs. Taip ilgai laukiau, kol priartėsiu prie meilės pilnatvės buveinės ir pasieksiu pilies širdies – savosios širdies Karalių.

Tema: Meilės pilnatvės buveinė. Tai paskutinis susitikimas, kurio metu siela yra kviečiama būti Dievo artimoje – dangiškoje draugystėje.

Meditacija. Visą šį laiką, pamažu, leidomės į savo širdį, kad ten priimtume tą, kuris šiandien nori pasilikti pas mus, tą, kuris nori mums leisti skonėtis savo artumu, kuris nori susivienyti su mumis (Croissant, 2006, 215 p.). Tik tu gali atsakyti ar kelionės tikslas pasiektas. Įžengi į septintąją buveinę – pilies širdį. Esi ypatingame susitikime su Dievu. Šioje buveinėje „Viešpats sodina sielą šalia savęs ir apsireiškia“ (Avilietė, 2008, 219 p.). Koks šis susitikimas? Kas įvyksta per šį susitikimą? Kaip jautiesi būdama su pilies Karaliumi?

Septintoji buveinė nėra pabaiga, nes pilis yra atvira, bet kada gali vaikščioti po visus kambarius ir kaskart vis iš naujo atrasti, tai ko dar nebuvai radusi. „Meilė niekada nesibaigia“ (1 Kor 13, 8), nesibaigia ir bendravimas su Dievu. Čia jis perauga į „dievišką draugystę“ (Avilietė, 2008, 205 p.). Gali kilti daug klausimų: kaip su nuodėme, sunkumais, kančia šioje buveinėje? „Siela tuo pat metu jaučia sunkumus bei kančias ir kartu yra ramybėje. Išižiūrėk į karalių esantį savo rūmuose. Nors jo karalystėje visur yra karas ir įvairūs sunkumai, tačiau tai negali karaliaus išvaryti iš jo buveinės. Tas pat vyksta ir sieloje. Nors kitose buveinėse yra daug neramumų, išliaužia visokie gyviai ir girdisi garsus triukšmas, tačiau į šias gelmes neįsiveržia niekas, kas galėtų sielą iš ten išvaryti“ (Avilietė, 2008, 215 p.). Siela yra artimoje draugystėje su Dievu, niekas negali atimti iš jos šios dovanos. Tik nuo mūsų pastangų priklausys kokia bus ši draugystė. Ar mes grįšime į pirmuosius sielos pilies kambarius ir pradėsime kelionę iš naujo, ar džiaugsimės Dievo artumu.

„Nors buvo kalbėta tik apie septynias buveines, tačiau greta kiekvienos iš jų – žemiau ir aukščiau bei šalimais – yra daug kitų buveinių su gražiais sodais, fontanais, vingiuotais takais ir kitais dalykais, kad paskęstumėte šlovinime Dievo, sukūrusio šią pilį pagal savo paveikslą ir panašumą“ (Avilietė, 2008, 234 p.).

Pabūk kelias minutes tyloje, kai būsi pasiruošusi, atsimerk.

Dailės terapijos metodika. Laisvas piešinys.

Aptarimas:

Papasakok apie nupieštą piešinį.

Papasakok apie susitikimą su Dievu?

Kas įvyksta per šį susitikimą?

Kaip jautiesi būdama su pilies Karaliumi?

Apibendrinimas:

Kaip „Kelionė į sielos pilį“ padėjo pažinti save?

Papasakok kaip augo tavo maldos patirtis?

Kaip keitėsi tavo santykis su Dievu?

Kokia buvo ir yra dabar tavo draugystė su Dievu?

Įvardink „Kelionės į sielos pilį“ privalumus ir trūkumus.

Kaip ruošiesi pritaikyti įgytas žinias, patirtį savo tolimesniame gyvenime?

3.4. Dvasinio konsultavimo modelio, taikant integruotą projektą, atvejo analizė

Klientės charakteristika. Kokybiniame tyrime dalyvavo vienas asmuo (Emanuelė 18 m.). Mergina mokosi gimnazijoje 11 klasėje. Gyvena su mama, patėviu ir jaunesniu broliu. Tėvo nepažįsta. Su mama sieja artimi santykiai, o su patėviu bendrauja nenoriai. Priklauso katalikiškai jaunimo organizacijai. Aktyviai dalyvauja bažnyčios veikloje.

Esamos problemos. Pirmojo susitikimo metu įvardijo šias problemas: savęs nepažinimas, nerimas dėl nuodėmių, silpnas ryšys su Dievu.

Susitikimų metu išryškėjo šios problemos: sunkumai maldoje – išsiblaškytas ir nesusikaupimas, nusigręžimas nuo Dievo, išoriniai trukdymai, vidinis nenoras melstis. Visi šie sunkumai yra persipynę su nuodėmėmis. Net penkiuose piešiniuose nurodomi nuodėmės simboliai. Įvardytos nuodėmės: puikybė, mažesnė puikybė, tingumas. Klientė nuodėmės priskiria: gundymą bei baimes, nenorą, užsidarymą. Jos yra nuodėmių pasekmės.

Klientė negali tiksliai nurodyti vieno įvyko kada prasidėjo šios problemos. Tai vyko pamažu. Įtakos turėjo „gyvenimo ritmo pametimas“, nustojimas reguliariai melstis, dvasinio ir materialaus pasaulio susimaišymas. Visa tai klientė apibūdino kaip dykumos periodą. Atsiradęs skubėjimas, „perkrautas dienos ritmas“, prioritetų nesusidėliojimas paspartino šias problemas.

Klientė – motyvuota. Tai rodo jos punktualumas, užrašų vedimas, konsultacijos apmąstymai, rekomendacijų pritaikymas asmeniniame gyvenime.

Pirmojo susitikimo emocinis ir kognityvinis turinys. Į pirmąjį susitikimą klientė atėjo nevēluodama. Buvo pasimetusi, nes nežinojo ką turės daryti susitikimų metu. Emanuelė jautėsi nepatogiai, sėdėjo įsitempusi, akių kontakto nebuvo. Nupiešus piešinį jautėsi nerami.

Pirmojo susitikimo tema: Sielos pilis – savęs pažinimo buveinė. Pokalbio temos vystomos iš pavaizduotų simbolių: sielos pilis, bokštai, švyturys, artimi žmonės, Dievas.

Sielos pilis vaizduojama kaip tvirtovė stovinti ant kalno. Jos pamatas – šeima. Didžiausias bokštas – švyturys, keturi spinduliai simbolizuoja Dievo šviesą. Aptarimo metu, nupieštas tokio pat aukščio bokštas, kuris skirtas žmonėms norintiems pamatyti Dievo skleidžiamus spindulius. Šalia yra dar du bokštai. Vienas – yra lankomas, o kitas apleistas. Bokštų langai yra tamsūs, kad niekas nematytų, kas pro juos žvelgia.

Sielos pilis yra pati asmenybė, kuri turi tvirtą pagrindą – šeimą. Švyturys – tai Dievo buveinė, kuri yra nepasiekta. Klientė yra pasiekusi bokšto vidurį. Emanuelei svarbus žmonių įvertinimas, rodomas dėmesys, pripažinimas (šeimos nariams, artimiems draugams skiriama svarbi vieta piešinyje: nupiešiamas tik jiems skirtas bokštas, vidinis kiemelis). Maži ir tamsūs langai rodo klientės baimę bei vengimą atsiskleisti, parodyti save. Mažesni bokštai yra pilies apsauga. Juos interpretuoti padeda antrasis piešinys. Jame pavaizduoti du sargybiniai. Vienas aktyvus, o kitas

pasyvus. Šie bokštai ir sargybiniai atspindi merginos santykius su mama ir patėviu. Mama, pasak Emanuelės, yra griežta, reguliuojanti jos gyvenimą, yra tikinti (sargybinis, turintis šarvus, atsisukęs į šviesą; bokštas, kuriame lankosi klientė). Patėvis yra labiau atitolęs, mergina su juo beveik nebendruoja (apleistas bokštas, kuriame niekas nesilanko). Jis yra netikintis (sargybinis yra atsisukęs į šviesą, bet jos nemato, šarvai numesti). Iš to galima daryti išvadą, kad klientė nepripažįsta šeimoje kylančių problemų ir toliau apie jas net neužsimena, o paklausus vengia kalbėti.

Organizacinė konsultavimo struktūra.

Projekto trukmė buvo 8 susitikimai. Susitikimai vykdavo kartą per savaitę. Užsiėmimai trukdavo apie 75 minutes. Paskutiniam užsiėmimui buvo skiriama 90 min.

Konsultavimo procesas.

Pilna susitikimų santrauka randama priede nr. 1. Konsultavimo pokyčiai pateikiami per tris dvasinės terapijos sudedamąsias dalis: malda, dailės terapiją, konsultavimo dinamiką.

Malda. Pirmojo susitikimo metu klientei buvo pasiūlyta malda – viena iš struktūrinių susitikimo dalių. Emanuelė sutiko. Vienas iš siekiamų uždavinių – gilinti maldos patirtį. Uždavinio siekimo etapai (Clinton, Hawkins, 2011):

1. Konsultanto malda už klientą. Buvo paskirtas asmeninis laikas maldai už Emanuelę.
2. Kliento malda. Mergina įsipareigojo reguliariai melstis už save.
3. Gydimos malda. Konsultantas ir klientas susitikimų metu meldėsi kartu.

Konsultacijos pradžioje klientė neįvardijo maldos sunkumų, tačiau jie atsiskleidė trečiajame susitikime (vidinės maldos buveinė), kai klientė gavo užduotį nupiešti pagundas trukdančias maldai. Pagundas klientė pavaizdavo kaip namelius. Emanuelė nuodėmės simbolius – gyvūnus apgyvendino šiose nameliuose. Juodas – nusivylimas, nusigręžimas nuo šviesos, Dievo. Jame gyvena vorai, gyvatės, šliužai (baimė, nenoras, užsidarymas, gundymai, tingumas). Žalias – vidinis nenoras maldai. Čia gyvena didžioji puikybė, kuri turi karūną. Karūna simbolizuoja žmogaus valdžios ir pripažinimo siekimą. Šis simbolis patvirtina, kad merginai reikalingas įvertinimas ir pripažinimas. Mėlynas namelis – išoriniai trukdymai, jame gyvena mažesnė puikybė. Raudonas – kupinas išsiblašymo ir nesusikaupimo. Čia niekas negyvena.

Trečiojo susitikimo metu įvardyta dvasinė problema – nusilpęs maldos gyvenimas. Konsultavimo metu Emanuelė šią problemą sprendė taip: stengėsi rasti tinkamą vietą ir laiką maldai, skaityti dvasinio turinio knygas, praktikuoti naujus maldos būdus – užtarimo, lūpų maldą bei melstis su draugais. Mergina teigė, jog maldos pagundų – nuodėmių atpažinimas bei įvardijimas padėjo jai suprasti maldos svarbą. To pasekoje, mergina stengėsi sustiprinti savo maldos gyvenimą.

Nuodėmės pavidalai keitėsi piešiniuose (nuodingi gyvūnai; pagundos, kurios trukdo maldai; kaip vikšras tampa peteliške; aš ir Dievas dykumoje; meilės pilnatvė). Klientė vesdama savo

užrašus pamini, jog „gyviai – sielos žaizda“. Visa tai rodo, kad dvasinės terapijos metu vyko aktyvi kova su nuodėmėmis. Netgi, paskutiniame piešinyje nuodėmės yra išsilydžiusios Dievo šviesoje kaip šliužai, norintys patraukti į savo pusę. Bet klientė teigia, jog gelbsti laisva valia, malda ir išgyventas Dievo artumas.

Septintajame susitikime pastebėti maldos pokyčiai. Klientė buvusiuose susitikimuose rinkdavosi vien tylos maldą, o šiame susitikime pakeitė maldos formą. Ji užrašė aštuoniolika prašymų Dievui.

Dailės terapijos metodika. Aprašant bei interpretuojant klientės piešinius remiamasi A. Vengerio (2008) pastebėjimais.

Piešimo procesui buvo skiriamas svarbus vaidmuo. Klientai buvo svarbios detalės, piešinio meninė vertė. Dažnai kartojo, jog fantazijoje piešinys atrodo daug gražesnis negu pavyko nupiešti. Emanuelė pasakodama apie savo piešinius nevengė jų vertinti: „turėjo gautis gražiau“, „nepavyko“, „galėjau geriau pasistengti“. Lėtas piešimo tempas rodo asmenybės „įstrigimą“ ties smulkiomis detalėmis. Ne kartą piešiniai buvo tikslinami, paslepiaama tai, kas buvo nupiešta. Visi šie piešinių požymiai rodo nerimą, baimę patirti nesėkmę, nepasitikėjimą savimi. Tuo tarpu smulkios detalės piešinyje atskleidžia asmenybės kruopštumą, polinkį fantazuoti, svajingumą.

Piešiant nuodingus gyvūnus klientė stipriai spaudė pieštuką. Ypatingai išryškėja šešėliai – tai nerimo požymis. Vyravo konfliktiška situacija: kova su nuodėmėmis. Galima interpretuoti kitaip, jog nerimas kyla iš uždarų santykių šeimoje.

Spalvų gama pakankamai plati. Vyrauja šviesūs ir tamsūs spalvų tonai, atspalviai. Tai rodo, jog klientė išgyvena įvairias emocijas, jausmus konsultavimo proceso metu. Dažniausiai naudojama geltona spalva. Ji klientei yra svarbi. Reiškia Dievo šviesą ir jo artimą buvimą.

Piešiniai yra tarpusavyje susiję. Pastebima vientisa kelionė sudėliota iš atskirų atkarpų. Pirmas piešinys – tai gilus žvilgsnis į save, Dievą. Į antrąjį piešinį veda durys. Bokštų ir sargybinių sąsajos. Antras piešinys – nuodingi gyvūnai – nuodėmės. Sąsaja su trečiuoju piešiniu – penki nameliai ir juose apgyvendinti nuodingi gyvūnai. Trečias – pagundos trukdančios maldai. Pastebimas ryškių spalvų proveržis. „Ryškiai raudonos spalvos vyravimas būdingas esant aukštos įtampos būsenai“ (Vengeris, 2008, 43 p.). Įtampos būseną atsiranda demaskuojant nuodėmes ir pagundas piešinyje. Klientės noras nutraukti ryšius su nuodėmėmis vis stiprėja. Antras ir trečias susitikimai buvo labai reikšmingi. Po jų klientė skyrė nemažai laiko maldai, nuėjo pas kunigą ir atliko išpažintį.

Sekančiame susitikime ji nupiešė pasaulį Dievo rankose. Piešinyje atsiranda rėmas, kuris simbolizuoja atsiskyrimą nuo nuodingų gyvūnų. Penktame piešinyje vyrauja ramybė. Šeštame – nupiešta dykuma vaizduoja paskutinę kovą. Tai žvilgsnis atgal. Paskutinis piešinys yra lyg susitikimų santrauka. Jame klientė pavaizdavo, kas jai buvo svarbu: susijungimo malda (kaip

vikšras tampa peteliške), savęs pažinimas (sielos pilis), ramybės malda (aš Dievo akivaizdoje), savojo skurdo pažinimas (nuodingi gyvūnai).

Klientės savęs vaizdavimas išryškėja trijuose piešiniuose: vidinės maldos buveinėje (pagundos, kurios trukdo maldai), ramybės malda (aš – Dievo akivaizdoje), kliūtys meilei (aš ir Dievas dykumoje). Iš to galima matyti, kad klientė yra uždara (savęs nepiešia, jei piešia tai tik kontūrus, uždara būtybę). Ji – gynybiška, nes save vaizduoja nenoriai, jos piešiniuose jos pačios nėra matyti. Iš piešinio „aš ir Dievas dykumoje“ matoma, kad mergina yra sukaustyta grandinėmis ar virvėmis, tas rodo jos vidinį prisirišimą prie neišspręstų psichologinių problemų. Dykumos periodo pabaiga matoma paskutiniame piešinyje (laisvas piešinys) yra išėjimas iš dvasinių problemų, bet psichologinės problemos vis dar lieka.

Konsultavimo dinamika.

Pastebima klientės kaita susitikimų metu. Pastebimas pirmas lūžis, kai klientei teko įvardinti nuodingų gyvūnų sąsajas su nuodėmėmis, kurios padėjo suvokti nuodėmės pasekmes gyvenime. Antras lūžis buvo maldos sunkumų ir nuodėmės susiejimas (nuodėmės apgyvendinimas maldos sunkumų nameliuose). Vėliau sekė rėmo uždėjimas piešinyje (aš Dievo akivaizdoje) parodė klientės atsiskirimą nuo nuodėmių, to pasekoje einant į gilesnį santykį su Dievu. Paskutiniame piešinyje nebėra dykumos simbolių. Emanuelė pasiekė meilės pilnatvės buveinę.

Kritinis maldos pokytis matomas trečiajame susitikime, kai klientė pati apibendrindama suvokia, kad maldos gyvenimas yra labai svarbus. Galima pastebėti, kad mergina įvykdė savo pasiryžimus daugiau asmeniškai melstis, skaityti dvasines knygas. Ji pastebi, kad yra svarbu save ugdyti.

Emanuelė paskutinio susitikimo metu sudėliojo konsultacijų eiliškumą:

1. Sielos pilis
2. Aš Dievo akivaizdoje
3. Laisvas piešinys (buveinės)
4. Kaip vikšras tampa peteliške
5. Aš ir Dievas dykumoje.
6. Pagundos, kurios trukdo maldai
7. Nuodingi gyvūnai – nuodėmės

Anksčiau minėtas, psichologinių ir dvasinių problemų blokavimas atsiskleidžia ir šiame klientės sudėliotame konsultacijų eiliškume. Sunkiausi momentai, nors buvo patys reikšmingiausi, atsidūrė gale. Įžvelgiamas prieštaravimas sau, kurio mergina pažymi, kad būtent šie etapai buvo patys svarbiausi konsultavimo procese.

Jos užrašuose pateikta schema (po paskutinio susitikimo): vidinė malda – nuolankumas – tikėjimas ir pasitikėjimas – ištikimybė ir ištvermė – intencijos tyrumas – nuolankumas ir širdies

neturtas – apsisprendimas, ryžtingumas – atsidavimas Dievui. Ši schema parodo, kad klientė susidėliojo esminius maldos žingsnius.

Klientė apibendrinus projektą „Kelionė į sielos pilį“ teigia, kad ji labiau pažino save. Ji suvokė, kad nepasitiki savimi, jai svarbus „sielos pilies“ pasaulis, kad vyksta nesibaigianti kova su nuodėmėmis. Matomas maldos pokytis į gilesnį santykį su Dievu. Nors Emanuelė pamini, kad buvo nusileidusi nuo savojo švyturio, tačiau atsirado dvasiniai pasiryžimai.

Projekto efektyvumas.

Šiame projekte buvo išskirti tokie uždaviniai, pagal kuriuos suskirstomas projekto efektyvumas:

1. Ugdyti asmens savęs pažinimą. Asmenybė pažino save per santykį su Dievu, terapinį santykį su konsultantu, per piešinius. Savęs pažinimas orientuotas pažinti savo nuodėmingą prigimtį, vidinį skurdą. Vienas iš esminių aspektų savęs pažinime yra santykis su Dievu. Šiame santykyje žmogus atsiskleidžia kaip Dievo paveikslas. Klientei labiausiai padėjo nuodėmių, sunkumų įsivardijimas. Jis leido pažinti savo vidinį skurdą. Galima teigti, jog visa tai Emanuelei padėjo augti kaip asmenybei. Apibendrinime galima pamatyti visus savęs pažinimo aspektus (Priedas Nr. 2).

2. Gilinti tiriamojo maldos patirtį. Malda užaugino dvasiškai. Kliento, konsultanto, gydymo malda sustiprino Emanuelę. Auganti maldos patirtis turėjo įtakos asmeniniame gyvenime: atsirado reguliarumas, noras melstis, atrastos naujos maldos formos. Meditacijų tekstai buvo ugdomojo pobūdžio. Pasak klientės, malda yra vartai į tikėjimą, tai paskatinimas pradėti keistis ir žengti gilyn. Užrašyta Emanuelės malda yra stipriausias artimesnio santykio su Dievu proveržis. Maldos patirties gylis nusakomas klientės žodžiais: „Maldos patirtis vis auga manyje“.

3. Projekto metu spręsti dvasines problemas. Nuodėmių ir pagundų, kurios trukdo maldai įsivardinimas buvo pradinis dvasinių problemų sprendimo etapas. Tai sumažino nerimą dėl esamų nuodėmių. Emanuelės nuėjimas pas kunigą atlikti išpažintį rodo jos motyvaciją sprendžiant dvasines problemas. Galima teigti, jog maldos patirtis pagilinta, silpnas ryšys su Dievu sustiprintas.

4. Šiuo projektu padėti kurti artimesnį ryšį su Dievu. Per savęs pažinimą, maldos patirtį, santykį su Dievu sukurtas artimesnis ryšys su Kūrėju. Ir pati klientė pastebi pokyčius, kurie yra akivaizdūs. Svarbiausias pokytis – klientės troškimas nenutraukti bendrystės su Dievu.

IŠVADOS

1. Krikščioniškame dvasingume maldos vaidmuo yra esminis. Žodinė, meditacijos ir kontempliatyvioji malda nutiesia kelią Dievo link. Šv. Teresės Avilietės „Sielos pilyje“ aprašytos septynios maldos pakopos atskleidžia karmelitiškojo dvasingumo esmę. Kurios viena iš charizmų – tai pagalba žmonėms įeiti į savo vidų ir susitikti su Dievu, kuriam, anot šventosios (2008), priklauso centrinė vieta. Iš to seka išvada, jog krikščioniškam dvasingumui karmelitiška malda yra neįkainojamas lobis. Jis apima ne tik maldos praktikas, bet priartina prie asmenybei aktualių temų: savęs pažinimo, dvasinio gyvenimo kliūčių, Dievo ir asmens bendrystės dialogo.

2. Dailės terapija pasižymi gausia metodų įvairove, kurių sąsaja su malda nukreipia į dvasinę terapiją. Dailės terapija yra reikšmingas įrankis padedantis atskleisti asmens vidinį pasaulį. Gilus žvilgsnis į piešinį, asmenybės piešimo ypatumus, jo procesą per krikščionišką prizmę atveria dvasines problemas, parodo kliento emocijų savijautą.

3. Parengtas maldos ir dailės terapijos dvasinio konsultavimo projektas „Kelionė į sielos pilį“ apima aštuonias temas. Kiekviena tema prisiliečia prie bazinių asmenybės poreikių ir sužadina maldos, dvasinio augimo, nenutrūkstamo ryšio su Dievu alkį. Projektas skatina krikščioniškojo gyvenimo augimą. Platus projekto turinys apimantis malda, meditaciją, dailės terapijos metodus, pusiau struktūruotą interviu bei aptarimą leidžia klientui visapusiškai atsiskleisti, nagrinėti ir ieškoti problemų sprendimo.

4. Parengtas dvasinio konsultavimo projektas „Kelionė į Sielos pilį“ buvo patikrintas konsultuojant vieną asmenį. Klientės įvardytos problemos buvo ašis aplink kurią dėliojosi konsultavimo procesas.

Šiame projekte buvo iškelti keturi uždaviniai, kurie sėkmingai įvykdyti. Visų pirma buvo siekiama ugdyti asmens savęs pažinimą. Asmenybė pažino save per santykį su Dievu, terapinį santykį su konsultantu, per piešinius. Labiausiai padėjo nuodėmių, sunkumų įsivardijimas. Jis leido pažinti vidinį skurdą, savo nuodėmingumą. Galima teigti, jog tai padėjo augti kaip asmenybei.

Antra, buvo gilinama maldos patirtis. Kliento, konsultanto, gydymo malda sustiprino ir užaugino dvasiškai. Pastebėti pozityvūs maldos pokyčiai: atsirado reguliarumas, noras melstis, atrastos naujos maldos formos.

Trečia, projekto metu buvo sprendžiamos dvasinės problemos. Šių problemų sprendimas susidėjo iš atskirų etapų: malda, meditacija, dailės terapija ir aptarimas. Visa tai padėjo įvardyti pagrindines dvasinių problemų priežastis – nuodėmes ir pagundas maldai. Jos buvo sprendžiamos per klientės įvardytus pasiryžimus.

Ketvirta, padėti kurti artimesnį ryšį su Dievu. Per savęs pažinimą, maldos patirtį, santykį su Dievu sukurtas artimesnis ryšys. Svarbiausias pokytis – klientės troškimas nenutraukti bendrystės su Dievu.

5. Iškelta hipotezė patvirtino. Krikščioniška malda susieta su dailės terapija yra efektyvus būdas spręsti dvasines problemas.

REKOMENDACIJOS

1. Dvasinio konsultavimo projekto „Kelionė į sielos pilį“ metu buvo pastebėta, kad asmuo turi ne tik dvasinių, bet ir psichologinių problemų. Norint efektyviau taikyti sukurtą projektą patariama, kad dvasinis konsultantas ir psichologas dirbtų kartu.

2. Atlikus vieno atvejo kokybinį tyrimą buvo pastebėta, kad šis projektas yra veiksmingas. Projekto įgyvendinimo galimybės gali toliau tęstis individualiose susitikimuose, tačiau siekiant platesnės integracijos, būtų naudinga ir prasminga projektą pritaikyti grupiniuose susitikimuose.

3. Pastebėta, jog aplinka, kurioje vyksta susitikimai yra ypač svarbi. Tinkamai paruošta erdvė maldai ir meditacijai galėtų padėti sukurti pasitikėjimo atmosferą, artimesnį ryšį su Dievu. Tuo tarpu dailės terapijai ir aptarimui tiktų jai pritaikyta patalpa.

4. „Kelionės į sielos pilį“ konsultacijos metu yra penkios sudedamosios dalys: malda, meditacija, dailės terapija, aptarimas, apibendrinimas. Susitikimams buvo skiriamos 75 min., tačiau pastebėta, jog laiko ribos gali būti praplėstos iki 90 min.

Literatūra

1. Benediktas XVI. 2011. Bendroji trečiadienio audiencija. Meditacijos malda. [žiūrėta 2012 rugsėjo 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://lt.radiovaticana.va/news/2011/08/17/bendroji_tre%C4%8Diadienio_audiencija._meditacijos_malda/lit-513186>.
2. Bondi R. C. 2006. Melstis ir mylėti. Pokalbiai apie maldą su ankstyvąja Bažnyčia. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
3. Būtienė D. 2012. Konsultavimo procesas. Paskaitos. Klaipėda: KU PF Psichologijos katedra.
4. Binz S. J. 2005. Pašnekesiai su Dievu skaitant Šventąjį Raštą. Kaunas: Gyvieji akmenėliai.
5. Carreto C. 1998. Laiškai iš dykumos. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
6. Ciardi F. 2007. Tavo Žodis – ugnis. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
7. Clinton T., Hawkins R. 2011. The Popular Encyclopedia of Christian Counseling. Eugene, Oregon: Harvest House Publishers.
8. Croissant J. 2006. Kūnas – grožio šventovė. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
9. Davies R. 2011. Reading the Classics: Teresa of Avila's „Interior Castle“. [žiūrėta 2013 m. sausio 15 d.]. Prieiga per Internetą: <<http://spectrummagazine.org/article/spirituality/2011/01/31/reading-classics-teresa-avila%E2%80%99s-interior-castle>>.
10. Dalley T. 2004. Dailė kaip terapija. Apostrofa.
11. Doherty K. 2004. Evangelija be kompromisų. Vilnius: Dialogo kultūros institutas.
12. Foster R. J. 2007. Dvasinės pratybos. Lietuvos krikščioniškas fondas.
13. Gudaitė G. 2007. Klinikinis psichologinis vertinimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
14. Grakauskitė – Karkockienė D. 2002. Kūrybos psichologija. Vilnius: Logotipas.
15. Youcat. 2011. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
16. Jonas Paulius II. 1999. Laiškas meninkams. Bažnyčios žinios, Nr. 10. [žiūrėta 2012 spalio 4 d.]. Prieiga per Internetą: <<http://www.lcn.lt/bzinius/bz9910/910dok.html>>.
17. Katalikų Bažnyčios katekizmas. 1996. Tarpdiecezinė Katechetikos Komisijos leidykla.
18. Kardelis K. 2005. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai: Lucilijus.
19. Kreeft P. 2006. Malda pradedantiesiems. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
20. Kriukelienė L. 2009. Dailės terapija. Kaunas: Vitae Litera.
21. Kučinskienė R. 2006. Dailės terapija: seminarų užrašai. Vilnius: Kronta.
22. Lafrance J. 2000. Širdies malda. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
23. Leliugienė M. 2002. Dailės terapijos taikymo galimybės. Vilnius: VŠĮ Rafaelis.

24. Leliugienė M, Klemkaitė J. 2004. Dailės terapija socialiniame darbe su vaikais. Vilnius: AB „Spauda“.
25. Madron T. 2004. Gyvenimas pagal spalvas. Kaunas: Dajalita.
26. Malchiody C. A. 2012. Handbook of Art Therapy. New York.
27. Martišius V. Psichologijos metodai. 1999. Vilnius: Egalda.
28. Merton T. 2005. Kontempliatyvioji malda. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
29. Merton T. 2008. Naujosios kontempliacijos sėklos. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
30. Motina Teresė. 2007. Gailestingumo mokykloje. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
31. Michael C. P., Norrisey M. C. 2005. Malda ir temperamentas. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
32. Purvinaitė R. M., Bružaitė R. 2009. Meno terapijos įtaka gyvenimo kokybei sergant psichikos liga. Socialinis ugdymas. Nr. 7 (18). Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
33. Ramonienė D. 1997. Krikščioniškos ikonografijos žodynas. Vilnius: Dailės akademijos leidykla.
34. Szkodon J. 2008. Kas yra kasdienio gyvenimo dvasingumas? Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
35. Šapoka K. 2009. Dailės terapijos santykis terapiniame kontekste. Socialinis ugdymas. Nr. 7 (18). Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
36. Šventasis Raštas. Senasis ir Naujasis Testamentas. 1998. Vilnius: Katalikų pasaulis.
37. Šventumo kelias karmelyje. 2010. [žiūrėta 2012 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per Internetą: <<http://karmelitai.wordpress.com/2010/11/21/sventumo-kelias-karmelyje>>
38. Šv. Teresė Avilietė. 1998. Gyvenimas. Kaunas: UAB Judex.
39. Šv. Teresė Avilietė. 2004. Vienuolynų steigimas. Kaunas: Mažoji poligrafija.
40. Šv. Teresė Avilietė. 2008. Sielos pilis. Kaunas: Mažoji poligrafija.
41. Tikėjimo mokymo kongregacija. 2012. [žiūrėta 2013 03 02]. Prieiga per Internetą: <<http://www.tikejimometai.lt/w/index.php?id=23>>
42. Towns E. 2009. How Gods answers prayer. Shipensburg, PA: Destiny image.
43. Vengeris A. 2008. Psichologinis konsultavimas ir diagnostika. 1 dalis. Vilnius: Presvika.

SANTRAUKA

Lazdauskaitė R. Maldos ir dailės terapijos integracija kaip dvasinio konsultavimo modelis. Dvasinio konsultavimo magistratūros studijų baigiamasis darbas. Darbo vadovė doc. dr. Vaineta Juškienė. Klaipėdos universitetas: Klaipėda, 2013. – 64 p.

Pagrindiniai žodžiai: malda, dailės terapija, dvasinis konsultavimas, dvasinė terapija.

Darbo objektas: maldos ir dailės terapijos integracija dvasiniame konsultavime. Darbo tikslas: išanalizavus maldos ir dailės terapijos integracijos galimybes, parengti ir empiriškai patikrinti dvasinio konsultavimo projektą. Darbo uždaviniai: 1. Aktualizuoti maldos svarbą krikščioniškajam dvasingumui išryškinant karmelitiškojo maldingumo specifiką. 2. Pristatyti dailės integravimo dvasinėje terapijoje prielaidas ir metodus. 3. Parengti integruotą maldos ir dailės terapijos dvasinio konsultavimo modelio projektą. 4. Patikrinti projekto vykdymo galimybes dvasinio konsultavimo praktikoje ir pateikti projekto poveikio analizę.

Krikščioniškojo dvasingumo pagrindas – malda. Ji padeda kurti ne tik artimesnį ryšį su Dievu, bet veda į bendrystę – tikėjimo, vilties ir meilės dialogą. Dvasiniame konsultavime maldos vaidmuo yra esminis. T. Clinton ir R. Hawkins (2011) išskirti trys maldos modeliai (konsultanto, kliento ir gydymo malda) yra dialogo tarp Dievo ir žmogaus, kliento ir konsultanto terapinis santykis. Šv. Teresė Avilietė (2008) nurodo karmelitiškos maldos esmę – meilės pilnatvės išgyvenimas Dieve savo sielos buveinėje.

Kitas svarbus elementas – dailės terapijos naudojimas. Klientas turi galimybę laisvai reikšti susikaupusius jausmus, emocijas, dvasines problemas per piešinį, pasirinktas spalvas, asmenybei reikšmingus simbolius. Malda veda į santykį tarp Dievo ir žmogaus, o dailė yra priemonė padedanti pažinti ir atskleisti šį santykį. Tuo atveju dailė tampa kaip dvasinės terapijos elementas.

Karmelitės šv. Teresės Avilietės (2008) „Sielos pilies“ septynių buveinių modelis tapo pagrindu kuriant integruotą maldos ir dailės terapijos „Kelionė į sielos pilį“ projektą. Šventosios dvasinio gyvenimo, maldos patirtys, nuorodos bei S. J. Binz (2005), J. Croissant (2006), R. Davies (2011) įžvalgos pateikiamos adaptuotos meditacijos – maldos forma. Išskiriamos aštuonios temos: savęs ir savojo skurdo pažinimas, vidinė, atsiduodanti, ramybės, susijungimo malda, kliūtys meilei ir meilės pilnatvė.

Parengtas dvasinio konsultavimo projektas „Kelionė į Sielos pilį“ buvo patikrintas konsultuojant vieną asmenį. Šio projekto efektyvumą rodo įvykdyti uždaviniai: klientė labiau pažino save, pagilino maldos patirtį, sustiprino ryšį su Dievu.

SUMMARY

Lazdauskaitė R. The integration of prayer and art therapy – a model of spiritual counseling. Thesis of Spiritual Counseling studies for master's degree. Supervisor, Assoc. Prof., Dr. Vaineta Juškienė. University of Klaipėda: Klaipėda, 2013. – 64 p.

Key words: prayer, art therapy, spiritual counseling, spiritual therapy.

Objective: integration of prayer and art therapy in spiritual counseling. Goal: to analyze possibilities of prayer and art therapy integration, to prepare and empirically verify the project of spiritual counseling. Tasks: 1. Actualize the importance of a prayer for a Christian spirituality while highlighting Carmelites prayer particularity. 2. Introduce art integration assumptions and methods in spiritual therapy. 3. Prepare integrated, prayer and art therapy, model of counseling project. 4. Verify opportunities of project accomplishment in spiritual counseling practice and present analysis of project's efficiency.

Prayer is a basis for Christian spirituality. It helps to develop closer relation not only with God but also leads to a community – to the dialogue of faith, love, and hope. The role of prayer in the spiritual counseling is fundamental. Three models of a prayer (consultant's, clients', and prayer of healing) distinguished by T. Clinton and R. Hawkins (2011) are the therapeutic relations in dialogue between man and God, client and the consultant. St. Theresa of Avila (2008) points the essence of Carmelite's prayer – experience plenitude of love in God Himself while actually being in the mansion of one's soul.

Another important element is the usage of art therapy. A client has an opportunity to freely express feelings, emotions, and spiritual problems through a painting, through chosen colors, through symbols specific to individual. Prayer leads to a relationship between God and man while art is a measure helping to recognize and to develop this relationship. In this case, art becomes an element of spiritual counseling.

“The Interior Castle” by Carmelite, St. Theresa of Avila, the seven-mansion model, became a basis while creating prayer and art therapy integrated project “Journey to the Soul Castle”. Spiritual life, prayer experiences, and directions by this saint as well as insights made by S. J. Binz (2005), J. Croissant (2006), and R. Davies (2011) are adapted meditations – it is a form of a prayer. Eight themes are distinguished: recognition of oneself and his/her poverty, internal, devotional, peaceful, conjoining prayer, obstacles to love, and plenitude of love.

“Journey to the Soul Castle”, prepared project of spiritual counseling, was verified while counseling one person. Efficiency of this project is shown through accomplished tasks: the client had a chance to get to know her better; she expended experience of a prayer, and strengthened her relationship with God.

PRIEDAI

Pilni susitikimų aprašymai

Pirmoji tema: Sielos pilis – savęs pažinimo buveinė.

Įvadas: Pirmas susitikimas prasidėjo pasisveikinimu, konsultanto prisistatymu, susipažinimu su klientu. Trumpai buvo pristatoma užsiėmimų struktūra, trukmė, tikslas ir eiga. Sukurtos taisyklės: 1. konfidencialumas, 2. susitikimo metu negalima naudotis mobiliuoju telefonu, garsas ir vibracija išjungiami, 3. dailės terapijos metu nenaudojamas pieštukas ir trintukas, 4. galimas piešinio pratęsimas pokalbio – aptarimo metu.

Pristatomos dailės terapijai reikalingos priemonės. Prieš maldą klientei buvo pasakoma, kad maldos metu ji gali melstis kartu tyliai ar garsiai. Viso susitikimo metu grojo rami – meditacinė muzika. Maldos metu buvo patariama užsimerkti.

Malda. Pradėjome persižegnojimu ir žvakės uždegimu. Klientė buvo susikaupusi ir užsimerkusi.

Meditacija. Po meditacijos klientė kelias akimirkas dar pabuvo užsimerkusi ir netrukus atsimerkė.

Aptarimas. Emanuelė nupiešus piešinį jautėsi nerami, nes ji manė, kad jai nepavyko nupiešti sielos pilies tokios gražios, kokia ji yra jos fantazijoje. Paklausta, o kaip ji norėjo nupiešti, atsakė: „Sielos pilis turėjo būti labiau kaip tvirtovė su dideliu bokštu – švyturiu, kuris netilpo lape“. Tada klientei buvo paduodamas popieriaus lapas, kad ji galėtų pratęsti bokštą ir baigti piešti švyturį. Emanuelė pasiėmė teptuką ir pratęsė bokštą, pasakodama, kad šis bokštas yra skirtas Dievui. Iš jo sklinda geltoni spinduliai – tai Dievo šviesa, kuri apšviečia mišką, pilį ir žmones. Klientė papasakojo apie nupieštą sielos pilį: ji stovi ant kalno, turi tvirtą pamatą – tai šeima. Pilies viduje yra vidinis kiemelis, kuriame yra ji ir jai brangūs žmonės: šeimos nariai, geri draugai. Šalia yra du bokštai. Viename iš jų (arčiau dešinės) klientė užlipa ir žvelgia pro langus į supantį mišką, žmones. Kitame bokšte niekas nesilanko, jis apleistas. Kelias vedantis į pilį yra lygus. Nesunku patekti į pilį jos šeimos nariams ir geriems draugams. Siena saugo nuo piktų žmonių, kurie gali įsibrauti ir viską sugriauti, todėl ji būtina. Šalia švyturio, aptarimo metu, nupiešė tokio pat aukščio bokštą kaip švyturį. Šis bokštas yra skirtas žmonėms, kurie nori pamatyti Dievo skleidžiamus spindulius. Klientė pasakojo, kad ji leidžia žmonėms užlipti į šį bokštą ir gėrėtis Dievu. Į švyturį dar nėra niekas užlipęs. Norint jį pasiekti reikia kilti aukštyn suktais laipteliais, kurių yra labai daug. Emanuelė piešinyje pažymėjo iki kurios vietos ji yra buvusi aukščiausiai užlipusi. Tai maždaug bokšto vidurys. Ji užlipa, apsidairo ir nulipa žemyn. Aukščiau nebuvo užlipusi. Švyturio, bokštelių,

durų langai yra tamsūs. Jie yra užtamsinti, kad niekas nematytų, kad pro juos žvelgiama. Mažus langus klientė nupiešė prasidėjus aptarimui.

Apibendrinimas: „Aš supratu, kad mano gyvenime yra svarbūs žmonės. Jie yra tvirtovės dalis. Susitikimo metu supratau, kad nepažįstu savęs tiek, kiek norėčiau. Sielos pilies piešimas padėjo giliau pažvelgti į save. Iš susitikimo išeinu susimąsčiusi apie vidines sienas, nežinau ką jos reiškia. Iki kito susitikimo norėčiau pagalvoti ir atrasti atsakymą į šį klausimą: Ką reiškia vidinės sienos, ką jos duoda gero ir blogo?“.

Kiliosios mintys, pamąstymai, sąsajos įvardytos atėjus į kitą susitikimą.

Pilies sienos turi funkciją saugoti. Jos reiškia prisirišimą prie žmonių, nes sunku paleisti bei išsiskirti su žmonėmis, kurie yra svarbūs. Klientė čia kalba apie gerus draugus, pažįstamus. Mažesnis bokštas – tai liūdesio, apmąstymų bei ramybės vieta. Čia klientė jaučiasi saugi, nes niekas jos nemato.

Antroji tema: Savojo skurdo pažinimas

Malda. Maldos metu klientė buvo susikaupusi ir užsimerkusi. Po maldos įvardijo: „Tylos metu aš meldžiausi savo širdyje“.

Meditacija. Meditacijos metu Emanuelė ramiai sėdėjo, buvo užsimerkusi. Įdėmiai klausėsi lėtai skaitomos meditacijos, o po jos neskubėjo atsimerkti. Kelias akimirkas buvo tyloje, susimąsčiusi. Tylos metu įsivaizdavo gyvūnus, kurie yra šalia sielos pilies.

Aptarimas. Pradžioje klientė nupiešė sielos pilies duris. Pro jas sklinda šviesa. Durų stiklai yra permatomi. Po to, pagal svarbumą, nupiešė gyvūnus, kurios susiejo su nuodėmėmis, jausmais:

1. Puikybė. Šis gyvūnas yra pats didžiausias ir galingiausias. Sparnai yra galingumo simbolis. Jis yra piktas ir grėsmingas, bet tuo pat metu ir gražus bei simpatiškas.
2. Tingumas. Pagal svarbumą jis yra antras. Jo vardas – tinguliukas. Jis gali laisvai praeiti pro pilies sargybinius ir likti nepastebėtas.
3. Gundymas. Gyvatė, kuri pasiruošusi pulti ir gundyti nuodėmei. Tai vienintelis gyvūnas, kuris neparodo nuodėmės ar su ją susijusio jausmo, bet atskleidžia piktojo veidą.
4. Mažesnė puikybė. Mielas gyvūnelis, kuris yra apgaulingas.
5. Baimės, nenoras, užsidarymas. Trys grėsmingi vorai yra labai nemalonūs gyvūnai. Jie ropoja po pilį ir gali bet kada pasislėpti, išlikti nepastebimi.

Visi nupiešti gyvūnai moka kalbėti. Jie gundo nusidėti. Emanuelė stengiasi jiems neatsakyti, bet ne visada tai pavyksta.

Nupiešus gyvūnus klientė pasijuto nesaugiai. Ji šalia pilies vartų nupiešė du sargybinius, kurie saugo nuo nuodingų žvėrių. Kairėje pusėje esantis sargybinis yra aktyvus, drąsus, visada

pasiruošęs kautis ir atstumti puolančias nuodėmes. Jis turi geležinę kaukę pro kurią nesimato veido. Sargybinis mato šviesą sklindančią iš pilies vidaus – tai jis yra šios šviesos saugotojas. Antrasis sargybinis yra pasyvus, miegantis. Jis panašus į „tinguliuką“. Jie geri draugai. Šis sargybinis tarsi yra atsisukęs į šviesą, bet jos nemato. Šarvas nukritęs, apranga netinkama pilies sargybiniui. Pilies sargai simbolizuoja dvi Emanuelės puses: kova su nuodėmėmis ir pasidavimas joms. Pilies sargybą klientė susiejo su uždaviniais: gyvenimo tikslo siekimas, susikoncentravimas ties gėriu, pamatyti šviesą – Dievą, bei vertybėmis: gėris, grožis, meilė artimui. Visa tai padeda ginti sielos pilį.

Gilesnė reikšmė atsiskleidė kalbant apie klientės šeimą. Mama nuo pat vaikystės kiekvieną sekmadienį vesdavosi į bažnyčią. Tačiau ne visą laiką. Gimnazijoje labiau įsijungus į katalikiško jaunimo veiklą – mama prieštaravo, kildavo konfliktų. Kartais mamos nenoras paleisti merginą šiek tiek varžydavo. Pasitaiko atvejų, kad mama už klientę daro sprendimus. Tačiau Emanuelė stengiasi palaikyti su ja gerus santykius. Mergina tėvo nepažįsta, gyvena kartu su patėviu, su kuriuo sunkiai bendrauja. Klientė pastebėjo, kad jis yra netikintis.

Apibendrinimas: „Aš supratau, kad yra labai svarbu stiprinti pilies apsaugą, kuri kovotų su nuodingais gyvūnais. Šis susitikimas buvo svarbus, nes jo metu įsivardijau nuodėmės pagal eiliškumą bei svarbą. Pamačiau kaip jos atrodo. Iki sekančio susitikimo norėčiau labiau pamąstyti apie pilies sargybinius ir jų pareigas. Taip pat apie nuodėmių simbolius“.

Trečioji tema: Vidinės maldos buveinė

Malda. Skambant ramiai meditacinei muzikai klientė užsimerkė ir buvo tyloje. Klausėsi, ir kaip po maldos pasakė: tyliai meldėsi kartu.

Meditacija. Po meditacijos klientė neskubėjo atsimerkti, ji savo vaizduotėje jau buvo sudėliojus piešinį, kurį norės perkelti ant lapo.

Aptarimas. Klientė nupiešė geltoną taką, kuris turi išsišakojimus – „tai lyg dvi kelio pusės, lengva nukrypti nuo kelio. Takas veda į maldą“. Emanuelė nupiešė namelius. Jiems aptarimo metu davė pavadinimus:

Raudonas – išsiblaškytas ir nesusikaupimas;

mėlynas – išoriniai trukdymai,

žalias – vidinis nenoras maldai,

juodas – nusigręžimas nuo šviesos, Dievo. Šiame namelyje taip pat slepiasi nusivylimas. Geltoni taškėliai, kurių piešinyje yra pakankamai daug, reiškia Dievo šviesą. Jie yra lyg nuorodos – žiburėliai, kad nepasiklystum tamsoje, padeda rasti kelią pas Dievą. Aptarimo metu klientė įvardijo savo vietą piešinyje, nupiešė pilkas pėdutes. Tai yra jos maldos kelias, kuriuo ji eina. Emanuelė save palygino su vaiku, kuriam yra penki metai. Vingiuotu keliu ją veda Dievo ranka. Kelio gale

spindi šviesa, ten niekas netrukdo maldai. Žmogus džiaugiasi Dievo artumu. Kad žengtum toliau reikalingas pasiruošimas: atitrūkimas nuo išsiblaškimų, maldos vieta, kur niekas netrukdytų, kaskart ieškoti naujų maldos formų.

Klientė, piešinyje nupiešė apsaugą – tai balti kelio kontūrai. Jie yra tarsi skydas. Visos pagundos atsiranda iš nuodėmių. Nuodėmės yra kaip pilti ir klastingi šliužai, kurie kaunasi, persekioja Dievo siunčiamą šviesą. Dievo spinduliai – tai meilė, gerumas, pasitikėjimas, malda.

Maldos pagundos slepiasi nameliuose. Jų yra penki. Praeitame susitikime klientė nupiešė penkias nuodėmės. Tai sąsajos ir klientė per šį susitikimą tarsi nupiešė nuodėmėms namus:

juodame namelyje apgyvendino vorus, gyvates ir šliužus;

žaliame – didžioji puikybė;

mėlyname – mažesnė puikybė;

Raudoni nameliai liko tušti. Juose nieko nesinorėjo apgyvendinti;

Baigiant kalbėti apie piešinį, klientė pastebėjo, kad namelis, kuriame gyvena puikybė yra su karūna.

Klientė įvardijo vieną iš dvasinių problemų – tai nusilpęs maldos gyvenimas. Ji susitikimo metu, stengėsi surasti būdų kaip sustiprinti maldos gyvenimą: atrasti tinkamą laiką ir vietą maldai, dvasinių knygų skaitymas, pabandyti melstis lūpų maldos forma, praktikuoti užtarimo maldą.

Apibendrinimas. „Aš supratau, kad maldos gyvenimas yra labai svarbus. Pamačiau savo nenorą melstis. Nupiešti nameliai neatrodė tokie svarbūs. Tik davus jiems pavadinimus, suvokiau ir įvardijau, kokios yra pagrindinės pagundos trukdančios maldai. Tapo aišku, kad pagundos maldai ir nuodėmės yra tarpusavyje labai susijusios. Įvardytus pasiryžimus stengsiuos įgyvendinti“.

Ketvirtoji tema: Atsiduodanti malda

Malda. Jos metu klientė buvo rami, susikaupusi, užsimerkusi.

Lectio divina metodus. Klientė įvardijo, kad Dievo įsakymų laikymasis yra tarsi vartai į amžinąjį gyvenimą. Kalbėdama apie turtingą jaunuolį, Emanuelė pastebėjo, kad jo reakcija į Jėzaus atsakymą buvo nusiminimas. Jis negalėjo palikti žemiškojo turto, nes buvo prie jo prisirišęs. Klientė išvelgė šias sąsajas: svarbiau išsižadėti ir pasirinkti kelią su Dievu nei kelią be Dievo; nereikia pasiduoti materialumui ir tuštiems dalykams. Ši istorija yra pamokanti. Į klausimą „Ko man dar trūksta?“ mergina atsakė: „Ieškojimo. Savo gyvenime dar nesu atradusi Dievo. Trūksta noro, kuris skatintų palikti rūpesčius, nereikšmingus kasdienius dalykus“. Pilnai sekti Jėzų, merginai, trukdo kitų įtaka, laiko stoka, rūpesčiai. Ji įvardijo, jog labiausiai trūksta drąsos ir pasitikėjimo Dievu.

Apibendrinimas. „Per šį susitikimą supratau, kad tobulumas yra susijęs su Dievu. Amžinasis gyvenimas yra tobulumas – siekiamybė. Liūdesys atsiranda tuomet, kai nusigręžiame nuo Dievo, nepasitikime juo“

Susitikimas baigėsi malda. Klientė pasirinko melstis tyloje.

Penktoji tema: Ramybės malda

Malda. Kiekvieną kartą prieš maldą, klientei, pasakoma, kad ji laisvai gali įsijungti į maldą ir išsakyti savo padėkas, maldavimus, kilusias mintis maldos forma. Tačiau klientė visada renkasi maldą tyloje.

Meditacija. Meditacijos metu klientė buvo užsimerkusi, sėdėjo ramiai. Po perskaitytos meditacijos neskubėjo atsimerkti ir pereiti prie kito etapo.

Aptarimas. Emanuelė nupiešė pasaulį su žemynais. Ji save pavaizdavo kaip mažą žmogeliuką gaublio viršuje. Kiti žmonės pavaizduoti pėdutėmis. Jie mažiau svarbūs, „paskendę savyje“. Klientė taip pat jaučiasi „paskendus“ kasdieniauose darbuose, užsidariusi nuo kitų žmonių. Jos pasitikėjimas savimi svyruojantis. Nupieštas vanduo piešinyje yra ramus ir šiltas.

Dievas mato kiekvieną žmogų. Jo rankose visas pasaulis. Gaublį juosia atmosferų sluoksniai – tai žmonių mintys, jausmai. Geltona – Dievo šviesa, žalia – problemos, raudona – pyktis, balta – atsivėrimas.

Kalbėdama apie piešinio foną klientė įvardijo, kad norėjosi piešti jį juodą, tačiau nupiešė pilką. Tai cemento siena su plytomis. Simbolizuoja amžinąjį gyvenimą, ramybę bei stabilumą. Rėmelis – tai riba. Ribą įvardijo kaip Dievo suvokimą. Iš pat pradžių klientė sakė, kad negalima peržengti šios ribos, o po kiek laiko pasakė, kad ši riba gali būti peržengiama. Peržengimas susijęs su amžinuoju gyvenimu.

Emanuelė, Dievo akivaizdoje, jaučiasi maža, nebijanti Dievo, rami, pasitikinti jo vedimu. Klientė įvardijo, kad jai sunku pasitikėti savimi.

Aptarimo metu, Emanuelė, pasakė, kad piešinyje trūksta gyvybės ir pasiėmė ryškiai geltonus dažus ir nupiešė taškelius kur žmogaus siela jungiasi su Dievu. Balta spalva simbolizuoja perėjimą iš gyvenimo į amžinybę.

Dievas yra neaprepiamas, neturi ribų, neišsenkantis, žodžiais sunku apibūdinti. Ryšys tarp jos ir Dievo yra artimas, tačiau yra kur tobulėti. Pasitikėjimas Dievu galėtų padėti pasitikėti savimi.

Apibendrinimas. „Analizuojant piešinį pamačiau, kad man svarbus ir labai įdomus amžinasis gyvenimas. Dievas yra visur lydintis. Svarbu buvo mąstyti kaip jaučiuosi ir kokia esu Dievo akivaizdoje. Supratau, kad žmogaus su savo problemomis nėra juokingas Dievo akyse. Pasiryžimas – stengtis pasitikėti savimi“.

Šeštoji tema: Susijungimo malda

Malda. Klientė maldos metu buvo rami, susikaupusi.

Meditacija. Pradėjus skaityti meditaciją Emanuelė užsimerkė ir stengėsi įsijausti į skaitomą tekstą.

Aptarimas. Piešinyje pavaizdavo praeitį ir dabartį. Dešinėje pusėje esantis sparnas simbolizuoja sumaištį, praeitį, kiautą. Spalvotas kiautas pilnas sunkumų – nepasitikėjimo savimi, nuodėmių.

Balta gėlė simbolizuoja Dievo šviesą, kuri atsispindi drugelyje. Peteliškė skrenda į Dievo šviesą, kurios ieškojo kiaute. Ji yra laisva ir rami. Emanuelė, atarimo metu, keletą kartų pakartojo, kad norėtų, jog gėlė būtų didesnė, o drugelis mažesnis. Klientei drugelis yra gražus, ji jame nieko nenorėtų keisti. Jis atsiribodamas nuo kiauto atrado save. Piešinyje vyrauja ramybė, šviesa, susimąstymas, susikaupimas. Tai ankstus rytas, gaubia rūkas. Rūkas simbolizuoja perėjimą į gyvenimą – vikšras tampa peteliške.

Apibendrinimas. „Šis susitikimas padėjo panirti į ramybę. Per piešinį galėjau atskleisti ir įsigilinti į save, savo gyvenimo kelionę. Iš susitikimo išeinu rami ir susimąšiusi“.

Septintoji tema: Ramybės malda

Malda. Viskas vyksta taip, kaip ir ankstesniuose susitikimuose. Maldą pradeda konsultantas. Paliekama tylos pauzė, kad klientas galėtų melstis tyliai arba išsakyti maldą žodžiais. Klientė pasirenka tylos maldą.

Meditacija. Klientė klausosi ramiai, užsimerkusi. Neskuba atsimerkti.

Aptarimas. Klientė nupiešė dykumą, kurioje vyrauja chaosas. Kyla audra, kuri supusto kalnus. Visa tai atsiranda kai kasdienybė susimaišo su dvasiniu gyvenimu. Viskas vysta savaime. Chaose sukasi padaryti ir nepadaryti darbai, pareigos, jausmai. Dykuma yra priešinga vieta negu pilies bokštas – švyturys. Klientė dykumą patalpintų pirmame piešinyje. Ji būtų miške.

Iš pat pradžių mergina piešė save kaip žmogų, bet nesigavo. Tada save nupiešė beformę būtybę stovinčią ant kalno. Stovėjimas ant kalno – tai kitų klanų stebėjimas. Kiti kalnai – tai buvę ir esami sunkumai. Į vienus gera žvelgti, nes jie praėjo ir liko prisiminimai, o kiti dar laukia. Stovintysis ant kalno yra tvirtai pasiryžęs išeiti iš dykumos periodo.

Sunkumai: kartais atsirandantis nenoras išeiti iš dykumos, tingėjimas keistis ir naujų patirčių siekimas, aplinkinių įtaka; dvasiniai sunkumai: būna taip, kad nesinori melstis, trūksta pasiryžimo. Tačiau klientė mato išeitį. Jai svarbūs kiti žmonės, kurie jai padeda.

Būtybė yra sukaustyta grandinėmis. Grandinės – tai vidiniai ir išoriniai trukdžiai, nuodėmės ir anksčiau išvardyti sunkumai. Dažnai atsirandantis nenoras trukdo išsilaisvinti. Vyrauja noras pasilikti sukaustymuose, dykumoje ir mąstyti apie save. Būtybė yra miela.

Kilus audra formuoja kalnus, kurie trukdo keliauti dykuma. Kelionė į kalnus labai išvargina. Poilsis yra apmirimo būseną. Atsiranda pasidavimas: liūdesys, abejingumas, sustojimas. Bangelės, kalnai yra išoriniai trukdžiai: aplinkybės ir žmonės.

Piešinyje liepsnelės reiškia Dievo meilę, kuri atgaivina. Kai rankos nuleistos ateina pagalba.

Dykumoje yra nemažai Dievo šviesos ir meilės, tačiau kartais norisi nususukti nuo jos. Nėra vieno aiškaus atsitikimo ar ribos, kuri įtakojo atsidurimą dykumoje. Tai įvyksta tada kai pameti gyvenimo ritmą, nebeturi plano, nėra reguliarumo maldoje.

Santykių tarp Dievo ir žmogaus klientė jaučiasi bejėgė, užsimerkusi, nematanti kur eina. Dievas yra vedantis, kuris kalbina per ženklus.

Prieš apibendrinimą klientei buvo pasiūlyta malda. Jos formą ji galėjo laisvai pasirinkti. Emanuelė paprašė popieriaus lapo. Ji užrašė maldą kurią vėliau perskaitė (Priedas Nr. 3):

Viešpatie, vesk mane už rankos. Paklydus dykumoje, padėk, greičiau tave atrasti.

Imk mane kiekvieną dieną už rankos, niekada nepaleisk. Leisk kiekvieną dieną mylėti vis labiau.

Gaivink mane gyvenimo keliu, padėk sustoti ir atsigręžti, pamatyti kiek nuėjau ir ką su tavo pagalba įveikiau.

Mokyk mane atpažinti tavo siunčiamus ženklus. Kaskart duok supratimą ką jie reiškia.

Viešpatie, dėkoju už vis iš naujo siunčiamas galimybes.

Gyvenk mano sielos pilyje, leisk man niekada nepamiršti tikėjimo, kurį man dovanojai.

Dėkoju už gyvenimo malonę, už dovanas, kurias dovanoji, už džiaugsmą, kurį suteiki. Už meilę, kuri niekada nesibaigia.

Viešpatie, apšviesk savo šviesa. Noriu gyventi ramybėje.

Mokyk pasirinkti ir be baimės sekti tave.

Išmokyk pasitikėti savimi ir visada prisiminti, kad esu nuostabus tavo kūrinys, Viešpatie.

Viešpatie, dėkoju tau, kad niekada neuždari man durų, prieš tai, neatidaręs kitų.

Padėk surasti savąją Kalkutą.

Padėk atsispirti nuodėmėms ir ko dažniau norėti su tavimi susitaikyti. Tada susitaikau ir su savimi. Vėl iš naujo pajaučiu tavo begalinę meilę.

Padėk laikytis pasižadėjimų, kurie mane artintų prie tavęs.

Padėk ir kitiems papasakoti kiek geradarybių esi man, Viešpatie, padaręs.

Noriu diena iš dienos sekti tavo pavyzdžiu. Jėzau, stiprink mane kai pasidaro sunku, neleisk pasiduoti kovoje, bet visada primink, kad šis kelias tiesiausias link Tėvo.

Apibendrinimas. „Supratau, kad dykuma sustabdo dvasinį gyvenimą. Čia svarbus apsisprendimas melstis ir bendrauti su Dievu, kad galėtum išeiti iš jos. Kai pradėjome susitikimus jaučiausi kaip dykumoje, dabar išėjau iš dykumos“.

Aštuntoji tema: Meilės pilnatvės buveinė

Malda. Po konsultanto maldos, klientė meldėsi tyliai.

Meditacija. Klientė klausėsi ramiai, užsimerkusi. Po meditacijos buvo ilgą laiką tyloje.

Aptarimas. Paskutinio susitikimo metu klientei buvo pateikiamas laisvo piešinio metodas. Ji nupiešė tris buveines. Kalbėdama apie jas nurodė, kad jos yra skirtingų nuotaikų:

pirmoji – susikaupimo, apmąstymų;

antroji – džiaugsmo;

mėlyna – ramybės.

Pirmoji buveinė. Per visas buveines galima laisvai vaikščioti. Jos yra pereinamos. Šešėlio nesimato, bet jis yra. Jis susiejamas su trukdžiais: aplinka, žmonės, nuodėmės. Šalia pirmos buveinės yra puolantys šliužai. Įeidami į buveinę jie pakeičia pavidalą. Yra klastingi. Šioje buveinėje gyvena peteliškė (piešinys iš šeštojo susitikimo). Ši buveinė, lyginant su kitomis, neturi stogo.

Antroji buveinė. Šviesos apšviestas kambariukas. Šis kambariukas jungia kitas buveines. Yra sklindinas Dievo šviesos, džiaugsmo. Emanuelė čia užsuka „mažiau nei dažnai“. Patenka netikėtai. Išėjus iš dykumos atėjo į šviesos buveinę. Ją patraukė šviesa. Ant šios buveinės sienų yra išsilydę šliužai. Emanuelė įvardijo, kad „šviesa yra stipresnė, ji suteikia galimybę pasirinkti“. Antroji buveinė sutapatinama su švyturiu (pirmas piešinys).

Trečioji buveinė. Šalia ramybės buveinės nėra nuodėmės simbolių. Čia atsiranda grotos. Jos reiškia užsidarymą, atsiskyrimą, atsiribojimą, ramybę. Ši buveinė turi galias sąsajas su piešiniu „Aš Dievo akivaizdoje“ (penktas susitikimas).

Perėjus per visas buveines atsiranda geros emocijos: džiaugsmas, ramybė. „Dievas yra visada laukiantis, bet aš ne visada ateinu. Visi trukdžiai nublinksta prieš Dievo šviesą, išnyksta nuodėmės“. Dabar spinduliai jau gali patekti į visus pilies bokštus. „Išėjusi iš buveinių aš jaučiuos pripildyta Dievo šviesos, kurią norisi nešti kitiems“.

Dvasinio konsultavimo projekto apibendrinimas

1. Kaip „Kelionė į sielos pilį“ padėjo pažinti save?

Kiekvienas piešinys padėjo užduoti sau klausimus. Apie juos anksčiau nebuvau susimąsčiusi. Jie nurodė mąstymo kryptį, kuria linkme turiu eiti. Projektas, kuriame dalyvavau padėjo man atrasti ryšį su Dievu. Pamačiau kas yra manyje – sielos pilyje. Nebuvau dar taip giliai pažvelgus į savo vidinį pasaulį. Aš sustojau, apmaščiau kur dabar esu. Iš naujo atradau troškimą kilti aukščiau ir ieškoti Dievo. Kai susidursiu su dykuma, žinosiu, kaip elgtis.

Aš supratau, kad esu nepasitikinti savimi.

Aš supratau, kad man svarbus „sielos pilies“ pasaulis.

Aš supratau, kad Dievo šviesa apšviečia žmogaus tamsumą, noriu pasiimti šią šviesą.

Aš supratau, kad visą gyvenimą vyksta kova su nuodėmėmis.

2. Papasakok, kaip augo tavo maldos patirtis.

Kai pradėjau lankyti šiuos susitikimus buvau dykumoje. Antroji ir trečioji temos mane paskatino susimąstyti. Vietoj to, kad kilčiau į švyturį, aš nusileidau atgal. Nuodėmės ir pagundos maldoje man buvo sunkūs žingsniai, kurių reikėjo.

Atsirado pasiryžimai: skaityti dvasinio turinio knygas, siekti susikaupimo maldoje, melstis garsiai, skirti laiko adoracijai, skirti tinkamą laiką ir vietą maldai. visi šie pasiryžimai jau pradėti vykdyti ir teikia mano gyvenimui stiprybės.

Maldos patirtis kasdien vis auga manyje. Per susitikimus perskaitytos meditacijos, malda ir susitikimai mane augino dvasiškai. Grįždama namo apmąstydavau girdėtas mintis. Nusibraižiau susitikimo kelionės žemėlapi. Išskyriau svarbius momentus.

3. Kaip keitėsi tavo santykis su Dievu?

Aš iš naujo atradau ir sustiprinau ryšį su Dievu. Nors susitikimų kelias buvo vingiuotas, jaučiausi vedama į artimą susitikimą su Dievu. Supratau, kad ir toliau noriu eiti keliu, kuris veda į meilę.

4. Įvardink dvasinio projekto privalumus ir trūkumus.

Privalumai: man patiko, kad nežinodavau susitikimų temų ir kas manęs lauks kitame susitikime. Netikėtumas mane skatino leistis į šią svarbią kelionę.

Aktualios temos leido pažinti save, pamatyti kokia esu. Gerai buvo tai, kad susitikimai individualūs, nebūčiau norėjusi, kad šalia dar būtų buvę kiti žmonės.

Trūkumai. Neturiu su kuo palyginti šios patirties, nesu dalyvavusi panašiuose susitikimuose. Ši patirtis man buvo visiškai nauja. Pati norėjau dalyvauti šiame projekte.

5. Kaip ruošiesi pritaikyti įgytą patirtį savo gyvenime?

Ši patirtis man yra be galo svarbi Tęsiu savo užrašų pildymą. Nenustosiu melstis. Naudosiuos savo išskirtais pasiryžimais maldai.

Klientei buvo pasiūloma perskaityti visą šv. Teresės Avilietės knygą „Sielos pilis“.

Klientės piešiniai

1 pav. Sielos pilis

2 pav. Nuodingi gyvūnai

3 pav. Pagundos, kurios trukdo maldai

4 pav. Aš Dievo akivaizdoje

5 pav. Kaip vikšras tampa peteliške

6 pav. Aš ir Dievas dykumoje

7 pav. Meilės pilnatvė